

TALOUS- ARVIO 2022

JÄTALOUSSUUNNITELMA
2023-2025

Hankasalmen kunta

Sisällys

Hankasalmen talousarvio 2022 tiivistettynä	1
Lähtökohdat	2
Hankasalmen kunnan strategia 2021-2024	2
Hankasalmen kunnan taloudellinen tilanne ja tulevaisuuden näkymä	3
Taloussuunnitelman laadinnan perusteet	6
Talousarvion sitovuus	13
Taloussuunnitelman tavoiteasetanta	13
Taloussuunnitelman yhteenveto	14
Kuntatason taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet	14
Tiivistelmät vastuualueittain	16
Käyttötalous	20
Rahoitus	21
Henkilöstö	23
Investoinnit	23
KÄYTTÖTALOUS JA TOIMINTA	24
Keskusvaalilautakunta	24
Tarkastuslautakunta	25
Kunnanhallitus	26
Perusturvalautakunta	31
Sivistyslautakunta	42
Ympäristölautakunta	58
TULOSLASKELMA JA RAHOITUSLASKELMA	70
Investointisuunnitelma 2022-2026	72
Henkilöstösuunnitelma 2022	75
Kunnan tuki yritystoiminnalle	79
Avustukset talousarviossa 2022	80
Kuljetuskustannukset 2022	81
Konsernin tytäryhtiöt	82

Hankasalmen talousarvio 2022 tiivistettynä

Hankasalmen kunta noudattaa talousarviossaan Hyvän arjen Hankasalmi-strategiaa. Syksyn 2021 kuluessa uusi valtuusto on päivittänyt uuden strategian. Vuoden 2022 talousarvion strategiset tavoitteet on määritelty vielä aiemman strategian mukaisesti.

TALOUS

Vuosikate vuonna 2022 on noin 2,2 miljoonaa ja tilikauden tulos 485.000 euroa ylijäämäinen. Aiempien vuosien aikana kertynyt alijäämä saatiin katettua vuoden 2020 tilinpäätöksessä, joten kunnan taseessa ei ole kattamatonta alijäämää. Taloussuunnitelmavuodet 2023-2025 on laadittu ylijäämäisiksi. Merkittävimmät riskit talousarvion toteutumiselle muodostuvat Keski-Suomen sairaanhoitopiirin ja perusturvan vastualueen kulukehityksestä.

TOIMINTATUOTOT

Toimintatuotot pienenevät vuoden 2021 muutettuun talousarvioon verrattuna noin 2,9 % eli 234.000 euroa. Toimintatuottojen vähenemistä selittävät sosiaalitoimen asiakasmaksujen sekä muiden myyntituottojen pieneneminen kuluvaan vuoteen verrattuna.

TOIMINTAKULUT

Toimintakulut kasvavat vuoden 2021 muutetusta talousarviosta 1,6 % eli 651.000 euroa. Merkittävimmät toimintakulujen kasvuun vaikuttavat tekijät ovat palveluasumisen palvelusetelien kulujen kasvu sekä sisäisten vuokratulujen nousu.

VEROTULOT

Verotuloja arvioidaan kertyvän noin 16,2 miljoonaa euroa. Vuoden 2020 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna verotulot kasvavat noin 3 % eli noin 468.000 euroa. Talouden myönteinen kehitys on vaikuttanut positiivisesti kuluvan vuoden kunnallis- ja yhteisöverojen tilityksessä ja talouden kasvun ennakoitaan jatkuvan myös vuoden 2022 aikana.

VALTIONOSUUDET

Valtionosuudet ovat 19,8 miljoonaa. Valtionosuudet kasvavat vuoden 2020 alkuperäiseen talousarvioon verrattuna noin 3 % eli 572.000 euroa. Vuoden 2022 valtionosuudet eivät sisällä koronatukia kuten vuoden 2021 valtionosuudet. Valtakunnallisesti valtionosuuksien kasvusta noin puolet selittyy verotulomenetysten kompensaaation kasvun kautta.

INVESTOINNIT

Investoinnit ovat yhteensä 701.000 euroa. Kunnan viime vuosien mittavien investointien jälkeen on tarkoitus pitää investointien määrä alle miljoonan euron myös tulevina vuosina. Silti infra ja rakennukset pidetään kunnossa. Vuonna 2022 panostetaan liikuntapaikkojen ja vapaa-ajan viettoon liittyvien investointien ohella liikennealueiden ja vesihuoltolaitoksen kunnossapitoon.

LAINAKANTA

Talousarviovuonna kunnan lainakannan ennakoitaan kasvavan vuoden 2021 tilinpäätösennusteesta noin 420.000 eurolla. Vuoden 2021 lopussa kunnan lainakanta on 5,5 miljoonaa ja se koostuu pelkästään pitkäaikaisesta lainasta. Vuodelle 2022 ennakoitaan lyhytaikaisen kuntatodistuslainan nostamista noin miljoonalla eurolla. Vieraan pääoman kokonaismäärässä tulee ottaa huomioon koulukeskuksen leasingrahoitus, jonka määrä kokonaisuudessaan on 15,5 miljoonaa euroa. Konsernilainakantaa arvioidaan olevan vuoden 2022 alussa noin 18,9 miljoonaa euroa.

VEROPROSENTIT

Tuloveroprosentti pysyy 22:ssa. Myös kiinteistöveroprosentit säilyvät ennallaan voimalaitoksen kiinteistöveroprosenttia lukuun ottamatta. Voimalaitoksen kiinteistöveroprosentti laskettiin 3,1 %:sta 1,2 %:iin.

Lähtökohdat

Kuntalain 110 §:ssä todetaan:

Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (*suunnitelmakausi*). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Hankasalmen kunnan talousarvio on laadittu vuosille 2021-2024 ylijäämäiseksi. Kunnan strategian päivitystä on valmisteltu syksyn 2021 ajan ja se tuodaan päätöksentekoon samanaikaisesti vuoden 2022 talousarvion kanssa.

Hankasalmen kunnan strategia 2021-2024

Strategia mukautuu koko ajan muuttuvaan toimintaympäristöön. Strategian visio, missio, arvot ja päämäärät ohjaavat talousarvion tavoiteasetantaa koko strategiakauden ajan. Talousarviossa vuosittain päivitetään strategian mukaiset tavoitteet. Tilinpäätöksissä seurataan vuosittain kyseisten tavoitteiden toteutumista.

Hankasalmen kunnan strategia 2021-2024

Hankasalmen kunnan tehtävä (missio)

Hankasalmi tarjoaa hyvän ympäristön asua ja harrastaa, kasvaa ja kasvattaa, ikääntyä, tehdä työtä ja yrittää.

Visiomme

Hankasalmi on hyvän arjen kunta

Arvomme:

Elävä, lempeä ja turvallinen

Päämäärät, joiden kautta arvomme ja tavoitteemme toteutuvat:

1. Asukkaiden yhteinen Hankasalmi

Viihtyisä asuinympäristö, avoin vuorovaikutus ja hyvät harrastusmahdollisuudet – niistä tunnetaan Jyväskylän kaupunkiseudun ainoa aito maaseutukunta.

2. Laadukkaiden palvelujen Hankasalmi

Henkilöstömme on koulutettua ja motivoitunutta ja palvelujen järjestämiseen on toimivat tilat.

3. Hankasalmi - vastuullinen omistaja

Keskitymme vastuulliseen omaisuuden hoitoon. Turhasta omaisuudesta luovumme.

4. Elinvoimaisuutta vahvistava Hankasalmi

Elinvoimaisuuden saavutamme yhteistyöllä yrittäjiemme ja yhteisöjemme kanssa

Hankasalmen kunnan taloudellinen tilanne ja tulevaisuuden näkymä

Hankasalmen kunnan 1990-luvulle saakka vahvana säilynyt taloudellinen tilanne heikkeni ajanjaksolla 1996–2000. 2000-luvun alussa toteutettiin muun muassa kunnan vuokratulojen yhtioittäminen ja valtion sekä kuntien välistä tulonjakoa tarkistettiin, mikä johti etenkin vuonna 2003 mutta myös vuonna 2004 ylijäämäisiin tilinpäätöksiin.

Tuon jälkeen kunnan taloudellinen tilanne heikkeni uudelleen. Vuosina 2005 - 2007 tehtiin alijäämäiset tilinpäätökset. Vuosien 2008 - 2010 tilinpäätökset olivat kuitenkin selkeästi ylijäämäisiä, kunnan talouden tasapainottamistoimenpiteet onnistuivat ja taseeseen syntynyt alijäämä saatiin katetuksi. Vuoden 2011 talousarvio oli laadittu ylijäämäiseksi, mutta sosiaali- ja terveystoimen menojen kasvu – erityisesti erikoissairaanhoidon ja lastensuojelun menojen kohdalla – johti selkeästi yli miljoonan euron alijäämäväliseen tilinpäätöstoteumaan.

Kyseiset seikat ovat olleet keskeisimpiä seikkoja Hankasalmen kuntatalouden vaikeuksiin tuosta lähtien. Hankasalmella ei ole taseessa ollut kertynyttä ylijäämää puskuriksi 2010-luvun kuntatalouden haasteisiin.

Vuoden 2012 leikkaukset peruspalvelujen valtionosuuksista ja kiinteistöveron poisto verotulotasausjärjestelmästä leikkasivat Hankasalmen kunnan tulorahoituksesta yli 800 000 euroa. Kun edellä jo mainittu lastensuojelun menojen kasvu vuoden 2011 kuluessa heijastui käyttötalouden menoihin myös vuonna 2012, niin hallinnon rakenteita ja palvelujen tuottamistapoja tarkasteltiin vuoden 2012 talousarvioon. Esimerkiksi kunnan johtamisessa siirryttiin yhden johtajan organisaatioon. Lisäksi korotettiin verotuksen tasoa, jotta keskeiset palvelut kunnassa kyettäisiin turvaamaan.

Talouden haasteet johtivat kuitenkin siihen, että tilinpäätös 2012 painui jo hivenen alijäämäiseksi ja vuonna 2013 alijäämä oli jo lähes 1,5 miljoonaa euroa ja vuonna 2014 alijäämää kertyi lisää myös yli miljoona euroa. Poikkeuksellisen isojen lastensuojelu- ja erikoissairaanhoidon kulujen ohella selittävä tekijä alijäämäisille vuosille on ollut se, että käytännössä peruspalvelujen valtionosuuksien leikkaaminen on jatkunut vuodesta 2012 saakka. Huolimatta vuosina 2012 – 2014 syntyneistä alijäämistä talouden tasapainottamiseen tähtäävät toimet oli aloitettu jo noina vuosina – ja ilman

muutoksia alijäämät olisivat olleet huomattavasti suurempia.

Vuodelle 2015 laadittiin selkeästi ylijäämäinen talousarvio, joka lopulta toteutui 0,5 miljoonaa euroa ylijäämäisenä. Tuloksessa on huomioitava kertaluonteinen testamenttivarojen tuloutus. Vuonna 2016 saavutettiin merkittävästi ylijäämäinen tilinpäätös, eli 1,55 miljoonaa euroa. Keskeisenä talouden tasapainotusvuonna henkilöstön palkattomien vapaiden ja/tai lomautusten kautta saavutettiin useamman sadan tuhannen euron tulosvaikutus ja testamenttivarallisuutta vanhuspalvelun rakennemuutoksiin käytettiin 150 000 euroa. Käytännössä vuoden 2016 tulos johti siihen, että talouden tasapainottaminen eteni kattamissuunnitelmaan nähden etupainotteisesti ja vuodelle 2017 voitiin tehdä niukasti ylijäämäinen talousarvio, joka myös toteutui ja tavoiteltua ylijäämää hivenen suurempana.

Talouden tasapainotus eteni hyvin ja vuoden 2018 tilinpäätöksessä taseessa ollut kattamaton alijäämä oli tarkoitus kattaa sähköomaisuuden myyntivoitolla (noin 1,4 miljoonaa euroa). Jo tuolloin arvioitiin, että tulevat vuodet ovat puolestaan hyvin haasteellisia kaikkien kuntien käyttötalouden osalta, koska kuntakentän verotulojen kasvu on huomattavasti odotettu pienempää koko Suomessa ja kunnissa, joissa väestö vähenee, valtionosuuksien määrä laskee samanaikaisesti huomattavasti. Perusturvan menojen toteutuminen arvioitua suurempana johti vuonna 2018 lopulta alijäämäväliseen tilinpäätökseen (-486 000 euroa) ja vuoden 2019 tilinpäätös oli ennen kaikkea vanhus- ja terveystalouden menojen vuoksi alijäämäinen noin 1,5 miljoonaa euroa. 2019 tulokseen vaikutti myös verotulojen ennakoitua pienempi kertyminen.

Vuonna 2019 oli kuitenkin käynnistetty talouden tasapainoon saamisen valmistelu samanaikaisesti, kun kunnan tulevaisuutta luotiin mm. uuden koulukeskus-päiväkodin rakentamisella ja Attendon kanssa yhteistyössä rakentuvien terveyskeskuksen ja palvelutalon muodossa. Tasapainottamistoimia haettiin niin, että hyvät peruspalvelut kyetään jatkossakin turvaamaan. Lähtökohta on, että Hankasalmi on houkutteleva asuin- ja yritysraikakuntana nyt ja tulevaisuudessa.

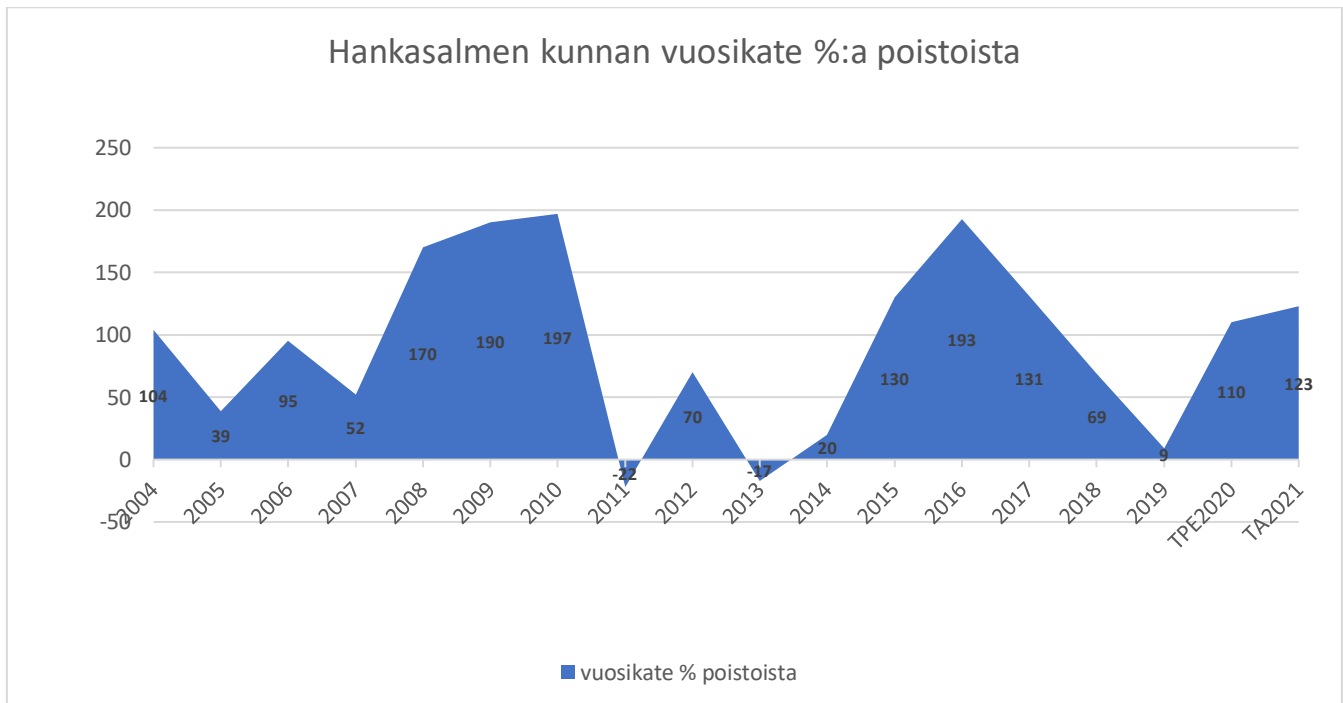
Vuodenvaihteessa 2019 - 2020 käytiin koko kunnan henkilöstöä koskeneet YT-neuvottelut, joiden kautta muutoksia palvelurakenteisiin tehden saavutettiin noin miljoonan euron vuosikohtainen säästö. Neuvottelujen ohella laadittiin kunnalle talouden

tasapainotusohjelma, jota seurataan ja päivitetään tarvittaessa vuosittain niin talousarviosta kuin tilinpäätöksestä päättävissä valtuuston kokouksissa.

Talousarvio vuodelle 2020 laadittiin 100.000 euroa ylijäämäiseksi. Loppuvuodesta 2020 jouduttiin kasvattamaan poistojen määrää 979 000 euroa, koska kirkonkylän vanhan koulun alaskirjaus aikaistui jo vuodelle 2020. Selkeä ja perusteltu talouden tasapainotusohjelma johti kuitenkin siihen, että kunta sai 670 000 euron harkinnanvaraisen valtionosuuden ja koronan vuoksi kunta sai noin 1,2 miljoonan valtionosuustuotot valtion lisätalousarvioissa. Kun tähän yhdistyi tasapainotustoimien onnistuminen, niin vuodelta 2020 syntyi 2.436.221,43 euroa ylijäämäinen tulos, jolla katettiin taseeseen kertynyt alijäämä.

Vuodelle 2021 talousarvio laadittiin ylijäämäiseksi, mutta hyvinvointialueuudistus edellyttää sairaanhoitopiirin taseeseen kertyneen alijäämän kattamista vuoden 2022 kuluessa. Tätä varten tehtävä pakollinen varaus vuoden 2021 tilinpäätöksessä saattaa johtaa tuloksen painumiseen alijäämäiseksi. Verotulojen arvioitua parempi toteutuminen saattaa kuitenkin säilyttää kuluvan tilinpäätösvuoden ylijäämäisenä.

Korona-pandemia on vaikuttanut monin tavoin vuoden 2021 talouden toteumaan ja vaikuttaa vahvasti tulevana vuosinakin. Sen vaikutukset on pyritty mahdollisimman hyvin huomioimaan palvelutarpeissa.

Kuntatalouden katsotaan olevan terveellä pohjalla, jos vuosikate kattaa poistot säännöllisesti 100 %:sti. Talous on puolestaan kriisissä, jos vuosikate painuu negatiiviseksi. Hankasalmen kunta eli 2010-luvun alun mitä suurimmissa määrin vedenjakajalla, jossa tarvittiin selkeitä toimia, joilla estettiin talouden kriisiytyminen. Valtionosuusjärjestelmän muutos, joka otti huomioon väestön sairastavuuttakin, sekä erikoissairaanhoidon menojen tasaantuminen yhdessä kunnan omien talouden tasapainotustoimenpiteiden kanssa johtivat käyttötaloutta tervehdyttäneeseen kehitykseen vuodesta 2015 lukien.

Suunta oli oikea, mutta verotulojen yllättävän heikko kehitys kuntakentällä, muuttoliikkeen voimistuminen,

valtionosuusleikkaukset ja terveys- sekä vanhuspalvelujen menojen kasvu johtivat siihen, ettei kunnan rahoituspohja riittänyt palvelutuotantoon. Siksi tarvittiin rakenteellisia uudistuksia ja uusi talouden tasapainotusohjelma.

Toisaalta taloussuunnitelmakaudella on kuitenkin luotava sellaista kehityskulkua kunnassa, jolla estetään muuttotappion kasvua väestössä ja vahvennetaan siten rahoituspohjaa. Siksi on myös taloushaasteiden keskellä uskallettu luoda uusia tiloja ja investoitu tulevaisuuteen.

Kuntatalouteen ja kunnan tulevaisuuteen vaikuttaa siis voimakkaasti asukkaiden määrä kunnassa.

Hankasalmella väkiluvun luontaista laskua (syntyneiden ja kuolleiden erotus) on pyrittävä hillitsemään positiivisen muuttoliikkeen kautta – ja vähintään muuttotappio on pidettävä maltillisena.

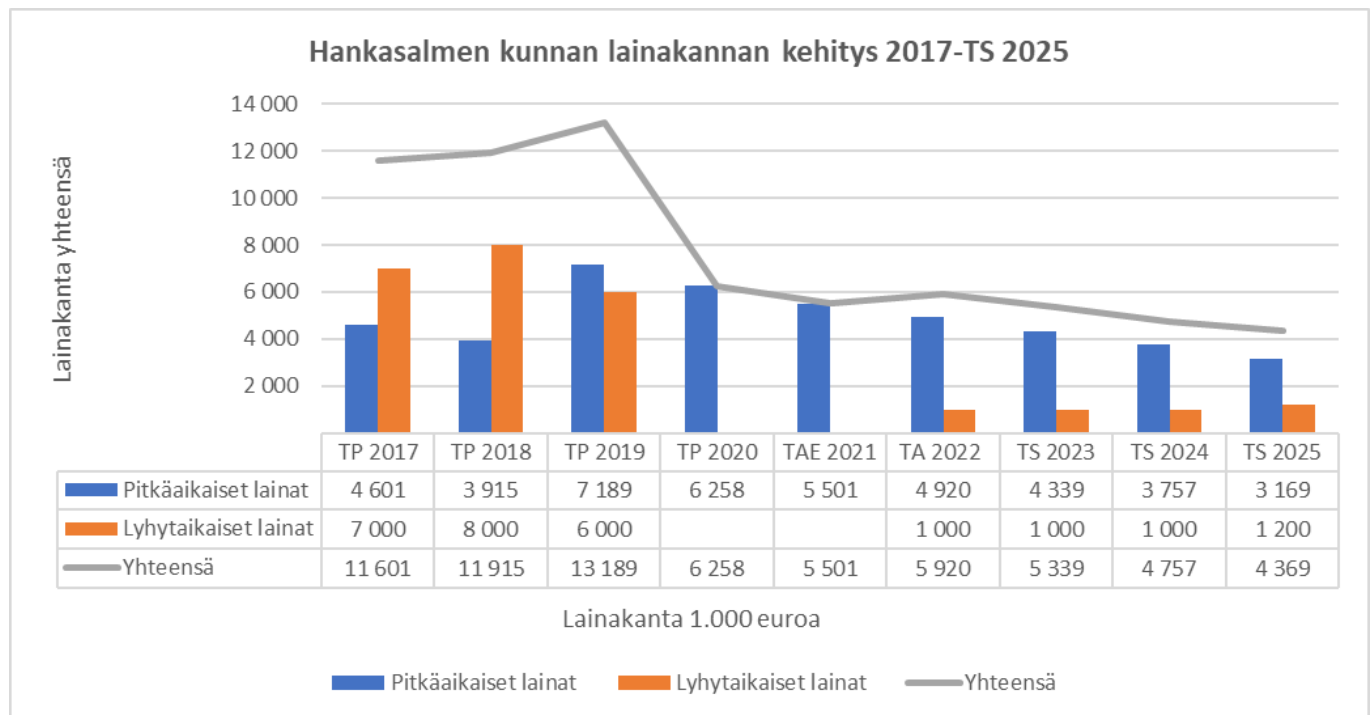
Syntyneiden määrä kunnassa oli vuosina 2007-2013 korkeampi kuin muutoin 2000-luvulla, vuosina 2014 - 2015 seurasi osin tästäkin syystä vähenemä syntyneissä ja nyt vuosina 2017 - 2020 on kunnassa sitten toteutunut sen nykyhistorian pienin syntyneiden määrä ja vuonna 2021 jäätiin alle 20 syntyneeseen. Osaltaan kyse on myös koko Suomessa tällä hetkellä vallitsevasta poikkeuksellisesta trendistä syntyneiden määrän suhteen. Tilastokeskus joutuikin päivittämään koko Suomen osalta väestöennustettaan vuoden 2019 kuluessa. Vuonna 2022 syntyneiden määrä kasvaa vuodesta 2021.

Työttömyysaste Hankasalmella painui vuonna 2008 parhaimmillaan vain noin 8 %:iin. Kyseinen kehityskulku oli sekä kuntalaisten hyvinvoinnin että kunnan talouden kannalta erittäin positiivinen asia. Maailman talouden kriisiytyminen näkyi jo vuonna 2009 työttömyyden vähittäisenä nousuna ja siitä eteenpäin työttömyys on ollut koko Keski-Suomessa huolestuttava ongelma. Vasta vuonna 2017 työttömyyden taso oli pitkästä ajasta selkeässä laskussa ja vuonna 2019 työttömyys vaihteli 9,6 -12,4 % välillä. Koronakriisi toi tullessaan keväällä 2020 työttömyyteen hurjan kasvupiikin, joka sisälsi merkittävästi lomautuksia – pahimmillaan käytiin 17,8

lokakuun 2008. Edelleen Keski-Suomi on yksi heikoimmista maakunnista työllisyyden suhteen koko Suomea vertaillen, mutta kehitys suunta on nyt maakunnassa ja Hankasalmella hyvä

Hankasalmen kunnan lainakanta on kasvanut viime vuosina maltillisesti. Hankasalmen kunnan lainakanta oli vuoden 2019 lopussa 13,2 miljoonaa euroa. Lainakannasta 7,2 miljoonaa oli pitkäaikaista lainaa ja 6 miljoonaa lyhytaikaista kuntatodistuslainaa. Vuoden 2019 asukaskohtainen lainamäärä oli 2 414 euroa asukasta kohti, kun Suomen kuntien asukasta kohden laskettu lainamäärä oli 2 706 euroa (koko maan keskiarvo on 3342 euroa). Vuoden 2020 aikana kunta pystyi vähentämään lyhytaikaisen lainan osuutta. Niinpä vuoden 2021 lopussa kunnan lainakannan arvioidaan olevan 5,5 miljoonaa euroa. Kuluvaan vuoden aikana lainamäärä asukasta kohden pienenee noin 1.281 euroon. Korkotaso on pysynyt useita vuosia poikkeuksellisen matalalla tasolla, ja ennusteiden mukaan korkotaso ei tule merkittävästi nousemaan seuraavan vuoden aikana. Kunnan korkokulut ovat tämän vuoksi pysyneet hyvin kohtuullisina. Taloussuunnitelmakaudella korot saattavat kuitenkin jo lähteä maltilliseen kasvuun ja siihen on varauduttava.

Talousarviovuoden 2021 investointisuunnitelma sisältää noin 701 000 euron investoinnit, josta suurimmat kohdistuvat vesilaitoksen sekä tienfran kunnossapitoon sekä harrastusolosuhteisiin. Suurien

%:ssa. Syyskuuhun 2021 tultaessa työttömyys oli laskenut 9,1 %:iin, mikä on matalin taso sitten

rakennushankkeiden jälkeen investoinnit on sekä poistojen että lainakannan hallussa pitämiseksi

haluttu pitää maltillisella tasolla.

Taloussuunnitelmavuosina 2023-2024 kunnan lainamäärään ei odoteta merkittävää kasvua käyttötalousmenojen kasvun hillitsemisen ja investointien tason supistumisen vuoksi.

Kunnan lainakannan ohella vieraan pääoman määrässä on syytä huomioida uuden koulukeskus-päiväkodin leasingrahoitus, joka on suurimmillaan nyt vuonna 2021 ja on 14,46 miljoonaa euroa. Kuntakonsernin lainakantaa taas kasvattaa Keski-Suomen sairaanhoitopiirin uusi sairaala Nova, joka kuitenkin poistuu Keski-Suomen kuntien vastuulta vuoden 2023 alusta, kun uusi Hyvinvointialue maakunnan laajuisena aloittaa toimintansa.

Kuntakonsernin lainan määrä ilman kuntayhtymiä ja huomioiden pois kunnan puolen miljoonan laina omalle tytäryhtiölleen (Hakalle) on vuoden 2021 lopussa noin 8,1 miljoonaa euroa. Sairaanhoitopiirin lainaa on konsernilla noin 10,5 miljoonaa euroa ja yhteensä kuntayhtymien lainaosuuksien kanssa konsernin lainakanta on siis 18,9 miljoonaa euroa.

Kunnan lainakanta pyritään siis taloussuunnitelmakaudella hallitusti pitämään matalalla tasolla, vaikkei se sinällään suuri olekaan. Leasingrahoitus on kuitenkin myös vierasta pääomaa ja se huomioitava muun lainakannan ohessa.

Taloussuunnitelman laadinnan perusteet

Tilinpäätösennuste 2021 päätty alijäämävaiheeseen 368 000 euron tulokseen tämänhetkisellä arviolla. Todennäköisesti alijäämä on tätä pienempi, koska arvio sisältää pakollisen varauksen 790 000 euroa sairaanhoitopiirin alijäämän kattamiseen ja sairaanhoitopiiri on tekemässä osaltaan päätöksiä, jotka keventävät kunnan kattamisvastuuta. Vastuualueiden tulokset saattavat olla myös arvioitua parempia ja verotuottoja kertyä nyt arvioitua hieman enemmän. Tilinpäätösennuste on arvioitu varovaisuuden periaatetta noudattaen.

Taloussuunnitelma 2022 on laadittu ylijäämäiseksi – samoin taloussuunnitelmavuodet 2023-2024. Taloussuunnitelma eivät pidä sisällään kertaluonteisia myyntituottoja.

Rahoituksen suhteen verotulot on arvioitu viimeisimmän Kuntaliiton veroennustekehikon pohjalta varovaisuuden periaatetta noudattaen.

Valtionosuudet on arvioitu kuntaliiton ennusteen ja valtiovarainministeriön julkaiseman kuntatalousohjelman kuntakohtaisen painelaskelman perusteella. Rahoitustuottojen kohdalla on taloussuunnitelmavuosien kohdalla korostettava niiden olevan vain alustava arvio kaiken nyt saatavilla olevan tiedon perusteella. Hyvinvointialueuudistus tulee muuttamaan kunnan rahoituspohjan täydellisesti ja noista vaikutuksista on olemassa nyt vain alustavia arvioita.

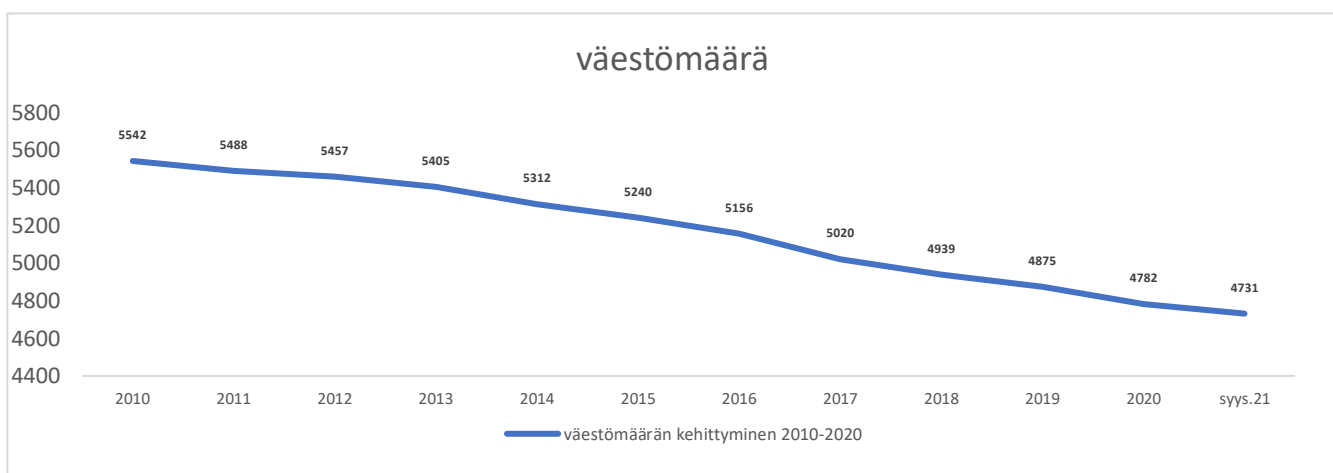
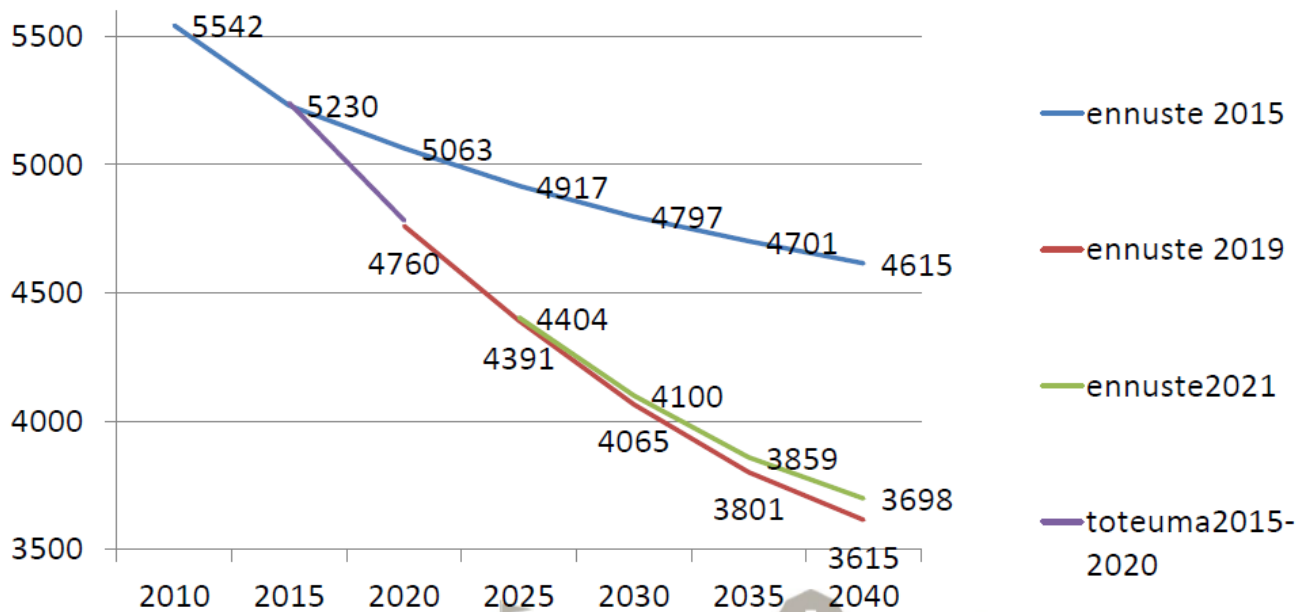
Toimintakate muodostuu kesäkuussa vastuualueille kunnanhallituksen antaman raamin mukaisista nettomenoista, joihin on lautakuntien perusteltujen esityksen vuoksi tehty tarvittavat muutokset – talouden tasapainosta kuitenkin kiinni pitäen. Tilinpäätökseen 2019 nähden toiminnan nettomenot ovat 108 000 euroa pienemmät vuonna 2022. Vuoden 2020 tilinpäätökseen nähden kasvua on paljon, mutta 2020 vuoden tulos oli poikkeuksellinen. Tilinpäätösennusteeseen 2021 nähden kasvua on 250 000 euroa (kun huomioidaan pois sairaanhoitopiirin alijäämän kattamiseen tehtävä varaus). Nämä vertailut osoittavat talouden tasapainottamistoimien vaikuttaneen selkeästi kunnan toimintamenojen kehittymiseen. Ja toisaalta sen, että tarkkana käyttötalousmenojen kehityksen suhteen on kuitenkin koko ajan oltava.

Vuosien 2022 -2025 taloussuunnitelman laadinnan perusteista:

Investointien taso vuosille 2023 – 2024 pyritään pitämään maksimissaan noin 800 000 – 900 000 euron keskimääräisellä vuositasolla. Käyttötalouden nettomenojen arviointi on – kuten taloussuunnitelmavuosien rahoituspohjan arviointikin – tehty hyvin karkealla tasolla, koska hyvinvointialueen valmistelu esimerkiksi tukipalvelujen tuottajien osalta on vielä pahasti kesken.

Suurimmat kunnan ulkopuolelta tulevat riskit talousarvion ja taloussuunnitelmaan aiheuttavat koronapandemiasta seuraavat välilliset vaikutukset sivistystoimissa ja sote-sektorilla.

Taloussuunnitelman laadinnassa on otettu huomioon mm. seuraavat kunnan talouteen tai toimintaan oleellisesti vaikuttavat seikat:

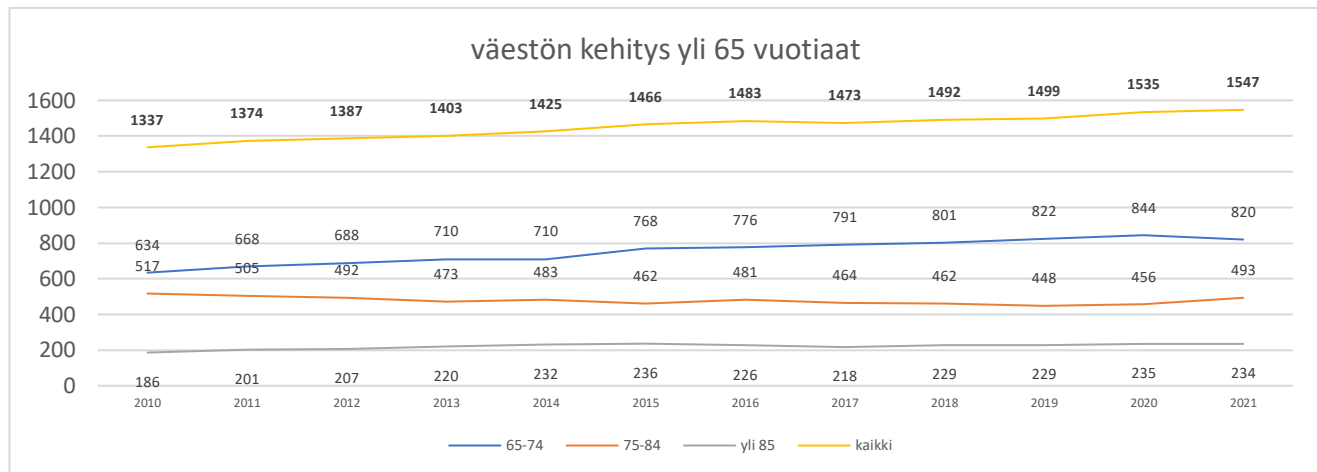
Väestön määrä

Väestön määrän ja rakenteen kehittämisellä on suurin merkitys niin toimintojen järjestämiselle Hankasalmella kuin niiden rahoituksellekin. Tilastokeskuksen vuoden 2015 ennuste lähti Hankasalmen kohdalla selkeästi väestön määrän vähenemästä tulevina vuosina. Vuoden 2019 ennusteessa negatiivinen väestön kehitys on jyrkentyneet – suunta on sama käytännössä ympäri Suomen. Vain suurissa kasvukeskuksissa ja joissain kunnissa niiden lähellä väestön määrä kasvaa viimeisimpien maanlaajuisten ennusteiden perusteella. Vuoden 2021 aikana laadittu uusi ennuste osoittaisi suunnan kääntyvän hivenen myönteisemmäksi tulevaisuudessa, mutta laskeva väestön määrä maaseutukunnissa on.

Kuva: Tilastokeskuksen ennusteet 2015, 2019 ja 2021

Keski-Suomen maakuntaa ja Jyväskylän seutua muuta maata rajummin esimerkiksi työllisyyden suhteen kohdellut talouden taantuma käänsi voimakkaasti 2010-luvulla muuttoliikkeen suuntaa 2000-luvun ensimmäistä vuosikymmentä negatiivisempaan suuntaan. Se on täytynyt ottaa huomioon kunnan taloutta ja toimintoja suunniteltaessa. Luontainen väestökehitys on matalan syntyvyyden vallitessa koko Suomessa ja Hankasalmenkin haasteena. Toimenpiteitä, joilla tilannetta voidaan kääntää positiivisemmaksi, vaaditaan, ja sellaisia ovat olleet esimerkiksi lapsiin ja nuoriin painottuvat investoinnit viime vuosina.

Seuraavassa vielä kuvausta väestön kehityksestä ja ennusteista Hankasalmella.

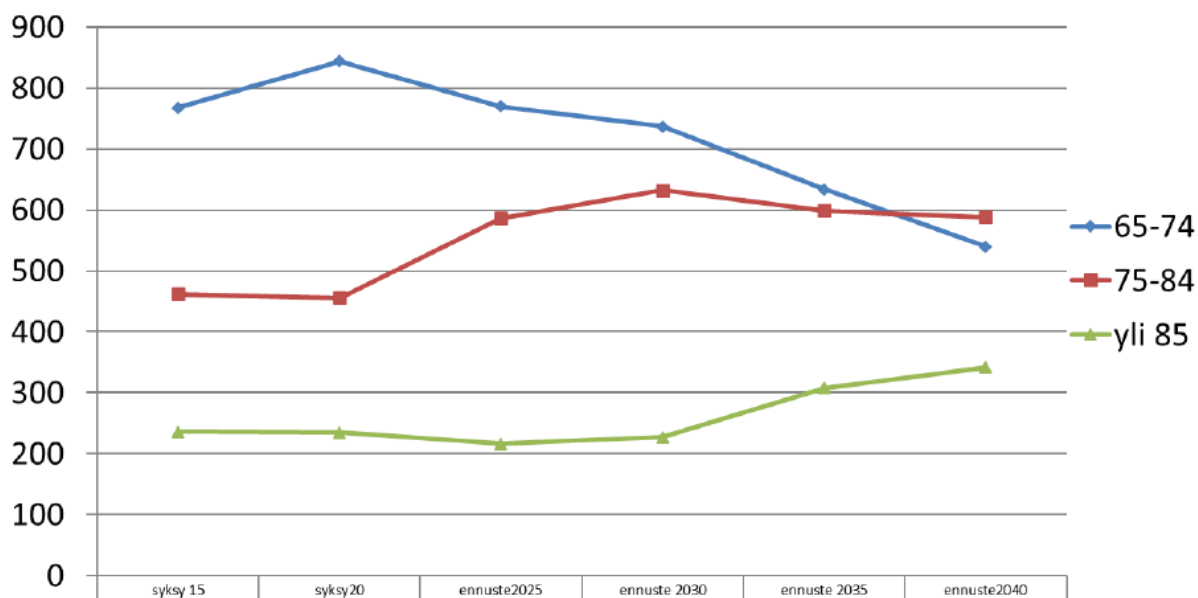

Hankasalmen väestömäärän kehitys ei poikkea kokoistensa ja kaltaistensa kuntien väestökehityksestä, mutta kunnan elinvoimaisuuden säilymiseksi kehityskulkuun olisi saatava aikaan muutosta. Hyvät ja toimivat peruspalvelut, riittävät vapaa-ajan harrastusmahdollisuudet ja työpaikat ovat erittäin tärkeässä roolissa tontti- ja kaavoituspolitiikan

ohella väestön määrän kehityksen kohdalla, vaikka kaupungistumisen globaaliin trendiin emme täysin pystykään vaikuttamaan vain omin toiminemme.

Miten sitten toisaalta vanhusväestön ja lasten sekä nuorten määrä on kehittynyt ja miten sen ennustetaan kehittyvän kunnassamme:

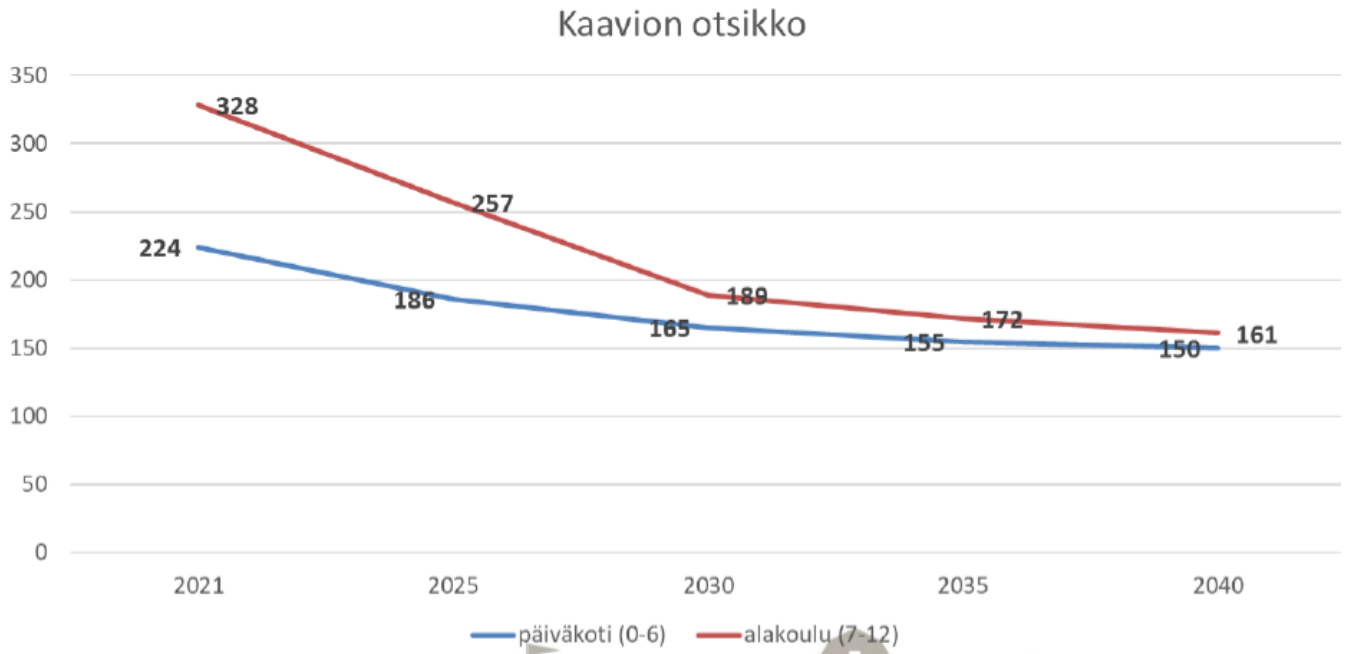
Eli kehitys on hyvin ennustetun mukaista ja vanhusväestön määrä ei suuresti ihan lähivuosina muutu vielä. (kaaviossa muut vuodet syyskuun tietä, 2017 joulukuun)

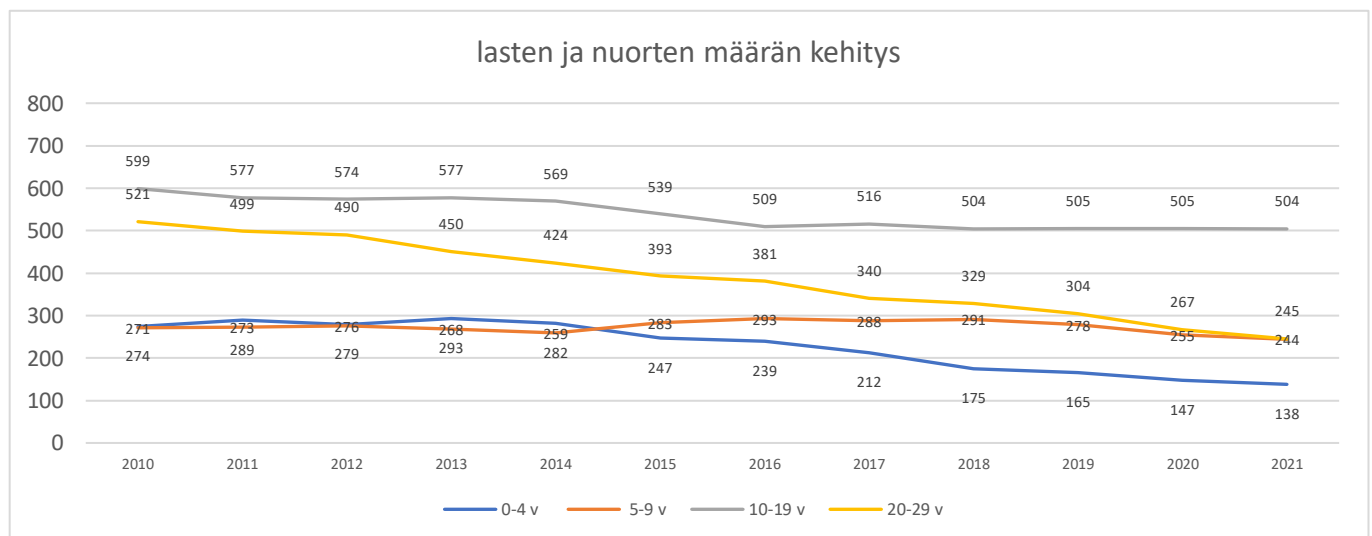
Kuva: Ennuste iäkkään väestön määrän kehittymisestä

Entä sitten lapset ja nuoret:

Päiväkoti-alakoulu ennakoitu kehitys 0-6 v.

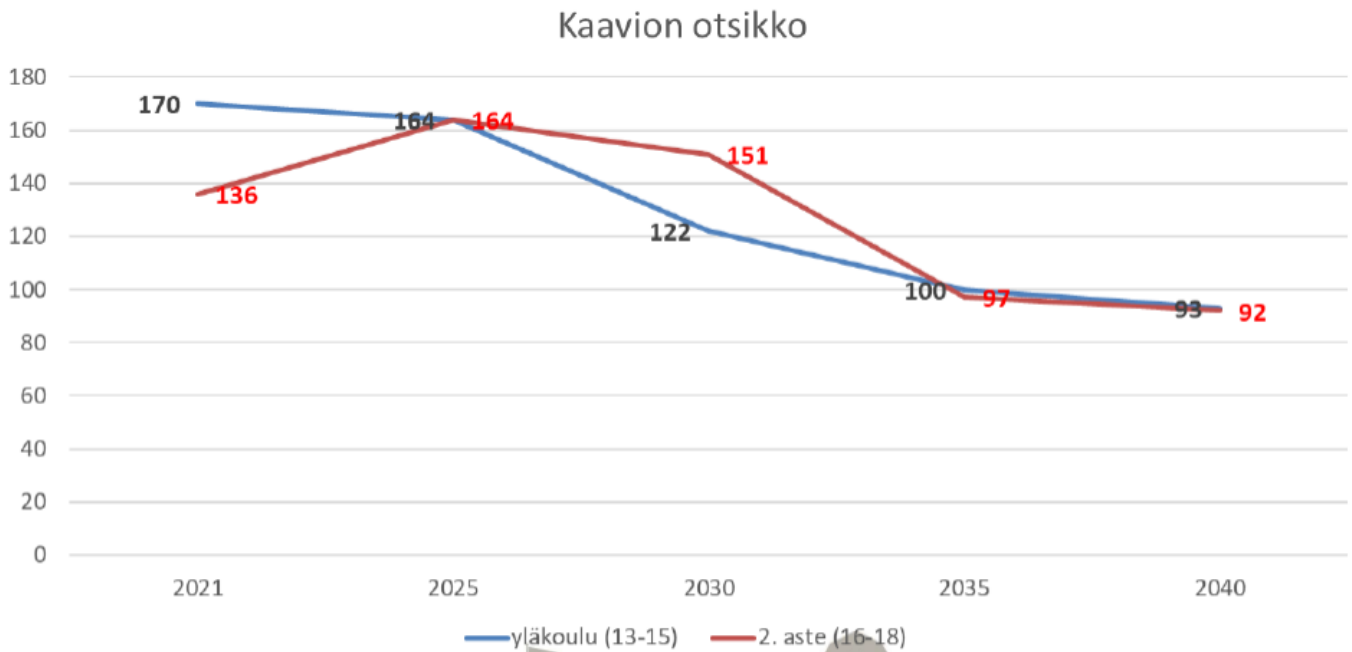
Kuva: ennuste alakoulu- ja päiväkotikäisten määrän kehittymisestä

Kuva: lapset ja nuoret väestössä

:

Yläkoulu/2.aste ennuste

Kuva: ennuste yläkoulu- ja lukio-ikäisten määrän kehittämisestä

Väestön rakennetta koskeissa ennusteissa Hankasalmella huomionarvoista on se, että yli 80-vuotiaiden määrä ei kunnassa kasva lähitulevaisuudessa huolestuttavan voimakkaasti, vasta vuoden 2025 jälkeen määrässä on kasvua. Lasten kohdalla, mikäli syntyvyydessä ei tapahdu muutosta, on ensin päivähoidon ja sitten alakoulujen kohdalla edessä selkeitä muutoksia. Yläkoulu- ja lukioikäisten kohdalla vuoteen 2030 saakka tilanne olisi hyvinkin nykyisen kaltainen palvelutarpeiden suhteen.

Huoltosuhte kasvaa työikäisten määrän pienentyessä, mikä on koko Suomen suuri ongelma. Hankasalmi ei sen suhteen ole Keski-Suomen tai Suomen heikoimpien kuntien joukossa, mutta asia on huomioitava. Muutosta väestörakenteessa ja -määrässä on nyt seurattava kaiken aikaa ja pyrittävä löytämään keinoja työikäisten määrän säilymiseen mahdollisimman suurena Hankasalmella tulevaisuudessakin – sillä on sitten vaikutusta lasten ja nuortenkin määrään.

Työllisyys

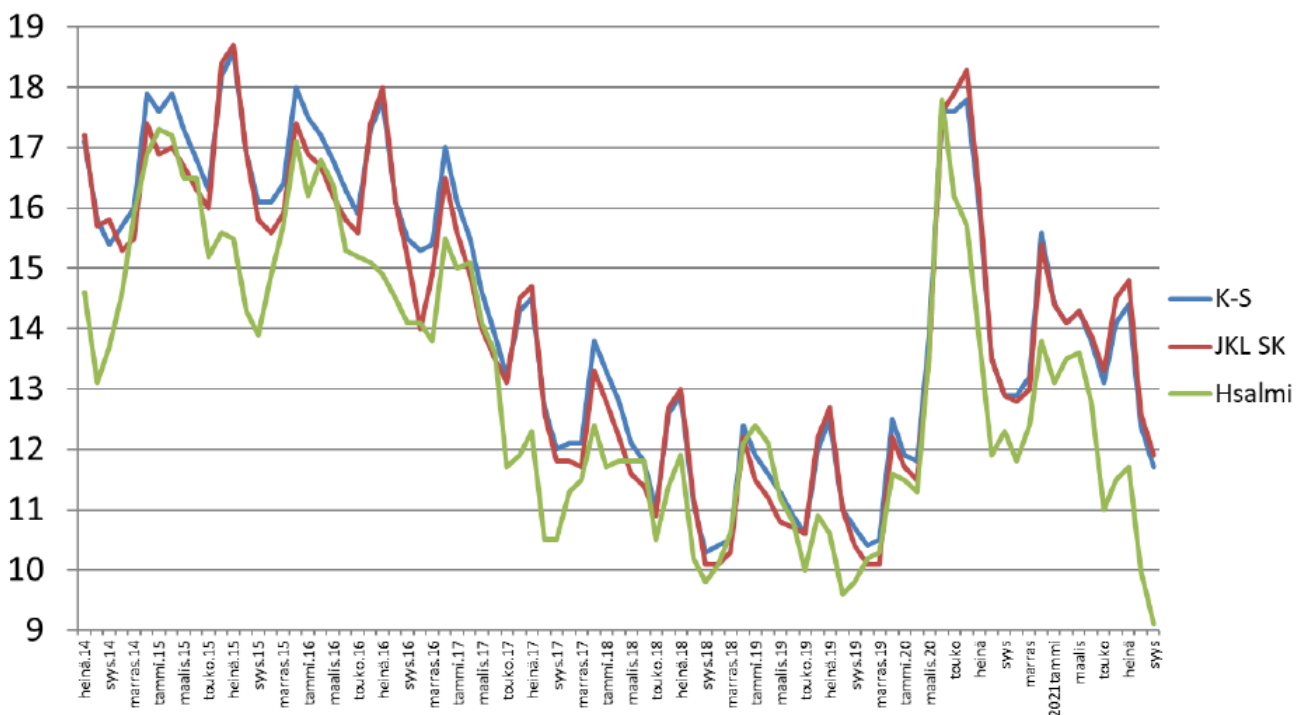
Vuoden 2014 maaliskuussa kunnan työttömyysprosentti oli huolestuttavasti jo 15,3 ja työttömyys pysyi siitä lähtien hyvin korkealla tasolla aina vuoteen 2017 saakka. Alle 12 prosenttiin syksyn 2013 jälkeen päästiin ensimmäisen kerran kesäkuussa 2017. Vuonna 2018 positiivinen kehitys työttömyyden vähenemisessä tilastollisesti jatkui ja takapakkia tuli käytännössä vasta koronakevällä 2020, onneksi pääasiassa lomautusten vuoksi. Vuoden 2021 kuluessa kehitys on ollut hyvä ja syyskuussa 2021 työttömyysprosentti on 9,1%, mitä tasoa parempi se on viimeksi ollut vuonna 2008.

Työttömyys kasvattaa kunnan toimeentulotukimenoja ja näin ollen myös sosiaalitoimen menoja. Samoin sillä on vaikutusta kunnan verotuloihin ja ennen kaikkea ihmisten hyvinvointiin. Kunnilla on myös vastuunsa työmarkkinatukimenojen kattamisesta. Siksi työllisyyden koheneminen on ollut hyvä asia, mutta koronan vuoksi on edelleen vaikeaa arvioida, millainen on kehitys talousarviovuonna 2022 Keski-Suomessa ja Hankasalmella. Tällä hetkellä kuitenkin näyttää sängen hyvältä.

Työttömyyden rakenteessa nuorisotyöttömyys ei ole ollut Hankasalmella ongelma – mutta siihen tulee kiinnittää huomiota kaiken aikaa. Siksi Hankasalmi on ollut mukana Ohjaamo-yhteistyössä vuoden 2019

alusta Keski-Suomen TE-toimiston kanssa. Iso haaste on yli 50 –vuotiaiden työllistämässä, mutta työllisyyden positiivinen kehitys on vähentänyt työttömyyttä juuri tässä ikäluokassa ja pitkäaikaistyöttömien määrä on myös laskenut. Tilanne kokonaisuudessaan on juuri nyt parempi kuin koko 2010-luvulla.

Työttömyyden kehitystä ja sen rakennetta seurataan ja on seurattu Hankasalmella kuukausittain ja ennen kaikkea tilannetta on myös pyritty kohentamaan. Vuoden 2015 kuluessa käynnistettiin uusia keinoja kuntouttavan työtoiminnan kasvattamiseksi ja nimenomaan kuntouttavan ja valmentavan toiminnan kehittämistä on jatkettu viime vuodet.

Kuva: Työttömyysprosentin kehitys

Vastuualueiden käyttötalous

Vuoden 2022 talousarvio mahdollistaa vastuualueille sen, että ne voivat toteuttaa hyvälaatuiset palvelut kuntalaisille. Kaikkia vastuualueita koskee kuitenkin edelleen toimintojen tehostamisen vaade.

Palveluihin käytettävissä olevia menoja ei ole tuloihin nähden juurikaan varaa kasvattaa. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että eri tulosityksikköjä ohjataan tekemään sellaisia priorisointeja ja valintoja, joilla keskeisimmät ja välttämättömimmät palvelut pääosin kyetään turvaamaan.

Vuotta 2022 sävyttää Hyvinvointialueuudistukseen valmistautuminen. Uudistus muuttaa kunnan tehtäväkenttää ja rahoitus pohjaa merkittävästi

Verotus

Tuloveroprosentti korotettiin Hankasalmella 22 % tasolle vuonna 2015. Kiinteistöveroista yleistä kiinteistöveroa ja muun kuin vakinaisen asunnon kiinteistöveroa korotettiin myös vuonna 2015. Vuodelle 2015 korotettiin yleistä kiinteistöveroa 1,1 %:sta 1,2 %:iin, vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroa 0,5 %:sta 0,6 %:iin ja muiden asuinrakennusten kiinteistöveroa 1,1 %:sta 1,2 %:iin. Voimalaitoksen kiinteistöveroprosentti korotettiin vuonna 2016 2,5 %:sta 3,10 %:iin. Ja sitä laskettiin 1,2 %:iin nyt vuonna 2021.

Vuodesta 2016 lukien ei verotukseen ole tehty muita tarkastuksia. Talouden tasapainotusta ja investointien rahoitusta on toteutettu muilla keinoilla. Verotukseen ei tule muutoksia vuodelle 2022 tai 2023, mutta tulevaisuudessa verotuksen tasoa voidaan joutua tarkastelemaan – se on kuitenkin viimesijaisin talouden tasapainotuksen keino.

Yhteistyömahdollisuudet kuntien välillä

Yhteistyö kuntien välillä on lisääntynyt niin kuntien omista tarpeista käsin kuin lakien edellyttäminäkin. Hankasalmen kunta on kuulunut vuoden 2004 alusta osaksi Jyväskylän seutukuntaa ja yhteistoiminta Jyväskylän ja sen lähikuntien kanssa on kasvanut vuosien kuluessa. Naapureista Konneveden kanssa jaamme yhteisen kansalaisopiston ja sen toiminnan kohdalla yhteistyöllä on vuosikausien perinteet.

Keskeisimmät yhteistoimintamuodot vuonna 2021 kansalaisopiston lisäksi ovat Jyväskylän yhteistoiminta-alueen terveyskeskus, joka tuottaa Jyväskylän vastuukuntana toimiessa Jyväskylän,

Uuraisten ja Hankasalmen terveyspalvelut. Ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueessa ovat Jyväskylän vastuukuntamallissa mukana kaikki Jyväskylän seutukunnan kunnat Laukaata lukuun ottamatta sekä Joutsa ja Luhanka sekä 2021 vuoden alusta alkaen myös Äänekoski.

Laukaan hallinnoimassa maaseututoimen yhteistoiminta-alueessa Hankasalmi on mukana Jyväskylän seudun ja Joutsan seudun kuntien kanssa. Rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun kohdalla vuoden 2021 alusta Laukaa on toiminut vastuukuntana Hankasalmelle.

Työterveys Aalto ja Työterveys Laine tuottavat Hankasalmen kunnalle työterveyspalvelut. Pelastustoimessa kaikki Keski-Suomen kunnat kuuluvat Jyväskylän hallinnoimaan pelastuslaitokseen.

Hankasalmi itse isännöi maatalouslomituksen järjestämistä Laukaalle, Konnevedelle, Äänekoskelle ja Uuraisille vuoden 2016 loppuun saakka. Vuoden 2017 alusta lomituksen järjestäminen on siirtynyt Keuruun hallintoon lähes koko Keski-Suomen osalta. Hankasalmella on Keuruun lomitushallinnon yksi etäpiste.

Hankasalmen kunnan talous-, palkka- ja henkilöstöraportointitietojärjestelmät tuotetaan Monetra Keski-Suomi Oy:n (entinen Jyväskylän talouskeskus) kautta. Hankasalmi on liittynyt yhtiöön vuoden 2019 aikana.

Sammakkokangas Oy vastaa kunnalle määriteltyjen jätehuollon palvelutehtävien tuottamisesta ja Hankasalmi on puolestaan liittynyt osaksi Sydän-Suomen jätelautakuntaa.

Jyväskylän seutukunnan kunnat Hankasalmi, Jyväskylä, Laukaa, Muurame, Petäjävesi, Toivakka ja Uurainen sekä Äänekoski muodostavat yhdessä MAL-sopimusalueen.

Talousarviovuoden 2022 kuluessa neuvotellaan ainakin työllisyysasioiden järjestämisestä tulevaisuudessa Keski-Suomessa, kun palvelut 2024 alusta siirtyvät kuntien vastuulle. Hyvinvointialueuudistuksen myötä sote-palvelut ja pelastustoimi siirtyvät 2023 alusta Hyvinvointialueelle ja pois kuntien tehtäväkentästä. Toisaalta hyvinvointialueuudistus saattaa synnyttää uusia yhteistyömalleja kuntien välille ja/tai kuntien ja hyvinvointialueen välille.

Talousarvion sitovuus

Käyttötalouden osalta talousarvio on valtuustoon nähden sitova vastuualueittain käyttötalousneton osalta, poikkeuksena vesihuoltolaitos. Vastuualueen sisällä tapahtuvista muutoksista ja sitovuudesta päättää lautakunta.

Kunnanhallituksen vastuualueen osalta muutoksista päättää kunnanhallitus. Kunnanvaltuuston kokouksessa talousarvion hyväksymisen yhteydessä päätetyt mahdolliset yksittäiset talousarviopykälässä mainitut asiat sitovat kuitenkin kaikkia lautakuntia ja vastuualueita.

Kullakin vastuualueella on velvollisuus päivittää käyttötaloussuunnitelmansa välittömästi, mikäli osoittautuu, että talousarvion pohjaksi tai sen pohjalta laadittu vastuualueen käyttötaloussuunnitelma ei jonkun tai joidenkin kustannuspaikkojen osalta olisi toteutumassa.

Talousarvion noudattaminen ja toteutumisen seuraaminen on ehdottoman välttämätöntä. Talousarvion toteutumista on neljännesvuosittain käsiteltävä lautakunnissa päätöspykälänä, jossa annetaan selvitys kunnanhallitukselle talouden ja toiminnan toteutumisesta talousarviovuoden kyseisessä vaiheessa. Mikäli tässä yhteydessä ilmenee, että talousarvioon pohjautuva käyttötaloussuunnitelma on joiltain osin ylittymässä, on samassa yhteydessä taloudesta vastaavien viranhaltijoiden annettava selvitys lautakunnalle ja edelleen kunnanhallitukselle, miten arvioitavissa olevat talousarviomäärärahojen ylitykset kyetään kattamaan talousarviovuoden aikana vastuualueen sisällä.

Vesihuoltolaitos on ollut vuodesta 2002 alkaen laskennallisesti eriytettyä liiketoimintaa. Vesihuoltolain (9.2.2001/119) muutoksen 1.9.2014 vaatimusten mukaisesti vesihuoltolaitoskokonaisuus on eriytetty kunnan kirjanpidossa muodostamalla siitä kirjanpidollinen taseyksikkö 1.1.2015 alkaen. Hulevesien käsittelystä huolehtii kunta MRL:n mukaisesti. Taseyksikön talousarvio käsitellään kunnan talousarvion 2021 ja taloussuunnitelman 2022 - 2024 yhteydessä. Taseyksikön tulojen tulee enintään neljän vuoden pituisella suunnittelukaudella kattaa toiminnan kustannukset ja pitkällä aikavälillä myös investoinnit siltä osin kuin niitä ei kateta oman

pääoman ehtoisella rahoituksella. Vesihuoltolaitoksen talousarvio on sisällytetty kunnan talousarvioon.

Toiminnalliset ja strategiset tavoitteet ovat vastuualueittain sitovia lautakuntatasolla, ellei yksittäisen mittarin kohdalla ole mainittu valtuustotason sitovuudesta. Toiminnalliset ja strategiset tavoitteet tulee mitoitaa siten, että ne ovat saavutettavissa käytettävissä olevilla talousarviomäärärahoilla.

Investointien sitovuustaso valtuustoon nähden on rakennusten ja rakennelmien osalta hankekohtaisesti, liikennealueet yhteensä ja muut investointikohteet lautakuntakohtaisesti. Muuna taseyksikkönä käsiteltävän vesihuoltolaitoksen sitovia eriä ovat investointimenot ja -tulot.

Vesihuoltolaitoksen kahdelle tai useammalle vuodelle jaksottuvassa hankkeessa valtuusto hyväksyy hankintamenon kustannusarvion.

Kustannuspaikkojen välisistä muutoksista lautakunnittain päättää asianomainen lautakunta tai kunnanhallitus kunnanhallituksen vastuualueen osalta. Rahoitus- ja tuloslaskelmaosan muutoksista päättää valtuusto.

Taloussuunnitelman tavoiteasetanta

Kunkin vastuualueen ja tulosyksikön kohdalla esitetään strategiset tavoitteet sekä keinot ja mittarit, mitkä on johdettu koko kuntastrategiasta.

Strategisille sekä toiminnallisille tavoitteille on asetettu seuraavat vaatimukset:

- tavoitteet kuvaavat palvelujen saatavuutta ja vaikutusta kuntalaisille
- tavoitteilla on yhteys kunnan taloudellisiin resursseihin
- tavoitteiden toteutumista pitää pystyä seuraamaan

Taloussuunnitelman yhteenveto

Kuntatason taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet

Tavoite	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TAE 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Vuosikate (milj. €)	0,2	4,5	2,1	1,3	2,2	2,3	2,0	1,8
Vuosikate, €/asukas	32	935	438	278	481	488	437	386
Vuosikate poistoista, %								
Hyvä > 100 %								
Tyydyttävä 80-100 %	9,3	167,2	118,7	78,0	127,7	126,9	114,1	101,6
Heikko < 80 %								
Kassan riittävyys, pv								
-keskim. kunnissa 42 pv	9	26	29	21	38	90	112	107
-riittävä 14 -30 pv								
Toimintakate, €/asukas	-6 945	-6 642	-7 008	-7 296	-7 258	-2 668	-2 699	-2 745
Asukasluku	4 875	4 770	4 690	4 700	4 650	4 610	4 575	4 535
Talouden tunnuslukuja	TP 2019	TA 2020	TA 2021	TAE 2021	TS 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2024
Lainanhoitokate								
> 2 hyvä								
1-2 tyydyttävä	0,1	6,6	3,0	2,3	3,6	4,0	3,2	3,1
< 1 heikko								
Investointien tulorahoitus, % (vuosikate/nettoinvestoinnit)								
Hyvä > 100 %	7,1	289,5	215,8	133,1	318,8	177,0	459,8	128,7
Tyydyttävä 80-100 %								
Heikko < 80 %								
Kunnan lainakanta, €/asukas Koko maan keskiarvo 3448 (2020)	2 706	1 312	1 386	1 281	1 281	1 171	1 043	958
Toimintatuottojen osuus toimintakuluista	20,6	21,9	19,6	18,7	18,7	32,3	32,2	31,8
Kunnallisverotuksen tuloveroprosentti* Koko maan keskiarvo 20,02 (2021)	22	22	22	22	22	9,61	9,61	9,61
Kiinteistöveroprosentit								
-yleinen	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
-vak. asuinrakennus	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
-muu asuinrakennus	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
-voimalaitos	3,1	3,1	3,1	3,1	1,2	1,2	1,2	1,2

*Vuosien 2023-2025 tuloveroprosentissa on käytetty alustavaa tuloveroprosentin leikkausta 12,39 %

Toiminnan kysyntä-/laajuustietoja	Mittari	Tunnusluku Ta 2022
Asukkaita 30.9.2021	Lukumäärä	4 731
Kuntalaisten ikärakenne 30.9.2021 (Tilastokeskus, ennakkollinen ikärakenne)	30.9.2021 osuus %	
	0-14 vuotiaita 669	14,1
	15-64 vuotiaita 2515	53,2
	65-74 vuotiaita 820	17,3
	yli 75-vuotiaita 727	15,4
Väestöennuste (Tilastokeskuksen ennuste 2021)	vuonna 2025	4 404
	vuonna 2030	4 100
	vuonna 2045	3 859
Huoltosuhte (Tilastokeskus)	Taloudellinen (työvoiman ulkopuoliset + työttömät sataa työllistä kohti 31.12.2019)	188,5
	Väestöllinen (työvoiman ulkopuolella olevat sataa työllistä kohden 31.12.2020)	87,2
Työvoiman rakenne eli kunnassa asuva työllinen työvoima yhteensä toimialoittain riippumatta siitä, missä kunnassa työpaikka sijaitsee 31.12.2019 (Tilastokeskus)	Työlliset yhteensä, lukumäärä	1 690
	Maa- ja metsätalous, kalatalous, osuus %	12,0
	Kaivostoiminta, louhinta	1,0
	Teollisuus	12,0
	Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	0,2
	Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito	0,7
	Rakentaminen	8,6
	Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	10,1
	Kuljetus ja varastointi	6,1
	Majoitus ja ravitsemustoiminta	3,8
	Informaatio ja viestintä	1,6
	Rahoitus- ja vakuutustoiminta	0,6
	Kiinteistöalan toiminta	1,0
	Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	3,6
	Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	3,6
	Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sos.vak.	4,6
	Koulutus	6,4
	Terveys ja sosiaalipalvelut	16,4
	Taiteet, viihde ja virkistys	1,1
	Muu palvelutoiminta	3,4
	Kotitalouksien toiminta työnantajina	1,1
	Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta	0
	Toimiala tuntematon	2,1
Työllisten määrä 30.9.2021	Lukumäärä	1 924
Työttömyys 30.9.2021	Lukumäärä	176
	Osuus %	9,1

Tiivistelmät vastualueittain

Kunnanhallitus

Vuonna 2022 kunnanhallitus vastaa kunnan muiden sääntöjen päivittämisestä hallintosäännön mukaisiksi sekä valmiisuunnitelman viimeistelystä. Kunnanhallitus vastaa kunnan osalta Jyväskylän kaupunkiseudun MAL-sopimuksen toteuttamisesta sekä Hyvinvointialueen (sote-uudistus) valmistelun johtamisesta Hankasalmen kunnassa. Vuosi 2022 on Hankasalmen kunnan 150-vuotis juhluvuosi ja kunnanhallitus koordinoi juhluvuoden toteutusta kaikkien vastualueiden toimesta.

Elinvoimatoimia tehdään yhdessä yrittäjien ja yhdistysten kanssa. Yritysvaikutustyöryhmän toimintaa kehitetään.

Kunnan päivitetyn strategian jalkauttaminen uuden valtuuston johdolla on vuoden 2022 keskeisin painopiste. Työllistämisen siirtyminen kuntien tehtäväkenttään vuoden 2024 alusta on yksi tärkeä valmistelukokonaisuus. Ja ennen kaikkea uuden kunnan toiminnan luominen vuoden 2023 alusta Hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa. Kunnan talouden tasapainon toteutumisen valvominen on myös yksi kunnanhallituksen keskeisistä vastuista vuonna 2022.

Henkilöstökertomuksen ja henkilöstön työtyytyväisyyskyselyn kautta henkilöstöhallinto toteuttaa tarvittavia toimenpiteitä henkilöstön osaamisen ja työssä jaksamisen tukemiseksi. Talous- ja hallintopalveluissa otetaan käyttöön uusi konsernilaskentaohjelma ja pyritään tehostamaan kvartaaleittain tehtävää talousraportointia. Atk-palveluissa otetaan käyttöön Office 365-integraatio kolmansien osapuolien sovelluksiin sekä Sharepoint dokumenttien hallinnan avuksi.

Perusturvalautakunta

Tuleva vuosi on perusturvan puolella viimeinen toimintavuosi kunnassa ennen hyvinvointialueelle siirtymistä. Viimeisen vuoden aikana hiotaan eri palveluissa hyviä käytänteitä, jotka voisivat jatkua myös hyvinvointialueelle siirryttäessä. Sosiaalipäivystys-, perheneuvolapalvelut sekä sijaishuoltoyksikön ja lastenvalvojapalvelut ostetaan edelleen Jyväskylän kaupungilta. Sosiaalipäivystys laajenee maakunnalliseksi kokoaikaiseksi sosiaali- ja kriisipäivystykseksi. Keski-Suomen sosiaalialan

osaamiskeskukselta ostetaan sosiaaliasiamiespalvelut. Perheasioiden sovittelupalvelut ostetaan Jyväskylän seurakunnan perheasiain neuvottelukeskukselta. Kehitysvammaisten laitoshoidtoa ostetaan Vaalijalan kuntayhtymältä, koska Keski-Suomessa ei ole tarjolla vastaavaa palvelua. Arjen tuessa pääpaino on ennaltaehkäisevien (senioritoiminta) ja kotiin annettavien palvelujen järjestämisessä. Tavoitteena on vahvistaa kuntalaisten toimintakykyä ja terveyttä niin, että kuntalaiset pärjäävät mahdollisimman omatoimisesti ja elävät omannäköistään elämää omassa arkiympäristössään kuntastrategian mukaisesti. Omaishoidontuella tuetaan kotona asumista. Omaishoitajia tuetaan järjestämällä vapaita monipuolisesti ja asiakaslähtöisesti, tarjoamalla mahdollisuutta terveystarkastuksiin, valmennukseen ja koulutukseen. Lyhyt- ja pitkäaikaista perhehoitoa järjestämällä mahdollistetaan kodinomainen asuminen myös silloin, kun henkilö ei kykene enää asumaan itsenäisesti. Arjen tuen vuoden 2022 talousarvioehdotukseen sisältyvät omien palvelutalojen, Kaapon ja kotihoidon palvelut, tukipalveluina kotiin kuljetettavat ateriat ja turvapalvelut, sotaveteraanien palvelut, seniorikeskuspalvelut sekä tehostetun palveluasumisen palvelusetelit ja ostetut asumispalvelut. Terveyspalveluiden osalta vuoden 2022 talousarviossa korostuu koronaepidemian jälkihoito sekä hoitoja palveluvelan pienentäminen eli hoitonojen purkaminen ja toiminnan normalisoiminen. Etävastaanottoja kehitetään edelleen yhteistyössä Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeen kanssa ja sähköisen asiainn mahdollisuuksia lisätään.

Sivistyslautakunta

Sivistyspalvelut muodostuvat hallinto-, koulutus-, varhaiskasvatus- ja hyvinvointipalveluista. Sivistyspalveluissa luodaan edellytyksiä kasville, hyvinvoinnille ja osallistumiselle. Laadukas varhaiskasvatus ja koulutus sekä monipuoliset harrastusmahdollisuudet vahvistavat lasten ja nuorten hyvinvointia sekä ehkäisevät syrjäytymistä. Kaikenikäisten kuntalaisten osallisuutta aktivoidaan.

Sivistyspalvelujen yhteisenä teemana on *Huomaa Hyvä*, joka ideoitiin syksyllä 2018 yhdessä koulujen

rehtoreiden, varhaiskasvatuspäällikön ja sivistystoimenjohtajan kanssa sivistyksen kehittämisprojektissa. Päämääränä on tunnistaa ja hyödyntää ne voimavarat - niin resursseihin kuin osaamiseen liittyvät - mitä meillä jo on olemassa. Positiivisuuden nostaminen tiedotuksessa, viestinnässä ja palvelujen tuottamisessa on yksi keskeinen sivistyspalvelujen toimintatapa, joka osaltaan on tuottanut jo tulostakin.

Sivistyspalveluiden toimitilat ovat pääsääntöisesti kunnossa edellisten vuosien rakentamisen, väistöjen ja muutosten jälkeen. Kirkonkylän koulukeskus ja Sillankorvan päiväkotit rakennettiin leasing-rahoitusratkaisulla ja sen omistaa Kuntarahoitus. Leasing-vuokraa maksetaan 20 vuoden ajan. Koulukeskuksen 86,06 % (4677 m²), päiväkodin 10,62 % (556 m²) ja keittiön 3,32 % (173,5 m², ympäristötoimen kustannus) leasing-kuluihin on varattu 544 400 € (2021= 539 242 €). Kulut jakaantuvat päiväkotiin 57 800 euroa ja koulukeskukselle 468 500 euroa (70 % Kuuhanaveden koululle 327 900 €, 24 % lukiolle 112 400 € ja 2 % kansalaisopistolle 9400 €). Vuonna 2040 kunta lunastaa koulukeskuksen ja päiväkodin itselleen maksamalla 35 % jäännösarvon urakkasummasta.

Sivistyspalvelujen toiminnassa keskitytään palvelujen laadukkaaseen ylläpitämiseen, kehittämiseen sekä lakimuutosten aiheuttamien toimintojen toimeenpanemiseen. Lainsäädännölliset muutokset ja määräykset, jotka ohjaavat opetuksen, koulutuksen ja varhaiskasvatuksen toteuttamista vuonna 2022:

1. Lukion opetussuunnitelmienperusteiden uudistuminen ja sen portaittainen käyttöönotto lukuvuosien 2021-2022, 2022-2023 ja 2023-2024 aikana
2. Uusi oppivelvollisuuslaki (1214/2020) tuli voimaan 1.8.2021 ja hakeutumisvelvoitetta koskevat säännökset jo 1.1.2021. Oppivelvollisuuden laajennus tulee voimaan ikäluokka kerrallaan lukuvuosien 2021-2022, 2022-2023 ja 2023-2024 aikana koskien kaikkia perusopetuksesta toiselle asteelle siirtyviä nuoria. Oppivelvollisuus päättyy, kun nuori täyttää 18 vuotta tai kun hän tätä ennen suorittaa toisen asteen tutkinnon (ylioppilastutkinto tai ammatillinen tutkinto). Uudistuksen tavoitteena on turvata jokaiselle oppilaalle elämässä ja yhteiskunnassa tarvittava osaaminen ja sivistys, sekä edistää

oppilaiden yhdenvertaisia mahdollisuuksia kehittää itseään tarpeidensa ja kiinnostuksen kohteidensa mukaisesti. Tavoitteena on, että jokainen nuori suorittaa toisen asteen tutkinnon. Uudistukseen on varattu 50 000 euron määräraha käyttötalouteen.

3. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain muutoksen (1052/2020) myötä varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja alennettiin 1.8.2021 alkaen. Maksuperusteiden muutos tulee pienentämään varhaiskasvatuspalveluiden maksutuottoja. Varhaiskasvatusmaksujen madaltamisen tavoitteena on kasvattaa työllisyyttä ja lisätä varhaiskasvatuksen osallistumisastetta.
4. Varhaiskasvatuslakia muutettiin 1.8.2021 alkaen mitoituksesta poikkeamisen osalta (36 §). Samalla lakiin lisättiin henkilöstön ilmoitusvelvollisuus (57 a ja b §). Varhaiskasvatuksen henkilöstömitoituksesta poikkeaminen ei ole mahdollista henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä. Kunnissa on varmistuttava siitä, että varhaiskasvatuksessa on käytössä riittävät ja toimivat sijais- tai muut varajärjestelyt myös henkilöstön äkillisiin ja yllättäviin poissaolotilanteisiin. Henkilöstömitoituksen tiukentuminen tulee lisäämään henkilöstömenoja.
5. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden päivitys varhaiskasvatuslakiin tulevien muutosten vuoksi. Pääsääntöisesti muutokset liittyvät lapsen kehityksen ja oppimisen tuen asioihin. Paikallinen suunnitelma tulee ottaa käyttöön 1.8.2022 alkaen.

Hyvinvointialueen valmistelu on käynnistynyt ja sivistyspalvelujen osalta oppilashuollon kuraattori ja psykologi -palvelut (psykologin vakanssi on perusturvassa, sivistyspalvelut maksaa 70 % henkilöstökustannuksista) siirtyvät Keski-Suomen hyvinvointialueelle vuoden 2023 alusta. Tätä muutosta, jossa yksilökohtainen oppilashuolto siirtyy ja yhteisöllinen oppilashuolto jää kuntaan, valmistellaan vuoden 2022 aikana.

Lasten ja nuorten ja perheiden hyvinvointi on kehittynyt monestakin syystä huonoon suuntaan

(korona, perheiden arjen hallinta, somen vaikutukset, mielenterveyden häiriöt). Tämä näyttäytyy päiväkotien ja koulujen arjessa. Neuvolat, päiväkodit ja koulut tarvitsevat lisää monialaisia hyvinvointipalveluja. Yhteisöllisyyden ja perheiden tukeminen oman arjen hallinnassa korostuu koko ajan. Ennaltaehkäisyyn vahvempi panostus on tärkeää, sen rakentaminen monialaisesti eri toimijoiden kesken. Tässä tehdään edelleen vahvaa kehittämistyötä lasten, nuorten ja perheiden parhaaksi perhekeskustoimintaa vahvistamalla: monialaisesti ja palveluita yhteen sovittaen.

Sivistyspalveluissa investointitarpeet kohdistuvat pääasiassa liikuntaympäristöjen kehittämiseen. Kunnassa toteutettiin 2016-2018 kehittämisprosessi Jyväskylän yliopiston Liikuntatieteellisen tiedekunnan kanssa, jossa selvitettiin kunnan liikunta-, virkistys-, ja vapaa-ajan sektorin keskeisimmät kehittämiskohteet. Todettuja kehittämiskohteita viedään edelleen eteenpäin ja vuoden 2022 investoinnit esitetään kohdennettavaksi kuntoportaiden ja ranta-alueen väliseen maastoon sijoittuvaan uuteen ulkokuntosaliin, uimarantojen pukusuojiin uusimiseen kirkonkylällä ja asemalla sekä kirkonkylän ja Revontulen välisen yhdysladun uudelleen reitittämiseen. Myös Niemisjärven valaistun kuntosadan v. 2021 aloitettua perusparannusta jatketaan. Asemalle ja Niemisjärvelle toteutetaan kustannustehokkaalla tavalla frisbeegolf-radat, ja asemalle lähdetään lisäksi suunnittelemaan pienimuotoista skeittipuistoa.

Vuoden 2020 taloudentasapainottamisohjelman mukaisia toimenpiteitä on toteutettu valtuuston päätösten mukaisesti. Ohjelman laatimisen aikaan ei ole ollut tiedossa esimerkiksi oppivelvollisuuden laajentuminen ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain muutokset, jotka astuivat voimaan elokuussa 2021, eikä myöskään koronan tuomat haasteet ja jälkimainingit. Nämä vaikuttavat kustannuksiin nousevasti.

Ympäristölautakunta

Ympäristötoimen isot rakennushankkeet ovat tällä erää takanapäin, mitkä ovat tuoneet vaikutteita vuoden 2022 talousarviosuunnitteluun ja alati kiristyvä talous tulee näkymään kunnan strategian painottamisessa talousarviosuunnittelussa. Painopiste on siirtynyt rakentamisesta kunnossapitoon.

Attendo Oy rakennutti uuden palvelutalon ja terveysaseman, mitkä valmistuivat vuoden vaihteessa 2020- 2021. Kunta vastaanotti vuokralaisena terveysaseman tilat marraskuun lopussa 2020 ja Jyten toiminta niissä alkoi tammikuussa 2021. Palvelutalon Kuuhangassa toiminta alkoi valmistumisen jälkeen maaliskuussa.

Edelleen perusajatuksena ympäristötoimen toimialalla on, että tilat ja palvelut eivät ole itsetarkoitus, vaan ovat palvelemissa käyttäjien toimintaa. Strategian mukaisesti kaikilla ympäristötoimen toiminta-alueilla tukeudutaan oman tuotannon lisäksi yhteistyöhön, sekä kunnallisten, että liiketoiminnallisten kumppaneiden kanssa.

Arkistojen ja käyttötiedon siirtoa on valmisteltu vuoden 2021 aikana kokonaan sähköiseen muotoon, jolloin arkistointitehtävien helpottumisen ja tietovarannon käytettävyyden paranemisen kautta saavutetaan toiminnallisesti tehokkaampi palvelurakenne. Arkistojen skannaus on hyvässä vauhdissa ja toimintaa tullaan tehostamaan tulevalta talousarviovuodella. Kiinteistörekisterin ylläpidosta tehdään hankesuunnitelma. Arkiston siirtoa sähköiseen muotoon ja kiinteistörekisterin ylläpitoa tullaan jatkossa käsittelemään yhdessä. Rekisterin ylläpito ilman sähköistä arkistoa on hidasta ja tehotonta työtä pienillä resursseilla.

Suurten kiinteistöinvestointien jälkeen kiinnitetään huomiota rakennusten kunnossapitoon ja huoltoon. Kuntakonsernin kiinteistöjen kuntoa parannetaan suunnitelmakaudella edelleen luopumalla heikoimmista rakennuksista, sekä kunnostamalla ja peruskorjaamalla nykyisiä rakennuksia.

Infrapalvelut keskittyvät suunnitelmakaudella peruskorjauksissa kokonaisuuksiin, jotka priorisoidaan riskikartoituksen kautta. Samalla avauksella uusitaan tarvittaessa väylien alapuolella olevat putkistot, kun perusparannetaan tiet. Heikkokuntoisimmat putkistot määrittävät siten paljolti myös teiden perusparannustöiden jaksotusta.

Ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävät ovat siirtyneet yhteistoimintasopimuksella Laukaan kunnan alaisuuteen muodostetulle ympäristövalvonnan toimialalle vuoden 2021 alusta alkaen. Yhteistoiminta on ollut odotusten mukaista jo siksi, että Hankasalmen ympäristönsuojeluasioita on hoitanut ja hoitaa sama henkilö kuin aiemminkin

kunnan palveluksessa. Tehtävien hoidossa näkyy isomman organisaation keskusteleva vaikutus.

Rakennusvalvonnan tehtävät ovat myös siirtyneet yhteistoimintasopimuksella Laukaan kunnan alaisuuteen muodostettavalle ympäristövalvonnan toimialalle vuoden 2021 alusta alkaen.

Yhteistoiminta-alue on huolehtinut rakennustarkastajan tehtävistä ja Hankasalmen kunnan palveluksessa oleva toimistos sihteeri on huolehtinut rakennusvalvonnan asiakaspalvelusta sekä muista täydentävistä töistä. Yhteistoiminta-alueen uuden yhteisen rakennusjärjestyksen valmistelu alkaa vuoden 2022 alussa. Rakennusjärjestyksessä huomioidaan molempien kuntien olennaisia tekijöitä alueiden sijainnin, maa- ja ilmaliiikenteen sekä elinkeinojen näkökulmista.

Tavoite on, että asuntotoimi luopuu vielä yksittäisistä vuokra-asunnoista ja käytöstä poistuneista tiloista. Kuntakonsernin vuokra-asuntoyhtiö KOY Hankasalmen Hakan rakennusten peruskorjauksia jatketaan korjausohjelman mukaisesti. Hakan hallitus on päättänyt vuoden 2021 aikana kahdeksan rivitalokohteen hallitusta alasajosta kiinteiden kustannusten pienentämiseksi. Vuokralaisen poistuessa kyseisistä kohteista huoneistoa ei vuokrata enää jatkossa. Varsinaisia purkupäätöksiä ei ole vielä tehty.

Palveluhenkisen, motivoituneen ja aktiivisesti osaamistaan kehittävän henkilöstönsä, sekä yhteistyökumppaneidensa voimin ympäristötoimen tulosityksiköt tuottavat kuntalaisille kustannustehokasta ja tarpeenmukaista palvelua.

Käyttötalous

Käyttötalouden toimintatulot ovat 7 770 000 euroa, toimintamenot 41 521 000 euroa ja nettomenot 33 751 000 euroa ilman rahoituseriä ja poistoja.

Tuloslaskelma (1 000 euroa)	TP 2019	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022 euroa %	
Myyntituotot	3 755	3 741	3 367	3 213	-154	-4,6 %
Maksutuotot	1 719	1 778	1 403	1 308	-95	-6,8 %
Tuet ja avustukset	693	673	739	728	-11	-1,5 %
Muut toimintatuotot	2 601	2 677	2 495	2 521	26	1,0 %
TOIMINTATUOTOT	8 768	8 869	8 004	7 770	-234	-2,9 %
Henkilöstökulut	15 590	14 940	14 452	14 318	-134	-0,9 %
Palvelujen ostot	21 098	19 802	20 517	21 077	560	2,7 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 013	2 043	1 718	1 749	31	1,8 %
Avustukset	1 595	1 486	1 483	1 485	2	0,1 %
Muut toimintakulut	2 331	2 282	2 700	2 892	192	7,1 %
TOIMINTAKULUT	42 627	40 553	40 870	41 521	651	1,6 %
TOIMINTAKATE	-33 859	-31 684	-32 866	-33 751	-885	2,7 %
Poistot*	-1 654	-2 667	-1 730	-1 750	-20	1,2 %
Satunnaiset erät*		645				

*TP 2020 poistot sisältävät koulukeskuksen kertaluonteisen poiston sekä satunnaiset erät sisältävät terveyskeskuskiinteistön kertaluonteisen myyntivoiton.

KÄYTTÖTALOUS VASTUUALUEITTAIN

Toimintakate (1 000 euroa)	TP 2019	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022 euroa %	
Tulot	8 768	8 869	8 004	7 770	-234	-2,9 %
Keskusvaalilautakunta	18			8	8	0,0 %
Tarkastuslautakunta						
Kunnanhallitus*	431	442	111	83	-28	-25,2 %
Perusturvalautakunta*	1 931	2 044	2 207	2 036	-171	-7,7 %
Sivistyslautakunta	1 011	895	1 023	996	-27	-2,6 %
Ympäristölautakunta	5 377	5 488	4 663	4 647	-16	-0,3 %
Menot	42 627	40 553	40 870	41 521	651	1,6 %
Keskusvaalilautakunta	29		22	14	-8	
Tarkastuslautakunta	22	30	27	30	3	11,1 %
Kunnanhallitus*	2 497	2 350	1 887	1 967	80	4,2 %
Perusturvalautakunta*	24 544	23 613	24 068	24 569	501	2,1 %
Sivistyslautakunta	9 853	9 401	9 983	9 995	12	0,1 %
Ympäristölautakunta	5 682	5 159	4 883	4 946	63	1,3 %
Netto	-33 859	-31 684	-32 866	-33 751	-885	2,7 %
Keskusvaalilautakunta	-11	0	-22	-6	16	
Tarkastuslautakunta	-22	-30	-27	-30	-3	11,1 %
Kunnanhallitus*	-2 066	-1 908	-1 776	-1 884	-108	6,1 %
Perusturvalautakunta*	-22 613	-21 569	-21 861	-22 533	-672	3,1 %
Sivistyslautakunta	-8 842	-8 506	-8 960	-8 999	-39	0,4 %
Ympäristölautakunta	-305	329	-220	-299	-79	35,9 %

*Työllistämisen tulosalue on siirretty kunnanhallituksen vastuualueelta perusturvan alle, näin ollen TA 2021 ja TA 2022 luvut eivät ole vertailukelpoisia TP 2020 lukuihin.

Rahoitus

Valtionosuuksia arvioidaan kertyvän 19.752.000 euroa ja verotuloja 16.158.000 euroa. Vuoden 2021 tilinpäätösennusteeseen verrattuna valtionosuudet kasvavat noin 466.000 euroa. Verotuloihin ei odoteta merkittävää muutosta tilinpäätösennusteeseen 2021 verrattuna, kokonaisuudessaan verotuottojen odotetaan alenevan noin 32.000 eurolla.

Vuoden 2010 alusta toteutettiin valtionosuus uudistus, jossa nykyiset sektorikohtaiset valtionosuudet keskitettiin pääosin valtiovarainministeriöön. Valtionosuusjärjestelmän perusrakenne säilyi uudistuksessa lähtökohtaisesti nykyisellään. Vuoden 2015 alusta voimaan astui uusi valtionosuusjärjestelmä, joka huomioi paremmin palvelujen tarvetta mm. väestön sairastavuuden osalta ja kasvatti Hankasalmen osuutta valtionosuusrahoituksessa.

Toisaalta on huomioitava, että kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin tuli vuoden 2012 alussa ensimmäinen leikkaus ja samalla kiinteistövero poistettiin verotulontasausjärjestelmästä. Hankasalmen kunnan osalta nämä muutokset pienensivät tulopohjaa jo silloin hieman yli 800.000 euroa. Kuntien peruspalvelujen valtionosuuksien leikkaukset ovat kasvaneet kaiken aikaa vuosina 2012 - 2019.

Vuonna 2020 Hankasalmen kunnan valtionosuudet kasvoivat kuitenkin merkittävästi suhteessa talousarvioon, koska kesäkuussa ja lokakuussa maan hallitus kohdensi kunnille lisärahoitusta koronan vuoksi valtionosuuksiin. Lisäksi marraskuussa 2020 kunnalle myönnettiin harkinnanvaraista valtionosuutta. Hankasalmen kunnalle myönnettiin harkinnanvaraista valtionosuutta noin 670.000 euroa. Kuntien valtionosuudet kasvavat valtakunnallisesti noin 6,1 % vuodesta 2021. Valtionosuuksien kasvusta noin puolet tulee verotulomenetysten kompensaation kasvun kautta. Vuoden 2021 valtionosuudet sisälsivät kertaluonteista koronatukea, joka ei enää sisälly vuoden 2022 valtionosuuksiin. Vuoden 2022 valtionosuuksien määrän arvioinnissa on käytetty tukena kuntaliiton tuottamaa kuntakohtaista tietoa

ja valtiovarainministeriön kuntatalousohjelman kuntakohtainen painelaskelma on taas ohjannut valtionosuuksien arviointia taloussuunnitelmavuosien osalta. Suunnitelmavuosien valtionosuuksien osalta on syytä huomioida se, että ne tulevat sote-uudistuksen valmistelun myötä muuttumaan vielä merkittävästi.

Arvio verotuloista on laadittu kuntaliiton viimeisimmän saatavilla olevan veroennustekehikon (9/2021) sekä valtiovarainministeriön kuntakohtaisen arvion perusteella. Vuoden 2022 talousarvio on laadittu nykyisillä tulovero- ja kiinteistöveroprosenteilla. Verotulojen kohdalla on huomioitava se, että viimeisin käytössä oleva veroennustekehikko lupasi vuodelle 2022 verotuloja noin 110.000 euroa enemmän kuin talousarvioon on arvioitu. Kuluvalta vuodelta 2021 arvioidaan saatavan vähemmän verotuloja kuin veroennustekehikkoon on arvioitu, joten verotuottoja on perustellusti pienennetty myös tulevalle talousarviovuodelle.

Talouden myönteinen kehitys kesästä 2021 lähtien on näkynyt myönteisesti vuoden 2021 kunnallis- ja yhteisöverojen tilityksissä. Talouskasvun ennakoitaan jatkuvan vuonna 2022 ja se on vaikuttanut positiivisesti muun muassa palkkasumman sekä ennakkoverojen kehitysarvioihin.

Suunnitelmavuosien 2023-2025 veroennusteet perustuvat viimeisimpään saatavilla olevaan veroennustekehikkoon. Vuosien 2023-2025 veroennusteissa on huomioitu soteuudistuksen arvioituja vaikutuksia kunnallisverotuloihin. Uudistuksen myötä ansiotulot eivät muutu, mutta kunnallisveron vähennyksiin on tulossa merkittäviä muutoksia. Ennusteissa on huomioitu tuloveroprosentin leikkaus verovuodelle 2023 valtionvarainministeriön alustavissa siirtolaskelmissa käytetyllä 12,39 %-yksiköllä. Myös suunnitelmavuosien veroennusteiden osalta on syytä huomioida se, että ne tulevat sote-uudistuksen valmistelun myötä muuttumaan vielä merkittävästi.

Valtionosuudet ja verotulot

1000 e	TP 2019	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022 euroa	%
Valtionosuudet	18 486	20 588	19 180	19 752	572	3,0 %
-peruspalvelujen valtionosuus	13 100	11 767	10 906	11 260	354	3,2 %
-verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	5 349	5 131	5 239	5 111	-128	-2,4 %
-opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	37	7	-23	40	63	-273,9 %
-harkinnanvarainen valtionosuuden korotus		670				
-verotulomenetysten kompensatio		3 013	3 058	3 341	283	9,3 %
Verotulot	15 412	15 424	15 690	16 158	468	3,0 %
-tulovero	13 140	13 086	13 126	13 665	539	4,1 %
-yhteisövero	949	1 057	1 252	1 073	-179	-14,3 %
-kiinteistövero	1 323	1 281	1 312	1 420	108	8,2 %
Yhteensä	33 898	36 012	34 870	35 910	1 040	3,0 %

Henkilöstö

Kunnan hallintosääntö, uusi kuntastrategia sekä vuonna 2020 päivitetty kunnan henkilöstöohjelma ohjaavat kunnan henkilöstöpolitiikkaa. Intran kautta henkilöstöpolitiikkaa tehdään avoimeksi ja vuorovaikutukselliseksi.

Henkilöstön määrässä ja rakenteessa tapahtuu talousarvion suunnittelukaudella muutoksia ja ennen kaikkea luontaisia poistumia hyödynnetään henkilöstömäärän supistamisessa. Kunnassa käytiin vuodenvaiheessa 2019-2020 koko kunnan henkilöstöä koskeneet YT-neuvottelut, joiden kuluessa tehtiin suunnitellusti kolmivuotinen henkilöstösuunnitelma. Sen kautta saavutettiin keinot, joilla henkilöstökustannusten muutos vuoden 2023 loppuun mennessä on kaikkiaan 1 113 000 euroa ja 28 henkilötyövuotta verrattuna vuoden 2020 alkuun.

Suuri muutos henkilöstörakenteessa tapahtuu vuoden 2023 alussa kun perusturvan henkilöstö siirtyy hyvinvointialueelle. Tämä koskee noin 90 vakituista työntekijää. Siirtoon valmistaudutaan vuoden 2022 aikana käytävien YT-menettelyiden avulla ja samalla selvitetään kuntaan jäävien palveluiden henkilöstövaikutuksia.

Investoinnit

Vuoden 2022 talousarvion investointien nettomenot ovat 701.000 euroa.

Talousarviovuoden 2022 suunnitelmassa olevat investointihankkeet ovat pääasiassa tie- ja vesilaitosinfran toiminnallisuuteen ja turvallisuuteen sekä liikuntapaikkoihin ja vapaa-aikaan liittyviä parannuksia. Investointisuunnitelmassa investointien kohdalla on käytetty suurta harkintaa, jotta lainanhoitokulut ja poistot eivät kasvaisi turhan suuriksi kunnan käyttötalouden kannalta.

Investointien taso on matala, koska kirkonkylän uusi koulu ja päiväkotit, jotka eivät ole olleet investointiohjelmassa, on huomioitava lainakantaa ja investointitarpeita pohdittaessa. Kouluhanke toteutettiin leasingrahoituksena.

Viimeisten vuosien kuluessa myös muuhun kunnan rakennuskantaan on investoitu merkittävästi ja viimeisinä vuosina on toteutettu Aseman-Kirkonkylän välinen kevyen liikenteen väylä. Attendo on rakentanut kuntaan kunnalle uuden terveyskeskuksen ja omaan toimintaansa palvelutalon sekä senioriasuntoja, jotka saatiin kokonaisuudessaan käyttöön vuoden 2021 aikana.

KÄYTTÖTALOUS JA TOIMINTA

Keskusvaalilautakunta

Keskusvaalilautakunta vastaa vaalien järjestämisestä huolehtimalla vaalien valmistelutoimenpiteistä, ennakoäänestyksen järjestämisestä ja ennakoäänestysasiakirjojen tarkastamisesta. Varsinaisen äänestyspäivän äänestyksen järjestämisestä vastaavat vaalilautakunnat keskusvaalilautakunnan ohjauksesta. Kuntavaaleissa keskusvaalilautakunta huolehtii lisäksi ehdokashakemusten vastaanotosta ja tarkastamisesta, ehdokaslistojen yhdistelmän laatimisesta, ennakoäänten laskennasta ja kaikkien äänten tarkastuslaskennasta, vaalien tuloksen vahvistamisesta ja tiedottamisesta.

Vuonna 2022 keskusvaalilautakunta huolehtii lisäksi aluevaalien ennakoäänten laskennasta ja kaikkien äänten tarkastuslaskennasta.

Äänestysaluejako on ennallaan vuoden 2020 muutosten mukaan, Asema, Kirkonkylä, Niemisjärvi. Vuonna 2021 järjestettiin kuntavaalit. Vuonna 2022 järjestetään aluevaalit, vuonna 2023 on eduskuntavaalit, vuonna 2024 presidentinvaalit ja europarlamenttivaali ja vuonna 2025 yhdistetyt kunta- ja aluevaalit.

KESKUSVAALILAUTAKUNTA (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022	
				euroa	%
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja Avustukset			8	8	
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT			8	8	
Henkilöstökulut		16	12	-4	-25,0 %
Palvelujen ostot		6	2	-4	-66,7 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Avustukset					
Muut toimintakulut					
TOIMINTAKULUT		22	14	-8	-36,4 %
TOIMINTAKATE		-22	-6	16	-72,7 %
Poistot					

Tarkastuslautakunta

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavan ajan hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Tilintarkastuspalvelut kunta ostaa valtuuston päätökseen perustuen tilintarkastusyhteisö TALVEA:lta. Vastuunalaisena tilintarkastajana toimii HT, JHT Jukka Vuorio.

Tilintarkastajan tehtävänä on tarkastaa kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös hyvää tilintarkastustapaa noudattaen.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on seurata tilintarkastajan tarkastussuunnitelman toteutumista, valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, miten valtuuston tilikaudelle asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet. Tarkastuslautakunta valvoo sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset tiedoksi kunnanvaltuustolle kokoukseen, jossa valtuusto käsittelee talousarviota.

TARKASTUSLAUTAKUNTA (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022 euroa %	
Myyntituotot					
Maksutuotot					
Tuet ja Avustukset					
Muut toimintatuotot					
TOIMINTATUOTOT					0,0 %
Henkilöstökulut	8	7	9	2	28,6 %
Palvelujen ostot	22	19	21	2	10,5 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		1		-1	-100,0 %
Avustukset					
Muut toimintakulut					
TOIMINTAKULUT	30	27	30	3	11,1 %
TOIMINTAKATE	-30	-27	-30	-3	11,1 %
Poistot					

Kunnanhallitus

Vuonna 2022 kunnanhallitus vastaa kunnan muiden sääntöjen päivittämisestä hallintosäännön mukaisiksi sekä valmiussuunnitelman viimeistelystä. Kunnanhallitus vastaa kunnan osalta Jyväskylän kaupunkiseudun MAL-sopimuksen toteuttamisesta sekä Hyvinvointialueen (sote-uudistus) valmistelun johtamisesta Hankasalmen kunnassa.

Elinvoimatoimia tehdään yhdessä yrittäjien ja yhdistysten kanssa. Yritysvaikutustyöryhmän toimintaa kehitetään.

Kunnan päivitetyn strategian jalkauttaminen uuden valtuuston johdolla on vuoden 2022 keskeisin painopiste. Työllistämisen siirtyminen kuntien

tehtäväkenttään vuoden 2024 alusta on yksi tärkeä valmistelukokonaisuus. Ja ennen kaikkea uuden kunnan toiminnan luominen vuoden 2023 alusta Hyvinvointialueen aloittaessa toimintansa.

Kunnan talouden tasapainon toteutumisen valvominen on kunnanhallituksen keskeisin vastuu vuonna 2022.

Hankasalmen 150 juhlavuosi toteutetaan kunnanhallituksen koordinoimana kaikkien vastuualueiden toimesta.

KUNNANHALLITUS (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022	
				euroa	%
Myyntituotot	167	49	23	-26	-53,1 %
Maksutuotot					
Tuet ja Avustukset	254	60	60	0	0,0 %
Muut toimintatuotot	21	2	1	-1	-50,0 %
TOIMINTATUOTOT	442	111	84	-27	-24,3 %
Henkilöstökulut	1 324	799	813	14	1,8 %
Palvelujen ostot	716	762	746	-16	-2,1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	34	27	25	-2	-7,4 %
Avustukset	121	168	171	3	1,8 %
Muut toimintakulut	155	131	212	81	61,8 %
TOIMINTAKULUT	2 350	1 887	1 967	80	4,2 %
TOIMINTAKATE	-1 908	-1 776	-1 883	-107	6,0 %
Poistot	42	20	36	16	80,0 %

Työllistämisen tulosalue on siirretty kunnanhallituksen vastuualueelta perusturvan alle, näin ollen kaikki TA 2021 ja TA 2022 luvut eivät ole vertailukelpoisia TP 2020 lukuihin.

Keskus- ja luottamushenkilöhallinto

Keskus- ja luottamushenkilöhallinnon tehtävä on kunnan johtamisesta vastaaminen. Kunnanjohtajan, kunnanhallituksen, kunnanvaltuuston ja elinkeinotoimen tehtävät ovat keskeisin osa toimintaa. Strategian kannalta keskeisiä päämääriä ovat kunnan ja kunnan yritysten sekä yhdistysten yhteistyön aktivoiminen, kunnan päätösten

vaikutusten arvioinnin tehostaminen sekä sähköisen viestinnän kehittäminen ja vuorovaikutuksen lisääminen kunnassa. Vuonna 2022 keskeistä on myös kunnan 150 juhlavuoden organisoiminen sekä hyvinvointialueuudistuksen valmistelu kunnan osalta ja valmistautuminen uuden kunnan aikaan. Kunnan tehtäväkenttä muuttuu jatkossa suuresti.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Kunnan yhteistyö yritysten ja yhdistysten kanssa				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Yritysvaikutustyöryhmän toiminnan vakiinnuttaminen ja kehittäminen	Kunnan ja yritysten yhteistyön aktivoiminen. Kunnan päätösten ennako- ja jälkiarvointi. Kunnan elinvoimapolitiikan kehittäminen yhdessä yritystemme kanssa.	Kunnan ja yritysten yhteydenpito säännöllistä sekä vuorovaikutuksellista ja kaikki yritysalat huomioivaa (myös alkutuotanto). Yritysvaikutustyöryhmää kuullen konkretisoidaan kuntastrategian elinkeinopolitiittisia tavoitteita	Työryhmän kautta tulleiden aloitteiden määrä, tehtyjen vaikutusarviointien määrä, muiden yrittäjätalouksien määrä ja niihin osallistuneiden määrä. Uusi elinkeinopolitiittinen ohjelma vuoden 2022 kuluessa.	Kunnanjohtaja
Tapahtumien ja toimijoiden yhteensovittaminen ja yhteinen markkinointi	Synnyttää hyvä yhteishenki paikallisten toimijoiden keskuuteen sekä syventää yhteistyötä ja osallisuutta eri toimijoiden välillä. Olla yhdessä vahvempia!	Kunta yhdistää yhdistyksiä yhteistyöhön ja tukee niiden toiminnan ja tapahtumien markkinointia	Tapahtumien määrä, tapahtumiin osallistuneiden määrä, tapahtumien saama julkisuus, yhdistysten tyytyväisyys kunnan toimintaan (selvitetään joka toinen vuosi kyselyn avulla)	Kunnanjohtaja, hyvinvointipalveluiden viranhaltijat
Yritysten toimintaedellytykset				
Yritystoiminnan toimitilatarpeisiin vastaaminen ja mahdollisuuksien luominen uudelle yritys toiminnalle.	Yritysten toimitila- tai tonttitarpeisiin etsitään yhdessä ratkaisuja. Kontaktoidaan mahdollisia uusia yrityksiä ja yrittäjiä. Ollaan aktiivisia olemassa olevien yritystemme tarpeille.	Eri tyyppisten toimitilavaihtoehtojen kartoitus ja päivitys. Kaavoituksen ohjaaminen huomioimaan yritysten tarpeet.	Aloittaneiden ja lopettaneiden yritysten määrä. Kunnassa olevien työpaikkojen määrä. Yritystapaamisten lukumäärä.	Kunnanjohtaja, kiinteistöjohtaja
Yrityksen perustamisen ohjaaminen	Uusien yritysten perustamisessa ohjaaminen, liiketoimintasuunnitelman arvioiminen, tietojen ylläpito www-sivuilla opastamaan asiassa.	Kannustava ja analyysoiva alkuneuvonta kunnassa ja yrittäjien ohjaaminen Gradian aloittavien yritysten palveluihin	Aloittaneiden yritysten määrä ja niistä toimintaa 3 vuoden päästä vielä jatkavien määrä, Gradialla asioineiden määrä	Kunnanjohtaja, kiinteistöjohtaja
Viestinnän ja markkinoinnin kehittäminen				
Sähköisen viestinnän ja markkinoinnin kehittäminen	Kunnan viestinnän ja markkinoinnin kehittäminen niin, että se mahdollisimman hyvin nivoutuu yhteen yritystemme ja yhdistystemme tarpeiden kanssa. Hankasalmen vahvuuksien ja kehittämistoimiellemme esiin nostaminen	Facebook-, Instagram ja www-sivujemme aktiivinen kehittäminen, vlogi- ja muu videoviestintä. Tätä tukevat mainostaulut ja esitteet	Sivulla vierailijoiden/katsojien määrä, vlogien ja päivitysten määrä, yritysten ja yhdistysten tyytyväisyys kunnan viestintään (kyselyn kautta selvitetään)	Kunnanjohtaja
Kunnan talouden tasapaino				
Käyttötalouden tasapaino, lainakannan hallinta	Laadukkaiden palvelujen turvaaminen niin, että kunnan taloudelliset toimintaedellytykset säilyvät	Talouden ohjaaminen niin, että riittävät palvelut turvataan rahoitus pohjan kehitys ja lainakannan kehitys huomioon ottaen	Tasapainossa oleva ja toteutuva taloussuunnitelma investointiohjelma huomioon ottaen vuoteen 2025 saakka	Kunnanjohtaja, taloussihteeri, vastualuejohtajat

Taloudelliset tavoitteet	TP 2019	TP 2020	TPE2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Väestömäärän kehityksen muutos ennusteita parempaan suuntaan	4875	4782	4700	4650	4610	4575	4535

Taloudelliset tavoitteet	Toteuma 2013	Toteuma 2014	Toteuma 2015	Toteuma 2016	Toteuma 2017	Toteuma 2018	Toteuma 2019
Elinkeinotoiminnan tukeminen: Kunnan alueella sijaitsevien työpaikkojen määrä	1527 (+3)	1502 (-25)	1385 (-117)	1382 (-3)	1385 (+3)	1372 (-13)	1356 (-16)

Henkilöstön määrä (htv1)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022	
				euroa	%
Vakituiset	1,5	1,5	1,5	0,0	0,0 %
Yhteensä	1,5	1,5	1,5	0,0	0,0 %

Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022	
				euroa	%
Luottamushenkilöhallinto					
Tulot	96	41	15	-26	-63,4 %
Menot	778	723	807	84	11,6 %
Netto	-682	-682	-792	-110	16,1 %
Elinkeinopalvelut*					
Tulot					
Menot	108	302	307	5	1,7 %
Netto	-108	-302	-307	-5	1,7 %
Hankasalmi kutsuu-hanke					
Tulot					
Menot	7				
Netto	-7				
Matkailuyritystoiminnan turvaaminen					
Tulot					
Menot	27	4		-4	-100,0 %
Netto	-27	-4		4	-100,0 %
Keskus- ja luottamushenkilöhallinto yhteensä*					
Tulot	96	41	15	-26	-63,4 %
Menot	920	1 029	1 114	85	8,3 %
Netto	-824	-988	-1 099	-111	11,2 %

*Maaseututoimen tulosalue on siirretty elinkeinopalveluihin, näin ollen TA 2021 ja TA 2022 luvut eivät ole vertailukelpoisia TP 2020 lukuihin.

Yleishallinto

Yleishallinto jakautuu hallinto- ja talouspalveluihin, atk-palveluihin sekä henkilöstöhallintoon. Yleishallinnon kuntastrategiaan pohjautuva strategisten tavoitteiden peruslähtökohta on keskittyä laadukkaaseen palvelujen tarjontaan sekä henkilökunnan osaamisen kehittämiseen. Hallinto- ja talouspalvelujen tehtävänä on tuottaa kunnalle hallinto- ja talouspalvelut. Strategian mukaiset laadukkaat palvelut varmistetaan panostamalla henkilöstön koulutukseen ja motivointiin, sähköisen asioinnin ylläpitoon ja kehittämiseen sekä laadukkaaseen sähköiseen tiedottamiseen. Vuoden 2022 aikana jatketaan kunnan uusien www-sivujen kehittämistä ja otetaan käyttöön sähköinen arkistonmuodostussuunnitelma. Atk-palveluiden

tehtävänä on ylläpitää ja kehittää kunnan tieto- ja viestintäjärjestelmiä, laiteympäristöä sekä huolehtia tietoturvasta. Atk-palvelut tuottavat myös työntekijöiden ja luottamushenkilöiden sovellus- ja laitetuon. Strategian mukainen yhtenäinen ja tietoturvallinen viestintäjärjestelmä toteutetaan siirtymällä pilvipohjaiseen Office 365-ympäristöön sekä siirtämällä sähköpostijärjestelmä pilveen. Dokumenttien hallinnan tueksi otetaan käyttöön Sharepoint. Henkilöstöhallinto vastaa kunnan virka- ja työsuhteasioiden hoidosta, työhyvinvoinnin tukemisesta ja työterveyshoidon järjestämisestä. Strategian mukaiset laadukkaat palvelut varmistetaan panostamalla koulutussuunnitelman toteutumiseen sekä esimiestyön kehittämiseen.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Henkilöstömme on koulutettua ja motivoitunutta				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Hallinto- ja talouspalvelut	Ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilöstö. Tavoitteena on että koulutuspäiviä kertyy vähintään 2 kpl per henkilö.	Henkilöstöllä on mahdollisuus osallistua ammattitaitoa ylläpitäviin ja kehittäviin koulutuksiin. Kouluttautumisen kautta myös henkilöstön motivaatio kasvaa.	Toteutuneet koulutuspäivät	Kunnanjohtaja
Henkilöstöhallinto	Koulutussuunnitelman toteutuminen. Koulutussuunnitelma on vuosittain käsiteltävä harkittu ja toteutettava kokonaisuus.	Koulutussuunnitelman kautta turvataan henkilöstön osaaminen tehtävissään niin, että koulutuksen vaikutuksia myös arvioidaan ja sen kustannukset huomioidaan.	Henkilöstökertomuksen koonti toteutuneista koulutuksista	Palvelujohtaja
Henkilöstöhallinto	Esimiestyön kehittäminen. Esimiehillä on riittävä osaaminen ja motivaatio vuorovaikutukselliseen henkilöstöjohtamiseen	Henkilöstöjohtamisen koulutusta järjestetään vuoden 2022 aikana ja se on kantavana teemana mm. esimieskahveilla. Kunnan hyviä käytäntöjä jaetaan. Esimiesasemassa olevien virantäytöissä korostetaan johtamisosaamista valinnassa.	Työtyytyväisyyskysely	Palvelujohtaja
Sähköisten palvelujen laadukas toteuttaminen				
Hallinto- ja talouspalvelut	Laadukas sähköinen tiedottaminen sekä sähköisen asioinnin ylläpito ja kehittäminen kuntalaisille, luottamushenkilöille ja henkilöstölle.	Sähköinen tiedottaminen on laadukasta kunnan uusilla verkkosivuilla sekä sometileillä ja sähköisen asioinnin kehittäminen.	Kunnan verkkosivuilta ja sometileiltä saatu palaute.	Keskushallinnon toimistosihiteeri ja taloussihteeri
Hallinto- ja talouspalvelut	Ajantasainen asiakirjahallintajärjestelmä, jonka pohjana on sähköinen arkistonmuodostussuunnitelma.	Sähköisen arkistonmuodostussuunnitelman käyttöönotto vuoden 2022 aikana.	Sähköisen arkistonmuodostussuunnitelman käyttöönoton tilanne.	Keskushallinnon toimistosihiteeri ja taloussihteeri
Atk-palvelut	Yhtenäisen ja tietoturvallisen viestintäjärjestelmän luominen, jossa kaikilla kunnan työntekijöillä samat ohjelmat käytössä. Sharepointin käyttöönotto dokumenttien hallinnan tueksi.	Siirtyminen pilvipohjaiseen Office365-ympäristöön ja sähköpostijärjestelmän siirtäminen pilveen, jossa käytössä mm. yhteiset kalenterit, Teams ja Sharepoint.	Kaikilla samat Office365 työkalut ja sähköposti. Dokumenttien jako Sharepointin avulla.	Atk-suunnittelija

Henkilöstön määrä (htv1)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022 euroa %	
Vakituiset	11,2	10,8	9,8	-1	-9,3 %
Sijaiset	0,5	0,5	0,5	0	0,0 %
Yhteensä	11,7	11,3	10,3	-1,0	-8,8 %
Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022 euroa %	
Hallinto- ja talouspalvelut					
Tulot	23	3	2	-1	-33,3 %
Menot	416	395	401	6	1,5 %
Netto	-393	-392	-399	-7	1,8 %
Atk-palvelut					
Tulot	13	7	7	0	0,0 %
Menot	244	256	250	-6	-2,3 %
Netto	-231	-249	-243	6	-2,4 %
Henkilöstöhallinto					
Tulot	81	60	60	0	0,0 %
Menot	200	207	203	-4	-1,9 %
Netto	-119	-147	-143	4	-2,7 %
Yleishallinto yhteensä					
Tulot	117	70	69	-1	-1,4 %
Menot	860	858	854	-4	-0,5 %
Netto	-743	-788	-785	3	-0,4 %

Perusturvalautakunta

Tuleva vuosi on perusturvan puolella viimeinen toimintavuosi kunnassa ennen hyvinvointialueelle siirtymistä. Vuoden 2022 aikana hiotaan eri palveluissa hyviä käytänteitä, jotka voisivat jatkua myös hyvinvointialueelle siirryttäessä.

Perusturvan talousarvio on laadittu siten, ettei se sisällä yhtään "sitomattomia" kuluja, eli uudet yllättävät kustannuserät tuovat aina lisäpainetta ylitysuhaan.

PERUSTURVALAUTAKUNTA (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022	
				euroa	%
Myyntituotot	131	160	134	-26	-16,3 %
Maksutuotot	1 496	1 171	1 103	-68	-5,8 %
Tuet ja Avustukset	141	378	304	-74	-19,6 %
Muut toimintatuotot	276	498	496	-2	-0,4 %
TOIMINTATUOTOT	2 044	2 207	2 037	-170	-7,7 %
Henkilöstökulut	5 997	5 776	5 655	-121	-2,1 %
Palvelujen ostot	15 819	16 336	16 919	583	3,6 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	350	237	245	8	3,4 %
Avustukset	1 052	1 006	1 033	27	2,7 %
Muut toimintakulut	395	713	716	3	0,4 %
TOIMINTAKULUT	23 613	24 068	24 568	500	2,1 %
TOIMINTAKATE	-21 569	-21 861	-22 531	-670	3,1 %
Poistot	20	52	80	28	53,8 %

Työllistämisen tulosalue on siirretty kunnanhallituksen vastuualueelta perusturvan alle, näin ollen kaikki TA 2021 ja TA 2022 luvut eivät ole vertailukelpoisia TP 2020 lukuihin.

Hallinto

Perusturvan hallinnossa on 2,5 henkilötyövuoden panos, sihteeritiimissä 2 htv ja palvelujohtajan 0,5 htv.

PERUSTURVAN HALLINTO (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022	
				euroa	%
Tulot			11	11	
Menot	362	259	267	8	3,1 %
Netto	-362	-259	-256	3	-1,2 %

Sosiaalipalvelut

Sosiaalipalveluiden kuntastrategiaan pohjautuvat strategisten tavoitteiden peruslähtökohta on korostaa ennaltaehkäisevää toimintaa ja yksilöllisiä, asiakkaiden tarpeisiin pohjautuvia palveluja.

Toiminnan tarkoituksena on saada asiakas voimaantumaan siten, että hän pystyy elämään hyvää, omannäköistä arkea omassa toimintaympäristössään.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Laadukkaat sosiaalipalvelut				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Ennaltaehkäisevä toiminta	Tuen tarjoaminen riittävän ajoissa			
Perhekeskustoiminnan koordinoiminen ja viestinnän kehittäminen.	Tieto perhekeskustoiminnasta on kaikkien perheiden saatavissa eri viestintäkanavien kautta.	Monikanavaisen viestinnän kehittäminen.	Viestintäkanavat	sosiaalipalvelupäällikkö
Avoimien kerhojen järjestäminen perheiden tarpeiden mukaisesti.	Vertaistuen ja matalan kynnyksen palvelun tarjoaminen lapsille ja perheille.	Järjestetään eri kylillä yhteistyössä seurakunnan, järjestöjen ja varhaiskasvatuksen kanssa. Iltaryhmät työssäkäyville perheille.	Toteutuneet kerhot/vuosi	perhetyöntekijät, sosiaalipalvelupäällikkö
Palveluohjauksen ja sähköisten palvelujen kehittäminen.	Perheet löytävät helposti tietoa kellon ajasta riippumatta Hankasalmen lapsiperhepalveluista.	Otetaan käyttöön palveluohjausnumero ja osallistutaan maakunnallisten sähköisten palveluiden kehittämiseen.	Palveluohjauksen yhteydenotot/ sähköiset yhteydenotot	sosiaalipalvelupäällikkö
Kotiin annettavat palvelut	Turvallinen arjen tuki			
Asiakasohjaus	Asiakasohjaajien tarjoama palveluohjaus aikuisväestölle, eri kohderyhmään kuuluville kuntalaisille.	Asiakasohjaajat arvioivat ja koordinoivat sekä hakevat palveluita tavoitteiden mukaisesti yhdessä asiakkaan, lähiverkoston sekä palveluverkoston kanssa.	Asiakkaita/vuosi	Asiakasohjaajat (mielenterveys- ja päihde- sekä kehitysvammopalvelut)
Perhetyön ohjaus- ja neuvontakäynnit	Tarjota perheille matalankynnyksen ohjausta ja neuvoja pulmatilanteisiin.	Tavoitteena madaltaa kynnystä ottaa yhteyttä perhepalveluihin avun saamiseksi.	Perheet/vuosi	Perhetyöntekijät, sosiaalipalvelupäällikkö

Sosiaalipalvelujen ennaltaehkäisevien palvelujen kehittäminen keskittyy perhekeskustoimintaan ja perheiden kohtaamispaikkoihin. Toimintaa koordinoi osa-aikainen perhekeskuskoordinaattori. Perhekeskustoiminnassa on mukana perusturvan ja sivistyksen henkilöstöä sekä kolmannen sektorin toimijoita.

Kotiin annettavat asumista tukevat palvelut edistävät ja turvaavat eri-ikäisten kuntalaisten hyvää arkea omassa kodissaan.

Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Hyvää arkea tukevat palvelut				
Lapsiperhepalvelut	Perheestä ja lapsesta lähtevä tavoitteellinen ja tarpeen mukainen työskentely	Lasten ja perheiden kanssa työskentelyllä on aina tavoite ja lapset ja perheet ovat itse mukana tavoitteen laadinnassa.	Palvelutarpeen arviot/vuosi, SHL- ja LS-asiakkuudet/vuosi, Uudet asiakkuudet/vuosi	Sosiaalityöntekijät
Työttömien palvelutarpeiden arviointi ja ohjaus oikeisiin palveluihin	Työttömän palvelupolun kehittäminen	Palvelutarpeen ja toimintakyvyn mukaisten palveluiden tarjoaminen työttömille henkilöille.	Arviot/vuosi	Työllisyyskoordinaattori
Kuntouttava työtoiminta	Yksilöllinen kuntoutuspolku ja opinnollistaminen.	Työvalmennus ja sosiaalisen kuntoutuksen menetelmien kehittäminen. Paikko-osaamistodistusten laadinta.	Osaamistodistukset/vuosi Jatkopolkujen lukumäärä/vuosi	Työpajaohjaaja/työllisyyskoordinaattori
Yksilöllinen työ- ja päivätoiminta kehitysvammaisille ja muille erityistä tukea tarvitseville	Mielekästä tekemistä ja sosiaalista kanssakäymistä arkeen.	Järjestetään asiakkaiden tarpeista ja mielenkiinnosta lähtöisin olevaa toimintaa.	Toimintaan osallistuneet/vuosi	Mäkituvan ohjaajat
Viihtyisä ja osallistava Hankasalmi				
Erityistä tukea tarvitsevien kuntalaisten asumisen kehittäminen	Turvallisen arjen mahdollistaminen siellä missä muutkin asuvat.	Tehdään yhteistyötä ympäristötoimen kanssa asumisympäristöjen kehittämisessä.	Kehittämiskohteet/vuosi	Sosiaalipalvelupäällikkö
Voimaannuttava Hankasalmi				
Yhteistyön suunnittelu ja toteuttaminen kolmannen sektorin ja seurakuntien kanssa	Hyvän arjen mahdollistaminen kuntalaisille eri toimijoiden kanssa.	Kolmannen sektorin toiminta täydentää kunnan järjestämiä palveluita.	Yhteiset toiminnot/vuosi	Sosiaalipalvelupäällikkö

Työttömien kanssa työskennellessä keskitytään oikea-aikaisiin palvelutarpeen arvioihin. Kuntouttavassa työtoiminnassa panostetaan yksilöllisten kuntoutuspolkujen suunnitteluun ja toteutukseen sekä osaamisen tunnistamiseen.

Asumisen esteettömyyttä ja viihtyisyyttä parannetaan yhteistyössä ympäristötoimen kanssa ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa tehdään yhteistyötä hyvän arjen mahdollistamiseksi eri ikäisille kuntalaisille.

Taloudelliset tavoitteet

Sosiaalipalveluiden nettokustannukset pyritään pitämään kurissa tekemällä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa ja panostamalla ehkäiseviin ja varhaisen tuen palveluihin. Sosiaalipalveluissa varhaisen tuen palvelut tuottavat hiljalleen tuottaa tulosta ja lastensuojelun kustannuskehitys näyttäisi vuoden 2022 aikana jatkavan laskua sijaishuollon

kustannusten osalta. Lastensuojelun menot pienenevät sijoitettavien lasten lukumäärän vähentymisen myötä. Työmarkkinatuen kuntaosuutta seurataan kuukausittain ja työttömien aktivointitoimenpiteitä kehitetään jatkuvasti tarpeiden pohjalta. Vammaispalveluiden kustannusten nousua pyritään hillitsemään yhdenmukaisilla kriteereillä ja räätälöidyillä palveluilla sekä tekemällä yhteistyötä eri toimijoiden kesken.

Henkilöstö

Koulutussuunnitelmat on laadittu henkilöstön oman ammatillisen mielenkiinnon ja työnantajan tarpeiden pohjalta.

Taloudelliset tavoitteet	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022	
				euroa	%
Sosiaalipalvelujen nettokustannukset (euroa/asukas) 4.463.100 €/ 4782	952	921	933	12	1,3 %
Työmarkkinatuen kuntaosuus (euroa/asukas) 260.000 €/4782	64	53	54	1	1,9 %
Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tukitoimien menot (euroa/asukas) 744.000 €/ 4782	155	166	156	-10	-6,4 %
Henkilöstön määrä (htv1)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022	
				euroa	%
Vakituiset	13,45	14,75	12,1	-2,65	-18 %
Sijaiset			1	1	#JAKO/0!
Työllistetyt		0,5	1,6	1,1	220 %
Muut määräaikaiset	1,3	0,5	0,3	-0,2	-40 %
Oppisopimus	1	0,5	0	-0,5	-100 %
Yhteensä	15,75	16,25	15	-1,25	-8 %
Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022	
				euroa	%
Sosiaalipalvelut					
Tulot	76	73	71	-2	-2,7 %
Menot	1 466	1 324	1303	-21	-1,6 %
Netto	-1 390	-1 251	-1232	19	-1,5 %
Vammaispalvelut					
Tulot	23	18	21	3	16,7 %
Menot	765	825	765	-60	-7,3 %
Netto	-742	-807	-744	63	-7,8 %
Toimeentuloturva					
Tulot	3				
Menot	356	315	325	10	3,2 %
Netto	-353	-315	-325	-10	3,2 %
Toimintakeskus-Asuntola					
Tulot	17	19	14	-5	-26,3 %
Menot	168	191	178	-13	-6,8 %
Netto	-151	-172	-164	8	-4,7 %
Omaishoito ja perhehoito					
Tulot	90	73	74	1	1,4 %
Menot	506	494	494	0	0,0 %
Netto	-416	-421	-420	1	-0,2 %
Muut sosiaalipalvelut					
Tulot	73	66	60	-6	-9,1 %
Menot	1 571	1 588	1652	64	4,0 %
Netto	-1 498	-1 522	-1592	-70	4,6 %
Sosiaalipalvelut yhteensä					
Tulot	282	249	255	6	2,4 %
Menot	4 832	4 737	4718	-19	-0,4 %
Netto	-4 550	-4 488	-4463	25	-0,6 %

Arjen tuki

Arjen tuen palveluissa pääpaino on ennaltaehkäisevien ja kotiin annettavien palvelujen kehittämisessä. Tavoitteena on vahvistaa toimintakykyä ja terveyttä niin, että kuntalaiset

pärjäävät mahdollisimman omatoimisesti ja elävät omannäköistään elämää omassa arkiympäristössään kuntastrategian mukaisesti.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Ennaltaehkäisevä toiminta				
Senioritoiminta	Tavoitteena on järjestää mielekästä ja toimintakykyä ylläpitävää toimintaa tukea tarvitseville ikäihmisille.	Senioritoimintana järjestetään virikkeellistä, kuntouttavaa ja sosiaalista kanssakäymistä tukevaa toimintaa ikääntyville kuntalaisille Seniorituvassa ja kylillä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.	Kerhojen määrä, osallistujien määrä	Kaapon palveluvastaava, toimintaterapeutti
Lyhytaikainen palveluasuminen	Lyhytaikaisella palveluasumisella tuetaan asiakkaan kotona pärjäämistä ja nopeutetaan sairaalasta kotiutumista.	Lyhytaikaisena palveluasumisena voidaan toteuttaa arviointijaksoja, kuntouttavia lyhytaikaisjaksoja, omaishoidon vapaan aikaista hoitoa sekä satunnaista kriisihoitoa 1-2 viikon jaksoissa.	Käyttöaste %	Tähtelän ja kotihoidon palveluvastaavat
Kotiin annettavat palvelut				
Kotihoidon riittävä taso				
Asiakasohjaus	Hyvin toimiva keskitetty asiakas- ja palveluohjaus (KAAPO)	Toimivalla asiakasohjauksella ohjataan asiakkaat tarkoituksenmukaisten palvelujen piiriin. Asiakkaat saavat tietoa erilaisista palveluvaihtoehdoista ja palveluja myönnetään hyväksytyjen kriteereiden mukaisesti.	Yhteydenotot, asiakasmäärät	Kaapon palveluvastaava
Kuntouttava arviointijakso	Asiakkaan toimintakyvyn ja omatoimisuuden vahvistuminen, läheisverkoston resurssien tunnistaminen ja mukaan saaminen, usko omaan kotona asumiseen lisääntyy.	Tavoitteena saada kokonaiskuva asiakkaan arkisuoritusesta, arvioida hänen toimintakykyään ja elinympäristöään ja tarvittavia tukitoimia sekä toteuttaa tavoitteellinen ja suunnitelmallinen kuntoutusjakso yhteistyössä asiakkaan, hänen läheistensä ja kotihoidon kanssa.	Arviointijakso /vuosi	Kaapon ja Tähtelän palveluvastaava
Hoidon jatkuvuus	Hoidon jatkuvuuden turvaaminen tiimimallilla.	Toiminnanohjauksen avulla voidaan rajata eri hoitajien määrää/asiakas.	Hoitaja/asiakas	Kotihoidon palveluvastaava

Keskitetyn palveluohjauksen (KAAPO) tavoitteena on matalan kynnyksen neuvonta ja ohjaus, saavutettavuuden ja yhteydenottojen helppous niin, että asiakas ohjautuu oikeiden palvelujen piiriin.

Tähtelässä toimii kuntouttavan, lyhytaikaisen hoivan kymmenpaikkainen yksikkö, jonka tavoitteena on tukea kotona asumista arkikuntoutuksen keinoin. Seniorikeskustoimintaa jatketaan sekä seinättömänä toimintana että seniorikeskuksessa tapahtuvana toimintana.

Kotihoidossa on käytössä kuntouttava arviointijakso, jonka tavoitteena on saada kokonaiskuva asiakkaan toimintakyvystä omassa elinympäristössään. Kotihoidon tiimimallia kehitetään siten, että hoitajien vaihtuvuus/asiakas saataisiin mahdollisimman vähäiseksi.

Palveluasumisessa pääpaino on sisällön kehittämisessä ja hyvän arjen mahdollistamisessa niille henkilöille, jotka toimintakykynsä, sairautensa, vammansa tai muun vastaavan syyn takia tarvitsevat ympärivuorokautisen hoivan ja hoidon palveluja ja joiden kotiin annettavat palvelut eivät enää ole tarkoituksenmukaisia.

Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Palveluasuminen				
Hyvä arki tehostetussa palveluasumisessa.	Asukkaan näköinen arki tehostetussa palveluasumisessa.	Arjen rytmi ja osallisuus palvelutalon arjen toimintoihin asukkaan oman toimintakyvyn ja mieltymysten mukaisesti.	Asukkaan mielipiteen ja mieltymysten kirjaaminen hopasuun ja huomioiminen arjessa.	Metsätähden ja Kotirannan palveluvastaavat
Asukastyytyväisyys lyhyt- ja pitkäaikaisessa palveluasumisessa	Asukkaiden ja omaisten mielipiteiden huomiointi	Palveluasumisessa haluamme huomioida asukkaiden ja omaisten mielipiteitä toiminnassamme.	Asiakas/omaistyytyväisyyskysely (pisteytetty kysymykset sekä vapaamuotoinen sanallinen palaute)	Metsätähden ja Kotirannan palveluvastaavat

Taloudelliset tavoitteet

Palveluasumisen päivähinta muodostuu laskennallisesti niin, että talousarvion nettokustannus on jaettu arvioitujen toteutuneiden hoitopäivien määrällä (asukkaatx365). Kotihoidon tuntihinnassa jakajana on arvioidut välittömän työn kotihoidon tunnit. Huomioitavaa on, että Metsätähden tunnusluvut eivät ole vuosien välillä vertailukelpoisia toiminnallisten muutosten vuoksi.

Henkilöstö

Arjen tuessa jatkaa hyväksi havaittu esimiestiimi, joka johtaa palveluasumisen ja kotihoidon yksikköjä tiimityön menetelmin. Henkilöstösijoittelulla varmistetaan riittävä resurssi hoitotyöhön. Arjen tukeen on varattu määrärahoja viiden hoivaavustajan toimen perustamiseen palvelutaloihin. Henkilöstölle laaditaan koulutussuunnitelma, jossa pääpainona on asiakaslähtöinen työskentely sekä hoitotyön kehittäminen.

Taloudelliset tavoitteet	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022	
				euroa	%
Kotikäyntien yksikkökustannukset kotihoito					
€/tunti (brutto) 2.159.300/30.290	71	66	71	5	7,0 %
€/tunti (netto) 1.934.500/30.290	62	56	64	8	12,5 %
Päiväranta €/hoitopäivä/netto 0 €/ 0	104	95		-95	
Metsätähti €/hoitopäivä/netto 828.100 €/ 5840	101	123	142	19	13,4 %
Kotiranta €/hoitopäivä/netto 935.500 €/ 7300	105	114	128	14	10,9 %
Tähtelä €/hoitopäivä/netto 478.800 €/ 3650	205	122	131	9	6,9 %
Henkilöstön määrä (htv1)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022	
				euroa	%
Vakituiset	87	73	77,2	4,2	6 %
Sijaiset	19,5	14	9,5	-4,5	-32 %
Työllistetyt	3	3	3	0	0 %
Muut määräaikaiset	1				
Oppisopimus	0,5		4	4	
Yhteensä	111	90	93,7	3,7	4 %

Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022 euroa %	
Kotihoito					
Tulot	272	230	225	-5	-2,2 %
Menot	2 155	2 066	2 159	93	4,5 %
Netto	-1 883	-1 836	-1 934	-98	5,3 %
Veteraanipalvelut					
Tulot	120	120	110	-10	-8,3 %
Menot	116	120	110	-10	-8,3 %
Netto	4				
Kaapo					
Tulot			3	3	
Menot		258	264	6	2,3 %
Netto		-258	-261	-3	1,2 %
Kotihoidon tukipalvelut					
Tulot	265	233	224	-9	-3,9 %
Menot	260	290	307	17	5,9 %
Netto	5	-57	-83	-26	45,6 %
Seniorikeskus					
Tulot	4	15	8	-7	-46,7 %
Menot	32	60	70	10	16,7 %
Netto	-28	-45	-62	-17	37,8 %
Palveluasumisen varahenkilöstö					
Tulot					
Menot		143	146	3	2,1 %
Netto		-143	-146	-3	2,1 %
Palveluasunnot Metsätähti					
Tulot	254	272	216	-56	-20,6 %
Menot	828	988	1 044	56	5,7 %
Netto	-574	-716	-828	-112	15,6 %
Palveluasunnot Päiväranta					
Tulot	424	69		-69	-100,0 %
Menot	1 625	253		-253	-100,0 %
Netto	-1 201	-184		184	-100,0 %
Palveluasunnot Kotiranta					
Tulot	278	272	258	-14	-5,1 %
Menot	1 035	1 102	1 193	91	8,3 %
Netto	-757	-830	-935	-105	12,7 %
Tähtelän lyhytaikainen palveluasuminen					
Tulot	80	80	85	5	6,3 %
Menot	587	525	564	39	7,4 %
Netto	-507	-445	-479	-34	7,6 %
Ostetut asumispalvelut					
Tulot	65	80	100	20	25,0 %
Menot	822	952	573	-379	-39,8 %
Netto	-757	-872	-473	399	-45,8 %
Palveluasumisen palvelusetelit					
Tulot					
Menot		906	1 500	594	65,6 %
Netto		-906	-1 500	-594	65,6 %
Tuettu senioriasuminen					
Tulot		57	62	5	8,8 %
Menot		57	62	5	8,8 %
Netto		0	0	0	
Palveluasunnot Kuuhanke					
Tulot		262	283	21	8,0 %
Menot		262	283	21	8,0 %
Netto		0	0	0	
Arjen tuki yhteensä					
Tulot	1 762	1 690	1 573	-117	-6,9 %
Menot	7 460	7 982	8 275	293	3,7 %
Netto	-5 698	-6 292	-6 702	-410	6,5 %

Terveyspalvelut

Hankasalmen perusterveydenhuollon palvelut järjestää edelleen vuonna 2022 Jyväskylän kaupungin terveyspalvelut yhteistoiminta-alue-sopimuksen mukaisesti. Palveluihin kuuluu avoterveydenhuollon, kaupunginsairaalan sekä neuvola- ja kouluterveydenhuollon palvelut

Hankasalmen ja Uuraisten kunnille. Yhteistoiminta on vakiintunutta ja sopimussuhteen hoito Hankasalmen kunnan ja Jyväskylän välillä hyvää ja luottamuksellista. Sopimuskunnat määrittelevät käytettävissä olevien resurssiensa puitteissa palvelujen sisällön ja laajuuden.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Toimivat terveyspalvelut				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Terveyspalveluiden toimivuus	Hyvä palvelutaso toimivissa tiloissa	Terveyspalveluiden saavutettavuus ja toimivuus	Toteutuneet suoritelmät: päivystysvastaanottojen lkm	Jkl terveyspalvelut, palvelujohtaja
Toimintojen normalisoituminen	Koronapandemian aikana syntyneen hoitovelan purkaminen	Hoitoon pääsy hoitotakuun rajoissa	Yhteydenottoihin vastataan Hoitoonpääsy: avosairaanhoido 3kk ja hammashuolto 6kk	Jkl terveyspalvelut, palvelujohtaja
Terveyspalveluiden turvaaminen lähipalveluina Hankasalmella				
Avosairaanhoidon vastaanotto toiminta	Peruspalveluiden oikea-aikaisuuden mahdollistaminen	Hoitajan ja lääkärin vastaanottoaikoja hyvin saatavilla.	Avosairaanhoidon T3-aika (laskennallisesti kolmas vapaa kiireetön vastaanottoaika): sairaanhoitajalle seitsemän (7) päivää ja lääkärille 21 päivää	Jkl terveyspalvelut, palvelujohtaja
Omaolo -sähköinen asiointipalvelu	Käytön laajentaminen ja tunnettavuus	Kansallisen digipalvelun entistä tehokkaampi ja laaja-alaisempi hyödyntäminen hoidon ja palvelun tarpeen arvioimiseksi	Käyttäjämäärä palvelussa	Jkl terveyspalvelut, palvelujohtaja
Mielenterveys- ja päihdepalvelut	Moniammatillisen avun saaminen matalan kynnyksen periaatteella	Walk in -toiminnan kehittäminen; matala kynnyksen hoitokontaktin luomiseen, nopea hoidonarvio ja tarvittavista jatkotoimista sopiminen	Asiakasmäärä	Jkl terveyspalvelut, palvelujohtaja
Fysioterapeutin suoravastaanotto	Tuki- ja liikuntaelinvaikeiden nopea arviointi ja hoito	Tule-asiakkaat pääsevät fysioterapeutin arvioon ja saavat asiakaskohtaiset ohjeet omaan hoitoon nykyisten Käypä hoito- ja fysioterapiasuositusten mukaisesti. Ohjaus tarvittaessa lääkärille.	Suoravastaanoton asiakasmäärä	Jkl terveyspalvelut, palvelujohtaja
Lääkäriresurssin turvaaminen				
Lääkärivastaanotto	Terveysasemalla virat täytettyinä	Vähintään 2 virkalääkäriä	Täytettyjen vakanssien määrä	Jkl terveyspalvelut, palvelujohtaja
Hybridimalli lääkäripalveluissa	Yhteistyön ja toimintamallin kehittäminen sekä resurssien tehokas kohdentaminen	Jyväskylän terveyspalveluiden ja virtuaalisen sote-keskuksen avulla tuotetut lääkäripalvelut OmaKS kautta	Asiakasmäärät palveluittain	Jkl terveyspalvelut, palvelujohtaja
Hammaslääkäri	Hammaslääkäriä virat täytettyinä	Hammaslääkäripalveluiden saavutettavuus hyvä	Täytettyjen vakanssien määrä	Jkl terveyspalvelut, palvelujohtaja

Avoterveydenhuollon palveluiden osalta talousarvion tavoitteet ja painopisteet kohdentuvat pitkälti koronan jälkihoitoon, hoito- ja palveluvien pienentämiseen mm. hoitojonojen purkamisen ja toiminnan normalisoinnin kautta. Tavoitteena on, että hoidontarpeen arviointi toteutuu säädetyssä ajassa ja hoitoon pääsee hoitotakuun rajoissa. Haasteen ja sen myötä taloudellisen riski tuo se, että koronapandemian hoito saattaa jatkua vuonna 2022.

Terveyspalveluissa korostuu myös henkilöstön rekrytointihaasteet, kuten terveydenhoitajien, sairaanhoitajien ja lääkäreiden saatavuusongelmat. Myös koronan vaatimat panostukset terveydenhuollon palveluissa ovat aiheuttaneet haasteita henkilöstön jaksamisessa pandemiatyön jatkuessa.

Erityisesti hammashuollon ja avosairaanhoidon vastaanotto toiminnan saaminen normaalille tasolle on suuri haaste. Tämä tarkoittaa hoitojonojen purkamista ja puhelintoiminnan saamista hallittaviin määriin. Osaltaan tähän hyödynnetään ostopalveluita talousarvion sallimissa rajoissa. Avosairaanhoidon osalta on myös tarkoitus entisestään yhtenäistää terveysasemien toimintatapoja mm. tiimimallin pilotoinnin kautta. Etävastaanottoja kehitetään yhteistyössä Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeen kanssa ja lisätään sähköisen asiointin mahdollisuutta.

Toinen toiminnan painopiste liittyy mielenterveys- ja päihdepalvelujen vahvistamiseen ja yhteistyön sujuvoittamiseen avosairaanhoidon kanssa. Hankasalmen terveysaseman uudet tilat ovat mahdollistaneet moniammatillisen toiminnan kehittämisen Walk in- tyyppisesti. Asiakas voi matalalla kynnyksellä hakea apua mielenterveys- ja päihdeasioiden pulmiin tai lääkäri / vastaanoton hoitaja voi ohjata asiakkaan psykiatrisen sairaanhoitajan luo suoraan omalta vastaanotoltaan. Saman katon alla toimiminen tekee tästä joustavaa ja kynnys palveluiden piiriin madaltuu entisestään. Käytännössä mielenterveys- ja päihdepalveluissa yhdistyy nyt joustavasti päivystyksellisiin tarpeisiin vastaaminen ajantasaisesti ja vastavuoroinen konsultointi päivystävän lääkärin ja hoitajien kesken asiakkaan tarpeita vastaavasti. Myös sosiaalipalveluiden kanssa yhteistyötä ja asiakasohjauksia puolin ja toisin.

Fysioterapeutin suoravastaanotto toiminta on vakiintunut osaksi terveystaloutta ja toimintamalli tehostaa tuki- ja liikuntaelinten arviointia ja hoitoa. Fysioterapeutin työpanos myös vapauttaa lääkäreiden työaikaa vastaanotolla.

Kaupunginsairaalan palvelualueella jatkuu tiivis yhteistyö ikääntyneiden palveluiden ja erikoissairaanhoidon kanssa. Yhteistyöllä varmistetaan potilaiden sujuvat hoitoprosessit ja potilassiirtot. Hankasalmella omassa toiminnassa korostuu edelleen toimintojen sujuvuus arjen tuen ja terveystaloutta yhteistyössä, yhteisten palveluketjujen toimivuus ja hyvä asiakas- ja palveluohjaus. Tässä keskeisinä toimijoina ovat KAAPOn asiakasohjaus, Tähtelän kuntoutusyksikkö sekä kotihoito.

Jyväskylän kaupungin ympäristöterveydenhuollon palveluyksikkö hoitaa ympäristöterveydenhuollon tehtävät Hankasalmen, Joutsan, Jyväskylän, Luhangan, Multian, Muuramen, Petäjäveden, Toivakan Uuraisten ja Äänekosken alueilla. Ympäristöterveyden tehtävänä on yksilön, väestön, eläimiin ja elinympäristöön kohdistuva terveyden edistäminen sekä sairauksien ja tapaturmien ehkäisy.

Taloudelliset tavoitteet

Vuoden 2022 talousarviossa perusterveydenhuollon osalta on huomioitu kuluvaan vuoteen peilaten todelliset ennakoitavissa olevat kustannukset. Haastetta tuo Sairaala Novan tukipalveluiden hintojen ennakoimattomuus ja sen vaikutukset perusterveydenhuollon kuluihin. Lisäksi

koronan talousvaikutukset tulevaan vuoteen ovat huonosti ennakoitavissa. Erikoissairaanhoidon kiinteä laskutus takaa sen, että palvelusopimuksessa sovittu kustannus ei muutu, joten siltä osin vuoden 2022 ylitysriskiä ei pitäisi olla.

Taloudelliset tavoitteet	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022	
				euroa	%
Perusterveydenhuollon nettokustannukset (€/asukas) 4.365.900 € / netto/4782	893	872	913	41	4,5 %
Erikoissairaanhoidon nettokustannukset (€/asukas) 6.398.900 € / 4782	1 359	1 264	1 338	74	5,5 %
Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022	
				euroa	%
Perusterveydenhuolto (JYTE)					
Tulot					
Menot	4 268	4 311	4 366	55	1,3 %
Netto	-4 268	-4 311	-4 366	-55	1,3 %
Erikoissairaanhoido					
Tulot					
Menot	6 497	6 161	6 399	238	3,9 %
Netto	-6 497	-6 161	-6 399	-238	3,9 %
Ympäristöterveydenhuolto					
Tulot					
Menot	194	191	184	-7	-3,7 %
Netto	-194	-191	-184	7	-3,7 %
Terveyspalvelut yhteensä					
Tulot					
Menot	10 959	10 663	10 948	285	2,7 %
Netto	-10 959	-10 663	-10 948	-285	2,7 %

Työllistäminen

Työllistäminen on siirtynyt vuoden 2021 alusta alkaen perusturvan alle kunnanhallituksen vastuualueelta kunnallisen ja yritykseen työllistämisen osalta. Työllisyyspalveluissa keskitytään työttömän henkilön kokonaisvaltaiseen palvelutarpeen arvioimiseen ja sopivan jatkopolun löytymiseen yhteistyössä kunnan eri toimialojen ja

yhdistysten kanssa. Kunnalliseen työllistämiseen on varattu määrärahoja 16,2 htv ja yritykseen työllistämiseen 2,5 htv (sisältää työvalmentajan palkkauksen 0,5 htv). Lisäksi oppisopimuksella työllistettäviä on 1 htv. Yrityksiin työllistäminen on vähentynyt jo usean vuoden ajan.

Henkilöstön määrä (htv1)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022 %	
Vakituiset	0,8		0,5	0,5	
Työllistetyt, kunnallinen työllistäminen	8,59	16,2	16,2	0	0 %
Työllistetyt, yrityksiin työllistäminen	2,6	6	2,5	-3,5	-58 %
Muut määräaikaiset	0,5	0,5	0	-0,5	-100 %
Oppisopimus työllistetyissä	4,96	3,8	1	-2,8	-74 %
Yhteensä	17,45	26,5	20,2	-6,3	-24 %
Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022 euroa %	
Kunnallinen työllistäminen					
Tulot		133	133	0	0,0 %
Menot		294	290	-4	-1,4 %
Netto		-161	-157	4	-2,5 %
Tukityöllistäminen yrityksiin					
Tulot		135	65	-70	-51,9 %
Menot		133	70	-63	-47,4 %
Netto		2	-5	-7	-350,0 %
Työllistäminen yhteensä					
Tulot		268	198	-70	-26,1 %
Menot		427	360	-67	-15,7 %
Netto		-159	-162	-3	1,9 %

Sivistyslautakunta

Sivistyspalveluissa on henkilötöyvuosina laskettuna henkilöstöä noin 135,63, joista määräaikaista työntekijöitä on erityisesti kansalaisopistossa (noin 70 vuosittain, hyvinvointipalvelut 11,6 htv muut määräaikaisten) sekä nuorisopalveluissa hanketyöntekijöitä.

Henkilöstön osaamista vahvistetaan koulutuksilla ja työhyvinvointia edistetään työyhteisöissä eri keinoin. Vakituisten henkilöstön koulutukseen on varattu 500 euroa/henkilö.

SIVISTYSLAUTAKUNTA (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022	
				euroa	%
Myyntituotot	351	465	422	-43	-9,2 %
Maksutuotot	243	233	205	-28	-12,0 %
Tuet ja Avustukset	273	300	356	56	18,7 %
Muut toimintatuotot	28	25	13	-12	-48,0 %
TOIMINTATUOTOT	895	1 023	996	-27	-2,6 %
Henkilöstökulut	5 604	5 907	5 930	23	0,4 %
Palvelujen ostot	2 008	2 186	2 182	-4	-0,2 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	436	354	354	0	0,0 %
Avustukset	215	220	191	-29	-13,2 %
Muut toimintakulut	1 138	1 316	1 338	22	1,7 %
TOIMINTAKULUT	9 401	9 983	9 995	12	0,1 %
TOIMINTAKATE	-8 506	-8 960	-8 999	-39	0,4 %
Poistot	122	324	254	-70	-21,6 %

Hallinto ja toimisto

Sivistyspalvelujen toimisto- ja hallintopalvelut vastaavat suunnittelu-, kehittämis-, valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävistä, sekä sivistyspalvelujen talous- ja henkilöstöpalveluista. Hallintopalveluiden henkilöstö koostuu sivistystoimen toimialajohtajasta (1 htv) ja toimistosihteeristä (0,75 htv).

Toimistosihteerit toimii myös kunnan työsuojeluvalluutettuna 9 tuntia per viikko, josta kulut kohdistuvat kunnanhallituksen alle. Hallinnon henkilöstöresurssi vähentyi 25 % talouden tasapainottamisen johdosta jo vuonna 2021. Kansalaisopiston rehtorin tehtävät yhdistyy hyvinvointipäällikön tehtävään vuoden 2022 alusta.

SIVISTYSTOIMEN HALLINTO (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022	
				euroa	%
Tulot					
Menot	169	180	190	10	5,6 %
Netto	-169	-180	-190	-10	5,6 %

Koulutuspalvelut

Vuonna 2022 esi- ja perusopetusta järjestetään Aseman ja Niemisjärven alakouluissa ja Kuuhanaveden yhtenäiskoulussa. Esiopetusta järjestetään koulujen hallinnoimana (1.8.2020 alkaen) ja esiopetusryhmät toimivat kaikissa kouluissa. Lukuvuonna 2021-2022 esi- ja perusopetuksen oppilaita on 547 (edellisenä lv 545).

Yläluokkien oppilasmäärä kasvaa hiukan, mutta alakoululaisten määrä hieman laskee, tosin esioppilaiden määrä pysyy vielä samana. Perusopetuksen iltapäivätoimintaa järjestetään Aseman, Niemisjärven ja Kuuhanaveden koulujen yhteydessä ja koordinaatio on yhdistetty Sinisiiven päiväkodin johtajan tehtävään.

Lv	EK	1 lk	2 lk	3 lk	4 lk	5 lk	6 lk	7 lk	8 lk	9 lk	YHT.
2021-2022	40	43	63	53	47	63	63	60	60	55	547
2022-2023	43	40	43	63	53	47	63	63	60	60	535

Taulukko: Oppilasmäärät lv 2021-2023

Lukiossa on 83 opiskelijaa lukuvuonna 2021-2022 (edellisenä lv 77). Suunnistuslukiolinjan rahoitukseen kunta panostaa 65 000 euroa (2021=54 000 €, 2020= 55 000 € ja 2019= 60 000 €) laadukkaana valmennustoiminnan takaamiseksi. Suunnistuslukiolaisia on 21 lukuvuonna 2021-2022 ja kaikki ovat ulkopaikkakuntalaisia.

Lukion opiskelijat voivat opiskella myös muita liikuntalajeja tarjolla olevan lajivalikoiman puitteissa. Opiskelijoiden harrastuksissa hankittu osaaminen voidaan lukea hyväksi opinnoissa nykyistä käytäntöä laajemmin.

Lukiokoulutuksessa painopisteenä on uuden opetussuunnitelman käyttöönotto jalkauttaminen lukuvuonna 2021-2022 ja 2022-2023. Uudistuksen tavoitteena on kehittää lukion opetusta niin, että se tukee opiskelijoiden hyvinvointia, antaa opiskelijoille jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia nykyistä kattavammin sekä tukee opiskelijoiden yksilöllisiä tarpeita ja oppimista. Velvoitteet korkeakouluysteistyön, opintojen ohjauksen ja oppimisen tuen lisäämiselle aiheuttavat lisäkustannuksia.

Oppivelvollisuuden laajentuminen astui voimaan 1.8.2021. Oppivelvollisuus päättyy, kun oppivelvollinen täyttää 18 vuotta tai kun oppivelvollinen on tätä ennen hyväksytysti suorittanut ylioppilastutkinnosta annetussa laissa (502/2019) tai ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa (531/2017) tarkoitetun tutkinnon

taikka niitä vastaavan Ahvenanmaalla suoritettua tai ulkomaisen koulutuksen. Tämän seurauksena perusopetuksen suorittamisen jälkeen nuoren on hakeuduttava jatkamaan opintojaan toiselle asteelle tai oppisopimukseen.

Opetuksen edellyttämät oppimateriaalit sekä työvälineet mm. tietokoneet, -asut ja -aineet ovat opiskelijalle maksuttomia. Maksuttomia eivät kuitenkaan ole erityistä harrastuneisuutta painottavissa koulutuksissa tarvittavat opiskelijan henkilökohtaiseen käyttöön tarkoitetut soittimet, urheiluvälineet tai muut vastaavat välineet ja tarvikkeet, joita opiskelija voi käyttää myös muutoin kuin opetuksen yhteydessä. Valtiovalta korvaa kunnille laajennetun oppivelvollisuudesta aiheutuvia kuluja opetus- ja kulttuuriministeriön kunnille valtionosuusjärjestelmän kautta, jolloin ne eivät kunnan talousarviossa kohdistus suoraan koulutuspalveluihin. Kuntaliiton esittämien laskelmien mukaan kunnat huolehtivat suurimman osan uudistuksesta aiheutuvista kuluista valtionosuusjärjestelmään tehtävien muutosten seurauksena.

Laajennetun oppivelvollisuuden myötä perusopetuksen oppilaalla on oikeus saada oppilaanohjauksen lisäksi tarpeidensa mukaista tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta vuosiluokilla 8. ja 9. Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen painopisteenä on kehittää oppilaan jatko-opintovalmiuksia sekä ohjata oppilas

hänelle sopiviin jatko-opintoihin. Perusopetuksen osalta on valtakunnallisissa laatukriteereissä linjattu, että riittävän henkilökohtaisen ohjauksen varmistamiseksi suositeltava enimmäisoppilasmäärä yhtä opinto-ohjaajaa kohtaan perusopetuksen yläluokilla on 250. Riittävä henkilökohtaisen ja muun ohjauksen määrä tulee turvata myös toisen asteen opiskelijoille, jotta uudet opinto-ohjausta ja ohjausta koskevat velvoitteet voidaan toteuttaa laadukkaasti. Perusopetuksessa on yksi opinto-ohjaajan virka ja se on täytetty määräaikaikaisesti lukuvuodelle 2021-2022. Ko. virka esitetään muutettavaksi perusopetuksen ja lukion opinto-ohjaajan viraksi. Lukuvuonna 2021-2022 yläkoululaisia ja lukiolaisia on 258 ja lukuvuonna 2022-2023 ennusteen mukaan 255.

Joustavan esi- ja alkuopetuksen suunnitelmat ja toimintamallit kouluittain valmistuivat keväällä 2021 ja jokaisessa peruskoulussa on syksystä 2021 alkaen aseittain lähdetty jalkauttamaan toimintaa koulujen toimintakulttuuriin. Lukuvuoden 2021-2022 aikana saadaan kokemusta joustavasta esi- ja alkuopetuksen toimivuudesta ja vaikuttavuudesta, jonka pohjalta edelleen kehitetään toimintamalleja. Tavoitteena on, että kaikilla ikäryhmään kuuluvilla lapsilla on mahdollisuus osallistua joustavaan esi- ja alkuopetukseen syksystä 2021 alkaen ja opiskella oppimisvalmiuksiaan parhaiten tukevilla tavoilla ja soveltuviissa vertaisryhmissä. Tavoitteena on edetä kohti vuosiluokkiin sitomatonta opetusta, jolloin lasten siirtyminen esiopetuksesta ensimmäiselle ja toiselle luokalle käy joustavasti kunkin lapsen oman kehitys- ja taitotason mukaisesti.

Oppilashuollon palveluissa tavoitteena on ennaltaehkäisevien palvelujen ja perhekeskustoimintamallien luominen yhdessä eri toimijoiden kanssa, joilla varmistetaan palveluiden jakautuminen ja kohdentaminen asiakastarpeiden mukaisesti. Opiskeluhuollon tilat ja toiminta on sijoitettu perhekeskukseen. Tämä edellyttää uudenlaista palveluiden yhteensovittamista ja johtamista – lapsi- ja nuorilähtöistä toimintakulttuuria. Kuntaan on palkattu oma psykologi (perusturva), jonka henkilöstökustannuksista on arvioitu 70 % koulutuspalveluiden kustannukseksi.

Koulussa tehtävää nuorisotyötä kehitetään yhdessä nuorisopalveluiden kanssa, johon on saatu ½ htv:n hankemääräraha. Tarkoitus on kehittää toimintamalleja nuorten aitoon kuulemiseen ja huolehtia siitä, että nuorten osallisuus toteutuu myös koulussa tehtävän nuorisotyön kehittämisessä. Panostetaan nivelvaiheisiin ja toisen asteen opintoihin siirtymisen tukemiseen, unohtamatta omaan kuntaan jääviä lukiolaisia.

Koronan aiheuttaman oppimis- ja hyvinvointivajeen korjaaminen aiheuttaa toimenpiteitä koulujen arjessa. Tukitoimien, tehostetun ja erityisen tuen tarve on kasvanut. Oppimisen ja hyvinvoinnin tukemiseen on jouduttu palkkaamaan useita koulunkäynninohjaajia, mikä nostaa henkilöstökuluja. Vuodelle 2022 ei vielä tässä vaiheessa ole kohdennettua valtionavustusta toimenpiteiden ensisijaisena rahoitusmuotona, mutta hakuun tulevia hankkeita haetaan.

Käynnissä on muutamia hankkeita, joista merkittävimmät koskevat koulutuksellisen tasa-arvon lisäämistä ja Covid-19 aiheuttamien oppimisvajeiden korjaamista sekä koulun kerhotoimintaa. Valtion erityisavustukset lukuvuodelle 2021–2022 on huomioitu niin tulojen kuin menojen osalta kevääseen 2022 asti. Lukuvuodelle 2023-2023 on tarkoitus hakea erityisavustusta harrastamisen Suomen mallin toteuttamiseen. Tarkoituksena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä. Tämä vaatii yhteissuunnittelua eri toimijoiden kesken. Kohderyhmänä on perusopetuksen vuosiluokkien 1 - 9 oppilaat.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Laadukkaat koulutuspalvelut 2022				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Monialaisen yhteistyön kehittäminen ja ennaltaehkäisevä toiminta	Sitoutuminen yhteisiin toimintamalleihin lasten, nuorten ja perheiden kanssa työskentelyssä	Uuden perhekeskuksen tuomien mahdollisuuksien hyödyntäminen perheiden kanssa tehtävässä yhteistyössä ja tukemisessa	Palvelu- ja prosessikuvausten laadinnat	Sivistystoimenjohtaja, rehtorit, koulunjohtajat, oppilashuollon henkilöstö, erityisopettajat
Joustavan esi- ja alkuopetuksen kehittäminen	Luoda kouluille joustavan esi-alkuopetuksen toimintamalli huomioiden oppilaiden oppimisvalmiudet	Kouluissa annettava esiopetus mahdollistaa joustavat esi- ja alkuopetuksen järjestelyt	Toimintamallin laadinta	Sivistystoimenjohtaja, rehtorit, koulunjohtajat
Toisen asteen opetuksen kehittäminen, oppivelvollisuuden laajentaminen	Kehittää lukion opetusta niin, että se tukee opiskelijoiden hyvinvointia, antaa opiskelijoille jatko-opinto- ja työelämä-valmiuksia	Paikallisen ops-työn saattaminen valmiiksi, liikuntalinjan laajivalikoiman laajentaminen paikallisiin vahvuuksiin liittyen	Opiskelijamäärä, paikallinen ops, yhteistyötahot	Sivistystoimenjohtaja, rehtori, apulaisrehtori, opinto-ohjaaja
Osaava ja motivoitunut henkilöstö	Hyvinvoinnin ylläpitäminen ja aktivoiminen ja riittävä täydennyskoulutus	Henkilöstö osallistaminen ja vastuuttaminen: Huomaa hyvä	Sairauspoissaolojen määrä Toteutuneet koulutuspäivät Työtyytyväisyyskysely	Sivistystoimenjohtaja, rehtorit, koulunjohtajat
Viihtyisä ja osallistava Hankasalmi				
Koulunuorisotyön kehittäminen	Oppilaan/opiskelijan kuuluminen ja osallistaminen	Koulussa toimii useita oppilaita ja opiskelijoita osallistavia ryhmiä, tapahtumia, tiloja	Ryhmien, tapahtumien jne. määrä	Rehtori/koulunjohtaja, nuorisotyöntekijä
Harrastamisen Suomen mallin kehittäminen	Lasten ja nuorten kasvun tukeminen ja kouluhyvinvoinnin parantaminen	Mieluinen ja maksuton harrastus lapsille ja nuorille koulupäivän yhteydessä	Suunnitelma mallista, harrastusryhmien määrä, yhteistyö eri tahojen kanssa	Rehtori/koulunjohtaja, hyvinvointipäällikkö, nuorisotyöntekijä

Taloudelliset tavoitteet

Sivistyslautakunnan vastuualueen suurimmat kustannukset kohdistuvat koulutuspalveluihin, jossa säädökset ja määräykset säätelevät mm. perusopetuksen oppilaan saaman opetuksen vähimmäistuntimäärää, erityisen tuen tarpeessa olevien oppilaiden osalta opetusryhmien kokoa, lukiokoulutuksen vähimmäiskurssimäärää sekä opetustoimen henkilöstön kelpoisuuksia.

Vuonna 2021 päätettyä taloudentasapainottamisohjelman mukaisia toimenpiteitä edistetään edelleenkin valtuuston päätöksen mukaisesti. Lukion suunnistuslinjaan panostetaan 11 000 euroa enemmän kuin kulvana vuonna opiskelijamäärän kasvun vuoksi.

Oppivelvollisuuden laajentamisen johdosta aiheutuu uusia kustannuksia mm. opetuksessa tarvittavat oppikirjat ja muut materiaalit sekä työvälineet, -asut ja -aineet sekä ylioppilastutkinnon suorittamiseksi edellytettävät 5 koetta - myös hylättyjen uusiminen. Syksyllä 2022 aloittaa jo toinen vuosikurssi oppivelvollisuuden laajentamisen piirissä. Määrärahavaraus on 50 000 euroa ko. kustannuksiin.

Vuonna 2022 oppilasmäärä pysyy vielä samalla tasolla kuin kuluvanakin vuonna, mutta muutaman vuoden päästä lasten määrän väheneminen tulee näkymään alakouluissa. Yläkoululaisten määrä kasvaa vielä muutaman vuoden. Alakoulujen osalta oppilasmäärä alkaa vähetä oppilasennusteen mukaan lukuvuonna 2023-2024. Esikoululaisia tulee ensimmäistä kertaa pienempi määrä kuin aiemmin, alle 30. Tämä mahdollistaa toimintojen järjestämisen ja henkilöstöresurssien tarkastelun pitkällä aikavälillä alakoulujen osalta.

Syntymäv uosi	Lukuvuosi	EK	1 lk	2 lk	3 lk	4 lk	5 lk	6 lk	Yht.
2017	2023-2024	28	43	40	43	63	53	47	317
2018	2024-2025	33	28	43	40	43	63	53	303
2019	2025-2026	27	33	28	43	40	43	63	277
2020	2026-2027	28	27	33	28	43	40	43	242
2021	2027-2028	14	28	27	33	28	43	40	213
2022	2028-2029	25	14	28	26	28	25	43	198
2023	2029-2030	25	25	14	28	26	28	25	180

Niemisjärven koulun koulunjohtaja/luokanopettaja eläköityy 1.8.2022. Koulunjohtajan tehtävät on suunniteltu yhdistettäväksi erityisopettajan tehtävään, koska oppilasmäärät vähenevät ja luokkakoot ovat pieniä. Opetus järjestetään osittain yhdysluokkaopetuksena ja yksi luokanopettajan tehtävä jää täyttämättä.

NIEMISJÄRVEN KOULU	EK	1 lk	2 lk	3 lk	4 lk	5 lk	6 lk	YHT.
2021-2022	9	11	14	12	12	12	16	86
2022-2023	12	9	11	14	12	12	12	82
2023-2024	6	12	9	11	14	12	12	76
2024-2025	9	6	12	9	11	14	12	73
2025-2026	6	9	6	12	9	11	14	67
2026-2027	5	6	9	6	12	9	11	58

Aseman koululla on mahdollista oppilasmäärän vähenemisen vuoksi lukuvuodesta 2023-2024 alkaen järjestää osittain yhdysluokkaopetusta.

ASEMAN KOULU	EK	1 lk	2 lk	3 lk	4 lk	5 lk	6 lk	YHT.
2021-2022	12	13	23	19	10	25	15	117
2022-2023	14	12	13	23	19	10	25	116
2023-2024	9	14	12	13	23	19	10	100
2024-2025	14	9	14	12	13	23	19	104
2025-2026	6	14	9	14	12	13	23	91
2026-2027	9	6	14	9	14	12	13	77

Kuuhankaveden koululla yksi luokanopettaja eläköityy 1.8.2022. Ko. tehtävä täytetään määräaikaaisesti lukuvuodeksi 2022-2023 perusteena oppilasennusteen edellyttämät henkilöstöresurssien järjestelyt kunnassa.

KUUHANKAVEDEN KOULU (0-6 LK)	EK	1 lk	2 lk	3 lk	4 lk	5 lk	6 lk	YHT.
2021-2022	19	19	26	22	25	26	32	169
2022-2023	17	19	19	26	22	25	26	154
2023-2024	13	17	19	19	26	22	25	141
2024-2025	10	13	17	19	19	26	22	126
2025-2026	15	10	13	17	19	19	26	119
2026-2027	14	15	10	13	17	19	19	107

Lisäksi kolme virkaa vapautui Kuuhanaveden yhtenäiskoulusta kesällä 2021 viranhaltijoiden siirryttyä muihin tehtäviin. Tämä mahdollistaa ko. virkojen uudelleen järjestelyn tarpeen mukaan. Lukion ja peruskoulun ruotsin ja saksan lehtorin virka vapautui ja se on määräaikaisesti täytetty lukuvuodelle 2021-2022. Virka muutetaan peruskoulun ja lukion yhteiseksi päätoimiseksi tuntiopettajaksi 1.8.2022 alkaen. Perusopetuksen ja lukion matematiikan, fysiikan, kemian ja tietotekniikan lehtorin virka vapautui ja se on määräaikaisesti täytetty lukuvuodelle 2021-2022. Ko. virkanimike muutetaan perusopetuksen ja

lukion yhteiseksi matematiikan, fysiikan ja kemian lehtorin viraksi 1.8.2022 alkaen. Perusopetuksen oppilaanohjauksen lehtorin virka vapautui. Virka muutetaan perusopetuksen ja lukion oppilaanohjauksen lehtorin viraksi 1.8.2022 alkaen.

Vuodelle 2022 koulukuljetusmenoihin varataan 640 000 euroa, tavoitteena edelleen vakauttaa kuljetuskustannuksia. Kuljetusten piirissä on ollut noin 60 % oppilaista. Vuonna 2021 toteutuneiden kustannusten pohjalta on arvioitu vuodelle 2022 syntyvät koulukuljetusmenot.

Taloudelliset tavoitteet	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022 euroa %	
Nettokustannukset/oppilas	8 625	8 987	9 190	203	2,3 %
Nettokustannukset/opiskelija	9 592	11 590	11 568	-22	-0,2 %
Nettokustannukset/aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuva lapsi	1 690	2 046	2 473	427	20,9 %

Henkilöstö

Henkilöstön määrä (htv1) Koulutuspalvelut	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022 euroa %	
Vakituiset	53,21	55,91	50,21	-5,7	-10,2 %
Sijaiset	4,68	0,83	6,78	5,95	716,9 %
Työllistetyt	1,03	0,34	0	-0,34	-100,0 %
Muut määräaikaiset	10,32	6,48	16,9	10,42	160,8 %
Oppisopimus	0,59	0,57	0	-0,57	-100,0 %
Yhteensä	69,83	64,13	73,89	9,76	15,2 %

Käyttötalouden tulot ja menot	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022 euroa %	
Perusopetus					
Tulot	401	487	435	-52	-10,7 %
Menot	5 170	5 460	5 517	57	1,0 %
Netto	-4 769	-4 973	-5 082	-109	2,2 %
Lukio					
Tulot	43	44	19	-25	-56,8 %
Menot	801	936	921	-15	-1,6 %
Netto	-758	-892	-902	-10	1,1 %
Ammatillinen koulutus					
Tulot					
Menot	3	3	2	-1	-25,9 %
Netto	-3	-3	-2	1	-25,9 %
Koulutuspalvelut yhteensä					
Tulot	444	531	454	-77	-14,5 %
Menot	5 974	6 399	6 440	41	0,6 %
Netto	-5 530	-5 868	-5 986	-118	2,0 %

Hyvinvointipalvelut (kansalaisopisto, kirjasto, liikunta-, kulttuuri- ja nuorisopalvelut)

Hyvinvointipalveluiden johtoajatuksena on tuottaa laadukkaita vapaa-ajan palveluja eri kohderyhmille. Hyvinvointipalveluiden perustehtävänä on olla mukana järjestämässä ennaltaehkäiseviä palveluita, mikä näkyy pitkässä juoksussa kustannussäästöinä korjaavan toiminnan puolella. Hankasalmen hyvinvointipalvelut pyrkii monipuoliseen yhteistyöhön kunnan eri toimialojen, kolmannen sektorin ja yritysten kanssa. Kunnan sisällä tapahtuvasta yhteistyöstä esimerkkeinä toimivat mm. perhe- ja seniorikeskusyhteistyö. Laadukkaat hyvinvointipalvelut ovat kunnassa veto- ja pitovoimatekijä ja olennainen osa kuntamarkkinointia.

Kansalaisopisto vastaa Hankasalmen ja Konneveden vapaan sivistystyön koulutuksesta ja tuottaa elinikäisen oppimisen palveluja. Kansalaisopisto on merkittävä palvelu ennaltaehkäisemisen näkökulmasta mm. seniorien osalta. Kursseilla ylläpidetään terveyttä, muistia sekä annetaan mahdollisuus sosiaaliin kontakteihin. Kansalaisopisto toimii taajamien lisäksi kylillä, mikä tuo kuntalaisille aidon mahdollisuuden lähipalveluun. Kansalaisopisto tarjoaa yleissivistävää opetusta ja luentoja mahdollisuuksien mukaan eri oppiaineissa. Valtionavun turvin on mahdollista järjestää koulutusta kohtuuhintaisesti, mikä tasoittaa taloudellisessa mielessä mm. sosiaalista eriarvoisuutta. Kansalaisopisto toteuttaa vuosittain noin 7000 opetustuntia. Yleissivistyksen lisäksi kansalaisopisto on merkittävä työllistäjä alueella. Kansalaisopistossa työskentelee vuosittain noin 70 tuntiopettajaa.

Kulttuuripalvelut on alusta kunnassa tapahtuvalle kulttuuritoiminnalle. Pääpaino toiminnassa on yhteistyöverkoston ylläpitämisessä. Kulttuuripalvelut järjestää itsenäistä toimintaa melko vähäisesti, mutta toimivalla yhteistyöllä (yhdistykset, seurakunnat, kunnan eri sektorit, maakunnallinen yhteistyö) on mahdollista luoda kuntalaisille monimuotoisia palveluita ja tapahtumia. Hyvinvointipalveluiden avustuksilla on tärkeä rooli kunnassa tapahtuvassa kulttuuritoiminnassa. Laadukkaasti järjestetyillä kulttuuripalvelulla on mahdollista luoda hyvinvointia ja ennaltaehkäistä ongelmia. Osallisuus ja yhteisöllisyys ovat tärkeä osa

kulttuuripalveluiden toimintaa. Toiminta kohdistuu eri ikäryhmiin; lapsiin, nuoriin, työssäkäyviin ja eläkeläisiin. Vuoden 2019 Teaviisarikyselyssä Hankasalmen kulttuuri oli tarkalleen Suomen keskiarvossa 59/59. Vuoden 2022 osalta kulttuuripalveluissa näkyy toiminnallisesti erityisesti kunnan 150 v juhlavuosi juhlavuoden tapahtumien ja projektien kautta.

Liikuntapalveluiden tavoitteena on ylläpitää ja edistää kaikenikäisten ja -kuntoisten hankasalmelaisten mahdollisuuksia mielekkään ja hyvinvointia edistävän liikunnan harrastamiseen. Tavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan turvallisia ja toimivia tiloja sekä välineitä, monipuolisia vaihtoehtoja tarjoavia kehittyviä liikuntaympäristöjä sekä vahvistuvaa yhteistyötä paikallisten ja seudullisten toimijoiden kanssa. Vuoden 2020 TEAviisarikyselyssä Hankasalmi jäi liikunnan osalta kansallisesta keskiarvosta (Hankasalmi 55 / maan keskiarvo 72).

Liikuntaympäristöjen ja -tilojen ajanmukaisuus edellyttää riittävän ylläpitoresursoinnin lisäksi toiminnallisia tavoitteita tukevia kehittämisinvestointeja. Lähivuosien keskeisiä kohteita ovat mm. Koulunmäen-Ruokoniemen ympäristön edelleen täydentäminen kaikenikäisiä kuntalaisia mahdollisimman hyvin palvelevaksi kokonaisuudeksi, ulkoilu- ja hiihtoreittien yleinen toimivuus kunnan eri osissa sekä uimarantojen perusparannukset. Suuremmiksi liikuntapaikkarakentamisen investointitavoitteiksi asetetaan tekojää sekä mahdollisimman monikäyttöisen urheilukenttä-liikuntapuiston saaminen paikkakunnalle. Nämä edellyttävät hankkeistamista merkittävällä ulkopuolisella rahoitusosuudella.

Vuoden 2022 investoinnit kohdennetaan kuntoportaiden ja ranta-alueen väliseen maastoon sijoittuvaan uuteen ulkokuntosaliin, uimarantojen pukusuojen uusimiseen kirkonkylällä ja asemalla sekä kirkonkylän ja Revontulen välisen yhdysladun uudelleen reitittämiseen. Myös Niemisjärven valaistun kuntoradan v. 2021 aloitettua perusparannusta jatketaan. Asemalle ja Niemisjärvelle toteutetaan kustannustehokkaalla tavalla frisbeegolf-radat, ja asemalle lähdetään lisäksi suunnittelemaan pienimuotoista skeittipuistoa.

Liikuntapalvelujen yleistä kehittämishuomiota suunnataan vuonna 2022 soveltavan liikunnan koordinaatioon sekä lasten ja nuorten liikkumisen vahvistamiseen. Keskeisiä työkaluja tässä ovat toimiva dialogi ja yhteistyö kolmannen sektorin kanssa sekä poikkihallinnollinen yhteistyö kunnan sisällä. Kuntaorganisaation sisällä ja yhteistyöavauksena terveyspalvelujen suuntaan vuonna 2022 käynnistetään liikuntaneuvonnan palveluketjun kehittämisen prosessi, jonka tavoitteena on pilotoida liikuntaneuvontaa Hankasalmella saatavilla olevaksi kuntalaispalveluksi vuoden 2022 aikana. Suunnitelmavuonna 2022 liikuntapalvelujen on tarkoitus olla mukana myös viiden kunnan yhteisessä retkeilyreitistöjen kehittämishankkeessa kolmen maakunnan raja-alueyhteistyössä, jolla on konkreettisten liikuntamahdollisuuksia parantavien vaikutusten lisäksi huomattavaa kuntaimagollista sekä elinkeinopoliittista merkitystä.

Kirjasto on kuntalaisille tärkeä lähipalvelu ja kohtaamispaikka, joka tarjoaa pääsyn tietoon ja kulttuuriin. Kunnan kirjastoverkkoon kuuluvat pääkirjasto, Aseman kirjasto ja Niemisjärven koulukirjasto. Aseman kirjasto toimii asiakaspalveluaikojen lisäksi myös omatoimikirjastona. Kirjasto tukee toiminnallaan lukemiskulttuuria, monipuolisia lukutaitoja, elinikäistä oppimista, aktiivista kansalaisuutta ja yhteiskunnallista osallisuutta. Kirjastojen merkitystä on korostettu mm. ehkäisevän päihdetyön kohdalla. Kirjasto ehkäisee myös digisyrjäytymistä tarjoamalla digiasioinnin tueksi asiakaspäätteitä, tulostin-skannerit ja verkkoyhteydet. Lisäksi kirjaston henkilökunta digiopastaa verkkoasiointiin liittyvissä akuuteissa ongelmissa. Aseman kirjaston laitevalikoima täydentyy kosketusnäytöllisellä päätelaitteella, jota voi käyttää mm. E-lehtien lukemiseen. Lähikirjastoissa työskentelevä kirjastovirkailija käyttää osan työajastaan hyvinvointipalveluiden ja kunnan tiedottamiseen liittyviin työtehtäviin. Hankasalmen kirjastopalvelujen talousarvio on erittäin henkilöstömeno- ja tilakustannuspainotteinen. Molemmat kustannukset nousevat vuodelle 2022.

Hankasalmen kirjaston TEAviisari -kyselytulokset vuodelta 2020 ylittivät jonkun verran valtakunnalliset vertailuluvut. (Sulkumerkkien sisällä vertailukuina valtakunnalliset alle 5000 asukkaan kuntien ja maaseutumaisien kuntien keskiluvut). Fyysiset kirjastokäynnit/asukas 7,6 (6,3/5,8), kokonaislainaus/asukas 12,2 (11,9/11,9),

lainaajia/asukasluku% 33 (30,5/30) ja tapahtumiin osallistujia/1000 asukasta 213 (98/90,5). E-aineistokuluissa/asukas oltiin keskitasolla 0,5 (0,5/0,5). Keski-kirjastot tulevatkin vuonna 2022 hieman korottamaan E-aineistomäärärahaa ja hankkimaan kirjaston asiakkaiden käyttöön elokuvapalvelun. Valtakunnalliset ja maakunnalliset keskiluvut alitettiin kirjastoaineistokuluissa €/asukas 8,3 (10,2/9,9/8,7) ja kirjojen hankintakuluissa €/asukas 5,6 (6,9/6,7/6,1). Hankasalmella kirjastoaineistot ja muut määrärahat jakaantuvat kolmeen eri kirjastopisteeseen. Kirjastopalveluiden toimintakulut €/asukas ylittivät jonkun verran vertailuluvut 68 (67,3/64,8/64,1). Kirjastopalvelujen saavutettavuus toteutuu hyvin: yli 80 % kunnan asukkaista asuu enintään 10 km päässä kirjastosta.

Nuorisopalvelut tukee nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää aktiivista kansalaisuutta ja sosiaalista vahvistumista sekä parantaa kasvu- ja elinoloja. Vuoden 2022 kehittämiskohteita ja painopistealueita ovat koulunuorisotyö ja Hankasalmen nuorisovaltuusto. Koulussa tehtävä nuorisotyö tuo koulun arkeen paljon sellaista, mitä nuoret kaipaavat: mahdollisuuksia osallistumiseen ja toimimiseen, yhdessä toimimista ja yhteisöllisyyttä. Nuorisotyöntekijä on koululla ensisijaisesti nuoria varten, kuuntelemassa, kohtaamassa ja lisäämässä osallisuutta. Tarkoitus on kehittää toimintamalleja nuorten aitoon kuulemiseen ja huolehtia että nuorten osallisuus toteutuu myös koulussa tehtävän nuorisotyön kehittämisessä. Panostetaan nivelvaiheisiin ja toisen asteen opintoihin siirtymisen tukemiseen, unohtamatta omaan kuntaan jääviä lukiolaisia. Kohdennetun nuorisotyön kehittämiskohteet ja painopistealueet 2022 ovat Nuorten työpajalla opinnollistaminen sekä etsivässä nuorisotyössä digitaaliset palvelut ja toimintamenetelmät. Vuonna 2022 toiminnassa uutena asiana näkyä oppivelvollisuuden pidentäminen. Nuorisopalvelut on mukana ratkaisemassa pidennyksen tuomia haasteita moniammatillisesti.

Taitotuvan päätehtävänä on tukea nuorten elämäntaitoa ja sosiaalista vahvistumista ja sitä kautta tukea nuoren yhteiskuntaan sijoittumista. Taitotupa on yhteisö, jossa työnteon ja siihen liittyvien valmennus- ja ohjauspalveluiden avulla pyritään parantamaan nuorten elämänhallintataitoja ja valmiuksia hakea kouluun tai töihin yksilöllisesti sovitun määrärajan puitteissa. Nuoret tarvitsevat onnistumisen kokemuksia,

välittämistä, tasa-arvoa, motivointia ja yhteisöllisyyttä.

Etsivän työn tavoitteena on ennaltaehkäistä 13 - 29-vuotiaiden nuorten syrjäytymistä sosiaalisen vahvistamisen menetelmillä sekä löytää nuoria, jotka ovat syrjäytymisvaarassa tai jo syrjäytyneet. Päämääränä nuorella voi olla esimerkiksi työkokeilupaikka, uusi harrastus, opiskeluiden aloittaminen, kuntoutuminen tai ylipäänsä arjen hallinta. Etsivät nuorisotyöntekijät antavat myös neuvoja etuus-, asunto- ja raha-asioiden hoitamiseen. Nuoren kanssa voidaan tutustua erilaisiin koulutus- ja työllisyysmahdollisuuksiin ja miettiä, mikä olisi hänen elämäntilanteessaan sopivin vaihtoehto. Tavoitteena on valaa uskoa nuoren omiin voimavaroihin ja kykyyn hallita omaa elämäänsä ja arkipäiväänsä. Lisäksi pyrkimyksenä on saada nuoret ajattelemaan valintojensa vaikutusta suhteessa omaan tulevaisuutensa.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Laadukkaat hyvinvointipalvelut				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Asiakkaat	Asiakaslähtöisyys palvelujen järjestämisessä ja viestinnässä	Vuorovaikutuksellinen kuuleminen ja hyvän hallinnon takeen mukainen virkamiestyö, tarkoituksenmukaisten palvelujen järjestäminen	Asiakasmäärät ja aukiolotunnit, asiakaspalaute	Esimiehet, hyvinvointipäällikkö
Henkilöstö	Hyvinvointipalveluiden henkilöstön yhteenkuuluvuuteen, työhyvinvointiin ja joustavuuden edellytyksiin satsaaminen niin, että palvelutarjonnassa hyödynnetään eri sektoreiden vahvuudet ja rahoitus.	Henkilöstön osallistaminen ja asiantuntemuksen hyödyntäminen yli sektorirajojen. Edellytykset työssä kehittymiseen.	Sairauspoissaolojen määrä, toteutuneet koulutuspäivät, tyytyväisyyskyselyn tulokset, Tyhy-toiminnan järjestäminen, kehityskeskustelujen toteutuminen	Esimiehet, hyvinvointipäällikkö
Viihtyisä ja osallistava Hankasalmi				
Infra	Kohtaamis- ja liikuntapaikat sekä toimitilat; turvallisuus ja viihtyisyys	Investoinnit ja hankkeet; yhteistyöverkostot ja yhteiskehittäminen. Liikunta- ja luontokohteiden kunnossapito	Asiakaskokemukset. Toteutuneet investoinnit ja hankkeet. Toimitilojen data (esim. huoltotoimet liikunta- ja luontokohteissa)	Esimiehet, hyvinvointipäällikkö
Soveltavan liikunnan ja liikuntaneuvonnan kehittäminen	Terveiden ja hyvinvoinnin lisääminen liikunnan avulla	Soveltavan liikunnan kehittäminen, eri toimijoiden yhdistäminen ja esille tuonti. Liikuntaneuvonta osaksi terveydenhoitoa	Soveltavan liikunnan ryhmien määrä, liikuntaneuvonnan asiakasmäärä	Esimiehet, hyvinvointipäällikkö
Digitaalisten palvelujen kehittäminen	Digisyrjäytymisen ehkäiseminen ja digitaalisten palvelujen laajempi käyttö	Kaiken ikäisten digiopastaminen, digitaalisten palvelujen kohdentaminen nuorille	Digiopastuspalvelujen asiakasmäärä, asiakaspalaute	Hyvinvointipäällikkö, kirjastonjohtaja, etsivä nuorisotyöntekijät
Harrastamisen Suomen mallin kehittäminen	Lasten ja nuorten kasvun tukeminen ja kouluhyvinvoinnin parantaminen, liikkumisen vahvistaminen	Mieluinen ja maksuton harrastus lapsille ja nuorille koulupäivän yhteydessä	Suunnitelma mallista, harrastusryhmien määrä, yhteistyö eri tahojen kanssa	Rehtori/koulunjohtaja, hyvinvointipäällikkö, nuorisotyöntekijät
Koulunuorisotyön kehittäminen ja nuorten osallisuuden aktivoiminen	Oppilaan/opiskelijan kuuleminen ja osallistaminen, nuorisovaltuuston asettaminen	Koulunuorisotyön toimintamalli	Hankeraportti, hankkeen jääminen osaksi perusnuorisotyötä hankkeen päättyttyä.	Esimiehet, hyvinvointipäällikkö, nuorisotyöntekijät

Taloudelliset tavoitteet

Hyvinvointipalveluiden henkilöstörakenteita on jo aiemmin kevennetty tehtäviä yhdistelemällä mm. liikuntasihteerin tehtävät kansalaisopiston suunnittelijaopettajan tehtävään ja kulttuurisihteerin tehtävät hyvinvointipäällikön tehtävään. Kansalaisopiston opistosihteerin tehtävään on yhdistetty sekä kulttuurin ja liikunnan toimistotehtävät sekä myös varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen laskutus. Nuorten työpajan ja etsivien nuorisotyöntekijöiden palkkakustannuksiin haetaan vuosittain valtionavustusta.

Taloudellisuutta haetaan myös moninaisella yhteistyöllä eri toimijoiden kanssa. Tapahtumia ja palveluja tuotetaan ja yhteiskehitetään järjestöjen, kunnan muiden hallintokuntien, yrittäjien sekä alueellisten ja valtakunnallisten verkostojen kanssa.

Säästöä vuodelle 2022 saadaan tehtyjen tilaratkaisujen myötä, kun siirryttiin kunnan omiin tiloihin; nuorten työpaja toimii entisen päiväkodin tiloissa ja nuorisotyö- ja tilatoiminta on keskittynyt Kivikoululle. Liikuntapalveluiden sisäisten vuokrakustannusten kasvu vaikuttaa kustannuksiin nousevasti.

Taloudelliset tavoitteet	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022	
				euroa	%
Kirjastopalveluiden käyttötalouden nettomenot, euroa/asukas	68,33	67,82	70,7	2,88	4,2 %
Kulttuuripalveluiden käyttötalouden nettomenot, euroa/asukas	14,78	16,62	16,79	0,17	1,0 %
Liikuntapalveluiden käyttötalouden nettomenot, euroa/asukas	34,91	42,09	45,17	3,08	7,3 %
Nuorisopalveluiden käyttötalouden nettomenot, euroa/alle 29-vuotiaat asukkaat	119,11	115,58	123	7,42	6,4 %
Kansalaisopiston käyttötalouden nettomenot, euroa/opetustunti	55,17	48,93	49,29	0,36	0,7 %
Opetustuntien lukumäärä	5 612	7 200	7 000	-200	-2,8 %

Henkilöstö

Hyvinvointipalveluiden henkilöstöön kuuluu vakinaisia työntekijöitä 8,4 henkilötyövuotta, joista 4 työntekijää kirjastossa, 1,5 nuorisopalveluissa ja loput 2,9 työntekijää kansalaisopistossa, kulttuurissa ja liikunnassa. Nuorisopalveluissa on 4 määräaikaista hanketyöntekijää ja kansalaisopistossa tuntiopettajia vuosittain noin 70 eli 11,6 henkilötyövuotta.

Hyvinvointipalveluiden henkilöstön yhteenkuuluvuuden, yhteisten tavoitteiden ja uusien tilojen myötä päästään hyödyntämään henkilöstön osaamista ja vahvuuksia tehokkaammin ja tuottamaan palveluja asiakaslähtöisesti.

Henkilöstön määrä (htv1)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022	
Hyvinvointipalvelut				euroa	%
Vakituiset	6,81	7,94	8,4	0,46	5,8 %
Sijaiset	0,58	0	0	0	
Työllistetyt	0	0	0	0	
Muut määräaikaiset	13,85	16,48	16,4	-0,08	-0,5 %
Oppisopimus	0,85	0	0	0	
Yhteensä	22,09	24,42	24,8	0,38	1,6 %
Käyttötalouden tulot ja menot	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022	
				euroa	%
Kansalaisopisto					
Tulot	100	122	98	-24	-19,7 %
Menot	409	474	443	-31	-6,5 %
Netto	-309	-352	-345	7	-2,0 %
Kulttuuripalvelut					
Tulot	2	4	3	-1	-25,0 %
Menot	73	85	84	-1	-1,2 %
Netto	-71	-81	-81	0	0,0 %
Kirjastopalvelut					
Tulot	5	5	5	0	0,0 %
Menot	332	336	343	7	2,1 %
Netto	-327	-331	-338	-7	2,1 %
Liikuntapalvelut					
Tulot	21	30	36	6	20,0 %
Menot	188	235	252	17	7,2 %
Netto	-167	-205	-216	-11	5,4 %
Nuorisopalvelut					
Tulot	160	175	212	37	21,1 %
Menot	300	319	353	34	10,7 %
Netto	-140	-144	-141	3	-2,1 %
Hyvinvointipalvelut yhteensä					
Tulot	288	336	354	18	5,4 %
Menot	1 302	1 449	1 475	26	1,8 %
Netto	-1 014	-1 113	-1 121	-8	0,7 %

Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää sekä tärkeä vaihe lapsen kasvun ja oppimisen polulla, oppimisen ja tulevaisuuden kannalta tärkeät taidot opitaan jo varhaisvuosina. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatus kattaa ikävuodet 0 - 6 eli lapsen elämän ensi vuodet vauvaiästä peruskoulun aloittamiseen asti.

Hankasalmella kunnallista varhaiskasvatusta järjestetään kolmessa päiväkodissa ja perhepäivähoitona hoitajan kotona. Sillankorva kirkonkylällä koulukeskuksen yhteydessä tarjoaa 50 hoitopaikkaa, Metsätähden vuorohoitoapäiväkotia asemalla, palvelutalon yhteydessä 30 paikkaa ja Sinisiipi Niemisjärven koulun yhteydessä 21 paikkaa. Perhepäivähoitopaikkoja on kuudella hoitajalla yhteensä 24. Koko kunnan kokopäiväisten sijoituspaikkojen määrä on 125 paikkaa.

Vaihtoehtona kunnalliselle varhaiskasvatukselle, perhe voi valita kotihoidontuen. Kotihoidon tukeen on oikeus, jos alle 3- vuotiasta lasta hoidetaan kotona. Muista alle kouluikäisistä sisaruksista voidaan myös maksaa kotihoidon tukea. Etuuden maksaminen päättyy viimeistään, kun perheen nuorin lapsi täyttää 3 vuotta. Kotihoidon tukeen kuuluu hoitoraha, johon eivät vaikuta perheen tulot sekä hoitolisä, johon vaikuttavat perheen yhteenlasketut tulot. Kotihoidon tukea ei voi saada lapsesta, joka on kunnallisessa päivähoitossa. Kuntalisää Hankasalmella ei makseta.

Lasten syntyvyys Hankasalmella on vähenemässä. Vuonna 2021 arvioitu syntyvien lasten määrä on 12, vuonna 2022 tammi- malliskuussa syntyvien määrä olisi yhdeksän lasta. Kuntaliiton tilastojen mukaan Hankasalmelaisten 0–6- vuotiaiden lasten määrä 31.12.2020 on ollut 342 lasta.

Varhaiskasvatustilastointilain ja asiakasmaksulain muutoksilla valtakunnallisesti pyritään vaikuttamaan alle kouluikäisten lasten varhaiskasvatukseen osallistumisasteeseen. 31.12.2020 tilastotietojen perusteella Hankasalmen 0–6- vuotiaiden lasten osallistuminen varhaiskasvatukseen on alle 50 % (42,9 %). Osallistumisaste Suomessa on Pohjoismaiden

heikoin, samoin verrattuna kaikkiin OECD- maihin, vaihdellen 72 – 80 %:n välillä.

Valtakunnallisten toimien lisäksi tarvitaan kunnan omia toimenpiteitä osallistumisasteen lisäämiseksi. Meille on valmistunut uudet Sillankorvan päiväkotitilat syksyllä 2020 ja Metsätähteä on peruskorjattu ja laajennettu 2019. Yhteistyötä perhekeskuksen kanssa tiivistetään ja varhaiskasvatuksen sähköinen esite on ilmestynyt, joka tulee olemaan kunnan uudistetuilla nettisivuilla. Painettua versiota on jaettu neuvolaan ja perhetyöhön. Osatavoitteena meneillään olevassa varhaiskasvatuksen hankkeessa on yhdessä perhetyön kanssa tukea pikkulapsiperheiden arkea.

Tällä hetkellä kunnan omat varhaiskasvatuspaikat riittävät nykyiselle lapsimäärälle. Jos osallistumisaste nousee, edellyttää se sijoituspaikkojen lisäämistä henkilöstöä lisäämällä.

Vuonna 2021 kokeilussa oleva viisivuotiaiden ilmainen esiopetus voi muuttua pysyväksi. Hankasalmella ei ole valittu kokeilukunnaksi, mutta varhaiskasvatuksen seudullisella alueella kokeilukuntia on. Jos kokeilu muuttuu pysyväksi, tarkoittaa se viisivuotiaiden esiopetus suunnitelman laatimista ja ratkaisuja, missä ja miten esiopetus toteutetaan. Muutos voi tulla voimaan jo vuoden 2022 aikana.

Huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön ja tiedottamisen tueksi tarvitaan uusia käytänteitä ja digitalisaation suomia mahdollisuuksia. TAE 2022 tähän varaudutaan liittämällä jo olemassa oleviin välineisiin uusia komponentteja parantamaan tiedonkulkua ja osallisuutta. Lisäykset näkyvät ICT-palveluiden menojen nousuna.

Strategian mukaiset tavoitteet

Laadukkaat ja osallistavat varhaiskasvatuspalvelut				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Perhepäivähoidon kehittäminen	Saada yhteistyöstä tukea omaan työhön	Toistensa työtapoihin tutustuminen ja oman työtavan esitleminen tiimikokouksissa vuorotellen jokaisen hoitajan luona	Tiimikerrat	Jokainen perhepäivähoitaja, varhaiskasvatuspäällikkö
Terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö	Turvata asiakkaille ja henkilöstölle fyysisesti ja psyykkisesti turvallinen toimintaympäristö	Huolehditaan meluntorjunnasta, suositaan pienryhmätoimintaa ja turvataan riittävän henkilöstön määrä varahenkilöstöä lisäämällä, panostetaan rekrytointiin, ea-koulutukset, turvallisuussuunnitelmat ja turvallisuuskävely vuosittain	Asiakas- ja henkilöstötyytyväisyyskyselyn tulokset ja henkilökunnan määrä, turvallisuussuunnitelmat ja -kävelyt vuosittain	Varhaiskasvatuspäällikkö, päiväkodin johtajat, henkilöstö
Laaja-alaisen yhteistyön kehittäminen	Yhteistyön vahvistaminen koulun, palvelutalon, perhetyön ja asiakkaiden kanssa. Oppimisen tuen näkyväksi tekeminen tuen portailla (yleinen, tehostettu, erityinen)	Yhteiset tapahtumat, retket, tutustumiskäynnit, työnäytökset ja mahdolliset yritysvierailut yhteistyökumppaneiden kanssa. Viikoittaiset veon ryhmässäkäynnit ja muut monialaiset yhteistyötahot	Toteutuneet tapahtumat, retket, tutustumiskäynnit. Seutukunnallinen yhteistyö ja sen luomat arviointikriteeristöt	Henkilöstö, veo, päiväkodin johtajat
Viihtyisä ja voimaannuttava Hankasalmi				
Työhyvinvointi	Liikunnasta hyvää mieltä asiakkaille ja työyhteisölle	Hyödynnetään Metsämöri-koulutuksesta saatua oppia sekä työnantajan mahdollistamaa tyhy-toimintaa	Retket ja ryhmiin osallistujien määrä	Henkilöstö

Taloudelliset tavoitteet

1.8.2021 voimaan tulleet uudistukset varhaiskasvatuslaissa ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksulaissa vaikuttavat vuoden 2022 talousarvioon. VAKA- lain (§36) muutoksen mukaisesti laissa määritellyistä lasten ja aikuisten välisistä suhdeluvuista ei ole henkilöstön poissaolosta johtuvista syistä sallittua poiketa missään olosuhteissa. Tämä edellyttää riittävän varahenkilöstön resursointia varhaiskasvatukseen. Nykyinen varahenkilömäärä ei pysty takaamaan lain vaatimuksia ja sijaisten saamista yllättäviin, samanaikaisiin poissaoloihin. Tulevaan talousarvioon esitetään yhden lastenhoitajan palkkaamista varahenkilöksi koko varhaiskasvatuksen tarpeisiin. Palkkamenot noin 35 800 €/vuosi.

Henkilöstön lain mukainen mitoitus muuttaa henkilöstörakennetta siten, että poistuman kautta vapautuvien lastenhoitajien tilalle on harkittava palkattavaksi varhaiskasvatuksen opettajia tai sosionomeja. Vuoden 2022 tammikuun alusta jää yksi lastenhoitaja pois ja helmikuun alusta 2022 yksi varhaiskasvatuksen opettaja. Heidän tilalleen on palkattava työntekijät vielä omilla nimikkeillään.

Varhaiskasvatuksen henkilöstöstä päiväkotien johtajat, varhaiskasvatuksen opettajat ja erityisvarhaiskasvatuksen opettaja ovat siirtyneet

Varhaiskasvatuksen taloudellista tavoitetta on mitattu mittarilla, jossa varhaiskasvatuksen nettokustannukset jaetaan hoidossa olleiden lapsien määrällä. Toteutuneista nettokustannuksista vähennetään ensin kotihoidontuen osuus, jonka jälkeen kustannukset jaetaan 31.12. varhaiskasvatukseen sijoitettujen lasten määrällä.

OVTES:n piiriin 1.9.2021 alkaen. Toistaiseksi muutoksella ei ole ollut vaikutusta palkkoihin.

Asiakasmaksulain muutos korotti tulorajoja 31 % ja alensi sisarusosuutta kymmenellä prosentilla. Tämän vaikutus alentavasti asiakasmaksutuloihin on noin 4000 € /kk. Mahdollista on viisivuotiaiden ilmaisen esiopetuksen voimaan tulo pysyvästi lakimuutoksella jo vuoden 2022 aikana. Tämä muutos alentaisi entisestään asiakasmaksujen tuottoa.

Varhaiskasvatus myy ja ostaa hoitopaikkoja seutukunnilta ja muilta lähikunnilta. TAE 2022 vuonna myynti ja osto on arvioitu tämän hetken tilanteen mukaan. Hoitopaikkoja myydään seutukunnan ulkopuolelle kaksi paikkaa ja yksi paikka lakiin perustuen toiselle kunnalle. Hankasalmi ostaa kaksi vuorohoitopaikkaa seutukunnalta. Myynnin osuus noin 32 500 € ja ostojen noin 31 020 €.

Kotihoidontuen osuus tulee pienenemään vähäisen syntyvyyden vuoksi.

Sillankorvan päiväkodin leasing-kulut nostavat kustannuksia

Taloudelliset mittarit

Tilastoista poimien voi hintaa vertailla Keski-Suomen alle 10 000 asukkaan kuntien varhaiskasvatuksen nettokustannukset/asukas tai nettokustannukset/0-6- vuotiaat. Käytettävissä on vuoden 2020 tilasto, jonka mukaan Hankasalmen kunnan menoista varhaiskasvatukseen käytettiin 7371 €/0-6 -vuotias ja 365 €/asukas. Keskiarvo Keski-Suomen alle 10 000 asukkaan kunnissa oli 7097€/0-6 -vuotias ja 370 €/asukas.

Taloudelliset tavoitteet	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022	
				euroa	%
Päivähoidon nettokustannukset/hoidossa olleet lapset/vuosi	12 111	11 487	11 190	-297	-2,6 %

Henkilöstö

Varhaiskasvatuksessa on jo aiemmin tehty henkilöstöjärjestelyratkaisuja, muun muassa Sillankorvan päiväkodin johtajan tehtävä muutettiin myös Metsätähden päiväkodin hallinnollisen johtajan tehtäväksi. Näin ollen yksi päiväkodin johtajan tehtävä on jäänyt pois. Sinisiiven päiväkodin johtajan tehtävään liitettiin perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattorin tehtävät (14 % työajasta). Lisäksi kansalaisopiston opistosihtööri tehtävään on yhdistetty varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen laskutus (10 % työajasta).

Vuoden 2022 aikana varhaiskasvatuksen henkilöstössä tapahtuu useita muutoksia eläköitymisten johdosta. Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja ja opettaja jäävät pois jo heti vuoden alussa ja varhaiskasvatuspäällikkö kesällä. Näihin tehtäviin tarvitaan uudet henkilöt. Työnkiertoa ja siirtoja hyödynnetään ensin vapautuvia tehtäviä täytettäessä.

Perhevapailla olevia henkilöitä on kolme ja heidän tilallaan on sijaiset. Perhevapaat jatkuvat ainakin osittain koko suunnitelmavuoden. Osa-aikaiseen työhön on siirtynyt yksi lastenhoitaja keväällä, samassa yksikössä toimiva toinen lastenhoitaja on ilmaissut toiveensa siirtyä kesällä 2022 työskentelemään osa-aikaisesti. Samassa päiväkodissa työskentelevä lastenhoitaja palaa maaliskuussa perhevapaalta ja anoo osittaista hoitovapaata 50 % työajalla. Useita osa-aikaisuuksia paikkaamaan tarvitaan määräaikainen lastenhoitaja.

Suunnitelma TAE 2022 henkilöstöstä koostuu: vakituisessa työ/virkasuhteessa 29,50 henkilötyövuotta + mahdollinen uusi varahenkilö,

sijaisia 1,27 henkilötyövuotta, muut määräaikaiset 0 htv, oppisopimuskoulutuksessa 0, työllistettyjen määrän toivotaan olevan kolme, eli jokaisessa päiväkodissa yksi, mutta näiden saamisessa on suurta epävarmuutta. Yhteensä 33,77 henkilötyövuotta, jossa lisäystä TAE 2021 verrattuna 0,97 henkilötyövuotta.

1.8.2021 uudistettu varhaiskasvatuslain pykälä 36 edellyttää, että suhdeluviista ei saa poiketa henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä. Varhaiskasvatuksen henkilöstössä on neljä resurssityöntekijää, yksi varhaiskasvatuksen opettaja ja kolme lastenhoitajaa. Opettajan työpanos menee Kvtes:n mukaisen opettajien SAK-ajan (13 % työajasta suunnitteluun lapsiryhmän ulkopuolella) ja johtajien/varajohtajien sijaistamisiin ryhmissä. Samanaikaisten poissaolojen varalle on oltava riittävä varahenkilöjärjestelmä. Talousarviossa esitetään yhden varhaiskasvatuksen lastenhoitajan palkkaamista varahenkilöksi kaikkia kolmea päiväkotia varten.

Lastenhoitajia on vakituisessa toimessa 12, joista yksi perhevapaalla koko vuoden, yksi maaliskuun alkuun saakka ja sen jälkeen osittaisella työajalla ja kaksi muuta lastenhoitajaa omasta toiveesta johtuen osittaisella työajalla.

Toistaiseksi voimassa olevalla työsopimuksella, perhepäivähoitaja omassa kodissa nimikkeellä oleva hoitaja valmistuu oppisopimuskoulutuksella lähihoitajaksi syyskuussa 2021 ja hänen tehtävänsä kaavailaan muutettavaksi lastenhoitajan toimeksi. Toimi tarvitaan eläkkeelle jäävän lastenhoitajan tilalle.

Henkilöstön määrä (htv1)				Muutos 2021-2022	
Varhaiskasvatuspalvelut	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	euroa	%
Vakituiset	30,19	27,3	29,5	2,2	8,1 %
Sijaiset	0,7	3	1,27	-1,73	-57,7 %
Työllistetyt	2,22	0	3	3	
Muut määräaikaiset	1,98	1,5	0	-1,5	-100,0 %
Oppisopimus	0	1	0	-1	-100,0 %
Yhteensä	35,09	32,8	33,77	0,97	3,0 %
Käyttötalouden tulot ja menot					
	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	euroa	%
Päiväkoti Sillankorva					
Tulot	60	65	59	-6	-9,2 %
Menot	624	570	502	-68	-11,9 %
Netto	-564	-505	-443	62	-12,3 %
Päiväkoti Metsätähti					
Tulot	35	27	24	-3	-11,1 %
Menot	503	541	546	5	0,9 %
Netto	-468	-514	-522	-8	1,6 %
Päiväkoti Sinisiipi					
Tulot	40	41	35	-6	-14,6 %
Menot	331	344	319	-25	-7,3 %
Netto	-291	-303	-284	19	-6,3 %
Perhepäivähoito					
Tulot	28	22	17	-5	-22,7 %
Menot	304	282	301	19	6,7 %
Netto	-276	-260	-284	-24	9,2 %
Lasten kotihoidontuki					
Tulot					
Menot	194	199	170	-29	-14,6 %
Netto	-194	-199	-170	29	-14,6 %
Varhaiskasvatuksen hankkeet					
Tulot			53	53	
Menot		18	53	35	194,4 %
Netto	0	-18	0	18	-100,0 %
Varhaiskasvatuspalvelut yhteensä					
Tulot	163	155	188	33	21,3 %
Menot	1 956	1 954	1 891	-63	-3,2 %
Netto	-1 793	-1 799	-1 703	96	-5,3 %

Ympäristölautakunta

YMPÄRISTÖTOIMI (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022 euroa %	
Ympäristölautakunta + rakennus- ja valvontalautakunta					
Myyntituotot	3 091	2 693	2 635	-58	-2,2 %
Maksutuotot	39				
Tuet ja Avustukset	5				
Muut toimintatuotot	2 352	1 970	2 011	41	2,1 %
TOIMINTATUOTOT	5 487	4 663	4 646	-17	-0,4 %
Henkilöstökulut	2 007	1 946	1 899	-47	-2,4 %
Palvelujen ostot	1 238	1 208	1 207	-1	-0,1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	1 223	1 098	1 125	27	2,5 %
Avustukset	96	90	90	0	0,0 %
Muut toimintakulut	594	541	626	85	15,7 %
TOIMINTAKULUT	5 158	4 883	4 947	64	1,3 %
TOIMINTAKATE	329	-220	-301	-81	36,8 %
Suunnitelman mukaiset poistot	1 355	1 335	1 380	45	3,4 %
Kertaluonteiset poistot*	1 128				
Satunnaiset tuotot*	645				

TP 2020 sisältää rakennus- ja valvontalautakunnan luvut.

TA 2021 ja TA 2022 sisältävät ylikunnallisen lupa- ja valvontalautakunnan maksusuudet.

* TP 2020 kertaluonteiset poistot sisältävät koulukeskuksen poiston ja satunnaiset tuotot sisältävät terveyskeskiinteistön myyntivoiton.

Henkilöstön määrä (htv1) rakennustarkastus- ja ympäristönsuojelu yhteistyö	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022 euroa %	
Vakituiset	0	0	0,4	0,4	
Yhteensä	0	0	0,4	0,4	

Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022 euroa %	
Ympäristölautakunta					
Tulot					
Menot	8	12	13	1	8,3 %
Netto	-8	-12	-13	-1	8,3 %
Maa- ja metsäomaisuus					
Tulot	312	23	23	0	0,0 %
Menot	5	8	2	-6	-75,0 %
Netto	307	15	21	6	40,0 %
Löytöeläimet					
Tulot					
Menot	8	9	7	-2	-22,2 %
Netto	-8	-9	-7	2	-22,2 %
Rakennustarkastus yhteistyö					
Tulot					
Menot		60	64	4	6,7 %
Netto		-60	-64	-4	6,7 %
Ympäristönsuojelu yhteistyö					
Tulot					
Menot		59	63	4	6,8 %
Netto		-59	-63	-4	6,8 %
Ympäristölautakunta yhteensä					
Tulot	312	23	23	0	0,0 %
Menot	21	148	149	1	0,7 %
Netto	291	-125	-126	-1	0,8 %

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Ympäristötoimen talousarvio vuodelle 2022 on laadittu edellisen valtuuston hyväksymän strategian mukaisesti, minkä mukaisesti KKK-toimintamallia (Kohtaa, Kuule, Kunnioita) jalkautetaan kaikkeen palvelutuotantoon ja työskentelytapoihin.

Koko ympäristötoimea koskettava kuntastrategiaan pohjautuva strategisten tavoitteiden lähtökohta on motivoitunut ja koulutettu henkilöstö. Strategian mukaisia tavoitteita ovat muun muassa esimiestoiminnan kehittäminen ja työssäjaksamiseen panostaminen.

Laadukkaat palvelut				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Motivoitunut ja koulutettu henkilöstö	Tarpeisiin perustuva koulutussuunnitelma, jota tullaan toteuttamaan.	Osallistutaan sisäisiin ja ulkoisiin koulutuksiin.	3 pv/hlö/vuosi	Kaikki esimiehet
	Esimiestoiminnan kehittäminen.	Esimiestyössä painotetaan vuorovaikutusta ja aktivoidaan hallinnon avoimuutta.	Kehityskeskustelut, työtyytyväisyyskysely	
	Kiinnitetään työssä jaksamiseen erityistä huomiota.	Tyhy-toiminta	2 iltapäivää/vuosi Kunnossa kaiken ikää -ryhmät.	

Talon palvelut

Talon palveluissa vuoden 2021 muutokset uuden terveysaseman käyttöönoton ja yhden valmistuskeittiön toimintamallin jalkauttamisen myötä ovat tuoneet tiukkenevan talouden kaipaamia kustannussäästöjä. Vuoden 2022 aikana toimintaa tullaan tehostamaan tasaisen laadun ja henkilöstön hyvinvoinnin turvaamiseksi. Talon palvelujen kalustohankinnoilla tähdätään toiminnan tehostamiseen ja kustannusten säästöön.

Hyvinvointialueen toiminnan suunnittelu on käynnistetty syksyllä 2021 ja suunnittelua jatketaan edelleen talousarviovuonna 2022. Talonpalveluiden järjestäminen sotepalveluita koskeissa kiinteistöissä on vielä talousarviota laadittaessa auki.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Talon palvelujen kuntastrategiaan pohjautuva strategisten tavoitteiden peruslähtökohta on tuottaa kunnan toimitiloihin taloudellisesti ja tehokkaasti tuotettua palveluja. Pääpainopisteenä suunnitelmakaudelle on tuottaa puhtauspalvelu sopimusten mukaisesti sekä työntekijöiden työssä jaksamiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Ruokapalvelun toimitiloissa toimitaan elinkaariajattelulla ja tuotetaan laadukkaita ruokapalveluita. Yksi strategian mukaisista tavoitteista on myös nostaa käytettävien raaka-aineiden kotimaisuusastetta. Kiinteistönhoidon kuntastrategiaan pohjautuva strategisten tavoitteiden peruslähtökohta on tuottaa kunnan toimitiloihin sekä kiinteistöyhtiö Hakalle taloudellisesti ja tehokkaasti tuotettua kiinteistönhoitoa. Pääpainopisteenä suunnitelmakaudelle on varmistaa toiminnalla käyttäjille turvallinen toimintaympäristö sekä työntekijöiden työssä jaksamiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Keskeisimmät riskit strategian mukaisten tavoitteiden toteutumiselle ja miten riskit hallitaan:

Laitoshuolto

Pienen organisaation vaikea vastata tulevaisuuden nopeisiin, haastaviin muutoksiin esim. pandemian tyyppisissä tilanteissa joissa puhtauspalvelun tasoa joudutaan äkisti nostamaan ja resursseja lisäämään. Koulutukseen panostetaan riittävästi sekä uusi osaaminen jalkautetaan kaikille työntekijöille. Työntekijöiden työssäjaksamiseen tulee jatkossakin panostaa.

Kiinteistöhuolto

Kokoajan vähentyvillä resursseilla kiinteistöhoidon organisoiminen niin, että kiinteistöt tulee huollettua ja hoidettua tehokkaasti ajatellen pitkää elinkaarta. Resurssit alkavat ikääntyä, joten työssä jaksaminen ja lähivuosien usean kiinteistöhoitajan eläköityminen voi olla haaste. Virkistäytymispäivillä ja kehityskeskusteluilla haetaan apua työssä jaksamiseen. Tulevaisuudessa on pohdittava, tuleeko osa strategian mukaisista palveluista tuottaa ostopalveluina.

Ruokapalvelu

Raaka-aineiden saatavuuden haasteet tulevat kenties näkymään tulevina aikoina yhä laajenevissa määrin. Nostetaan raaka-aineiden kotimaisuusastetta nykyisestä vieläkin enemmän, jolloin maailman laajuiset logistiikkahäiriöt eivät vaikuta suuresti toimintaan. Ruokapalveluissa kotimainen ruoka on lähiruokaa.

Myös henkilöstön jaksamiseen tulee muuttuvissa olosuhteissa panostaa jatkossakin.

Laadukkaat talonpalvelut				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Työtapojen kehittäminen	<p>Uusien toimintamallien sisäistäminen päivittäisessä työssä.</p> <p>Koulutussuunnitelma perustuu tarpeisiin ja suunnitelmaa toteutetaan aidosti</p> <p>Esimiestoimintaa kehitetään ja vuorovaikutus sekä avoimuus nostetaan henkilöstön keskuudessa voimavaraksi.</p> <p>Työssä jaksamiseen kiinnitetään erityistä huomiota</p>	<p>Kiinteistöjen siivousmitoitukset ovat ajantasalla.</p> <p>Uusien järjestelmien ja ohjelmistojen käyttöönotto-opastus</p> <p>Ruokapalvelun sisäiset mitoitukset ajantasaistetaan. Reseptiikkaa päivitetään tarvittavasti.</p> <p>Sisäistä ja ulkoista ammatillista koulutusta järjestetään. Henkilöstön koulutusta ylläpidetään kiinteistönhoidon ajantasakoulutuksin.</p> <p>Esimiestyössä painotetaan vuorovaikutusta ja aktivoidaan hallinnon avoimuutta</p> <p>Tyhy-toiminta</p>	<p>Siivottavat neliöt.</p> <p>Ohjelmisto Jamix</p> <p>Kehityskeskustelut</p> <p>2 pv/hlö/vuosi</p> <p>3 pv /hlö/vuosi</p> <p>Kehityskeskustelut</p> <p>2 iltapäivää/vuosi</p> <p>Kunnossa kaiken ikää</p>	Talonpalveluiden esimiehet
Tehokas laitoshuolto	Kunnan toimitilojen laitoshuollon ja puhtauspalvelun järjestäminen taloudellisesti, tehokkaasti, asiakaslähtöisesti ja ekologisesti.	Luotettavasti tuotettua puhtauspalvelua. Toiminta on taloudellista ja tehokasta.	Talouden toteuman seuranta. m ² /hlö Asiakastyytyväisyyskyselyt	Siivoustyönjohtaja
Elinkaariajattelu osaksi talonpalveluja	Palvelut tuotetaan elinkaariajattelun mukaisesti.	Tunnistetaan pintamateriaalit ja hoidetaan niitä ohjeistuksen mukaisesti. Tarkkaillaan valoja, lämpötiloja ja mahdollisia laiterikkoja.	Laatukierrokset, omavalvontaohjelma	Siivoustyönjohtaja
Turvalliset ja terveelliset kiinteistöt	Kiinteistönhoito ylläpitää kiinteistötekniisin- ja huollollisin keinoin turvalliset ja terveelliset olosuhteet kiinteistöissä. Suunnitelmakaudella tavoitteena tehdä palvelukuvaukset eri kiinteistöihin. Omaa sähköistä huoltokirjaa kehitetään edelleen.	Kiinteistöjen ulkoiseen ja sisäiseen siisteyteen kiinnitetään huomiota. Toiminta vastaa palvelukuvausta, huomioiden asiakaskeksisen palvelun tilauksittain täydennettävät palvelut.	Asiakaspalautteet Huoltojen ja päivystystyskorjausten suhde / seuranta Palvelupyynnöiden vasteajat	Kiinteistöhoiton esimies
Kunnossapidon tehostaminen	Tärkeimpänä prioriteettina pidetään Hakan ja kunnan kiinteistöjen kunnossapitoa sekä kiinteistönhoitoa tehostetaan.	Asuinkiinteistöjen peruskorjausohjelmassa paino on KOY Hakan saneerausohjelmalla. Kunnan kiinteistöissä omavalvonta	Kiinteistökatseukset	Kiinteistöjohtaja
Yhteistyön mahdollisuudet	Yhteistyö kiinteistönhoitoon ja kunnossapitoon liittyvien lähiyritysten välillä.	Ensisijaisesti vuosikorjauksissa käytetään sopimuskumppaneita	Yhteenveto käytetyistä yhteistyökumppaneista; sopimuskumppani/muu yritys	Kiinteistöjohtaja

Talon palvelut

Taloudelliset tavoitteet Laitoshuolto	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022 euroa %	
Laitoshuollon ja puhtauspalvelun järjestäminen tehokkaasti / Talouden toteuman seuranta m ² /hlö	1 293	1 391	1 427	36	2,6 %
Henkilöstön määrä (htv1) Laitoshuolto	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022 euroa %	
Vakituiset	13,5	14,2	12,2	-2,0	-14,1 %
Sijaiset	2,2	tarvitaan	tarvitaan		
Työllistetyt	1,2	2,0	0,0	-2,0	-100,0 %
Muut määräaikaiset					
Oppisopimus			2,0		
Yhteensä	16,9	16,2	14,2	-2,0	-12,3 %
Taloudelliset tavoitteet Kiinteistönhuolto	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022 euroa %	
Kiinteistönhoidon taso, Seuranta m ² /hlö/vrk	8 200	7 000	7 000	0	0,0 %
Täydennyskoulutukseen osallistuminen pv/hlö/v	1	2	2	0	0,0 %
Veden kulutuksen seuranta m ³ /v	22 000	21 000	21 000	0	0,0 %
Energian kulutuksen seuranta MW	4 300	4 500	4 500	0	0,0 %
Henkilöstön määrä (htv1) Kiinteistönhuolto	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022 euroa %	
Vakituiset	6,0	6,0	5,3	-0,7	-11,7 %
Sijaiset					
Työllistetyt		1,0	1,0	0,0	0,0 %
Muut määräaikaiset	0,26	0,2	0,2	0,0	0,0 %
Oppisopimus	0,98			0,0	
Yhteensä	7,24	7,2	6,5	-0,7	-9,7 %
Taloudelliset tavoitteet Ruokapalvelu	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022 euroa %	
Ruokapalvelu toimii tuottaen laadukkaan ruokapalvelut / talouden toteuman seuranta. Suorite/hlö	26 048	41 399	39 735	-1 664	-4,0 %
Taloudelliset tavoitteet Ruokapalvelu	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022 euroa %	
Kouluruokailu €/suorite	0,00	2,10	2,11	0,01	0,5 %
Laitosruokailu €/suorite	0,00	5,02	4,68	-0,34	-6,8 %
Henkilöstön määrä (htv1) Ruokapalvelu	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022 euroa %	
Vakituiset	11,3	7,5	7,5	0,0	0,0 %
Sijaiset	0,65	tarvitaan	tarvitaan		
Työllistetyt	0,6	2,0	0,0	-2,0	-100,0 %
Muut määräaikaiset					
Oppisopimus					
Yhteensä	12,55	9,5	7,5	-2,0	-21,1 %

Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022	
				euroa	%
Talon palvelut, hallinto					
Tulot				0	
Menot	4			0	
Netto	-4			0	
Laitoshuolto					
Tulot	561	524	538	14	2,7 %
Menot	484	524	535	11	2,1 %
Netto	77	0	3	3	
Kiinteistöhuolto					
Tulot	1 313	1 063	1 160	97	9,1 %
Menot	854	581	648	67	11,5 %
Netto	459	482	512	30	6,2 %
Ruokapalvelu					
Tulot	1 208	938	894	-44	-4,7 %
Menot	980	938	894	-44	-4,7 %
Netto	228	0	0	0	
Talon palvelut yhteensä					
Tulot	3 082	2 525	2 592	67	2,7 %
Menot	2 322	2 043	2 077	34	1,7 %
Netto	760	482	515	33	6,8 %

Konsernin kiinteistöhallinto

Konsernin kiinteistöhallintopalvelujen kuntastrategiaan pohjautuva strategisten tavoitteiden peruslähdekohta on parantaa elinympäristön viihtyisyyttä ja siisteyttä. Toiminnan tarkoituksena on hallinnoida kiinteistökantaa kuntataloutta tukevalla tavalla.

Asuntotoimen tehtävänä on tarjota kuntalaisille ja yrityksille monipuolisia, kohtuuhintaisia ja sopivia huoneistoja sekä tiloja asumiseen ja liiketoimintaan. Asuntotoimen kuntastrategiaan pohjautuva strategisten tavoitteiden

peruslähdekohta on luoda asukkaille viihtyisä ja turvallinen asuinympäristö panostamalla kunnan omistamien kiinteistöjen hoitamiseen. Asuntotoimessa tullaan myös jatkossa tehostamaan osakehuoneistojen sekä käyttämättömien kiinteistöjen myyntiä eli osakkeiden vapautuessa huoneistoa ei jälleenvuokrata vaan se pyritään ensisijaisesti myymään. Asuntotoimen haasteena on vanhojen ja huonokuntoisten kiinteistöjen myynti sekä alhainen hintataso.

Konsernin kiinteistöhallinto				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Konsernin kiinteistöhallinto	Huonokuntoiset ja/tai käytöstä poistetut kiinteistöt/rakennelmat puretaan tai kunnostetaan	Kiinteistöjen ulkoiseen ja sisäiseen siisteyteen kiinnitetään huomiota. Käyttämättömien kiinteistöjen myynti järjestetään huutokaupoilla ja tarvittaessa ostopalveluina. Konsernin yhtiöiden toimintaa ohjataan maan ja tilankäyttöä tehostavien toimien parantamaan asuin ympäristön siisteyttä.	Kiinteistöjen ulkoiseen siisteyteen käytetään vähintään 10 % kiinteistöhoitokuluista Vuokrausaste toimitilakiinteistöissä vähintään 75 %. Osakehuoneistojen tuotto vähintään 5 %/v.	Kiinteistöjohtaja
Konsernin kiinteistöhallinto	Päiväkotien piha-alueita parannetaan aidoiksi liikkumis- ja oppimisympäristöiksi Koulutussuunnitelma perustuu tarpeisiin ja suunnitelmaa aidosti toteutetaan Esimiestyötä kehitetään ja vuoro vaikutus ja avoimuus nostetaan henkilöstömme sisällä voimavaraksi.	Kiinteistöhallinnon keinoin varmistetaan koulujen ja päiväkotien toimivat tilat Pääpaino tila-asioissa on koulu keskuksen rakennuttamisessa. Henkilöstön koulutusta ylläpidetään kiinteistöhallinnon, kiinteistönpidon ja rakennusalan ajantasakoulutuksin Esimiestyössä painotetaan vuoro vaikutusta ja aktivoidaan hallinnon avoimuutta.	Toimivuus, käytännöllisyys ja turvallisuus Rakennuttamisen valvonta, laatu ja aikataulussa pysyminen Henkilöstön koulutuspäivien määrä koulutussuunnitelman mukaisesti vähintään 3 pv/hlö/v Työntekijöiden vuosittaisissa kehityskeskusteluissa esille nousseisiin asioihin vastataan 3 kk kuluessa. Toteutetaan työtyytyväisyyskysely.	Kiinteistöjohtaja
Konsernin kiinteistöhallinto	Metsäomaisuuden kohdalla tähtätään arvon nousuun huomioimalla luonto ja ympäristö vastuullisesti metsien hoidossa. Hakan asunto kohteiden peruskorjauksissa edetään suunnitelman mukaisesti ja kunnalle turhista kiinteistöistä luovutaan. Hankan ja kunnan kiinteistöjen kunnossapitoa ja kiinteistöhoitoa tehostetaan.	Käyttämättömien kiinteistöjen myynti järjestetään huutokaupoilla ja tarvittaessa ostopalveluina. Konsernin kiinteistöjen peruskorjausohjelmassa paino on KOY Hakan saneerausohjelmalla. Hoidetaan metsäomaisuutta suunnitelmallisesti	Ei käytössä olevien kiinteistöjen aktiivinen myynti vuosittain. Konsernin kiinteistöjen peruskorjaussuunnitelmaa tarkennetaan töiden edetessä	Kiinteistöjohtaja
Konsernin kiinteistöhallinto	Palvelualan ja hoivapalvelujen toimalojen toimintamahdollisuudet turvataan. Vaikutusten arviointi tulee aidosti osaksi päätöksentekoa ja kunnassa hankitaan vastuullisesti.	Yhteistyö Hankasalmalaisten yritysten kanssa. Hankinnoissa otetaan käyttöön yritys vaikutteen arviointimallit. Sähköisen tarjouskanavan kautta parannetaan yrittäjien mahdollisuutta aktivoitua tuottamaan palveluja kunnalle.	Hankintalain kansallisten kynnysarvon alittavista kippailuksista 90 %:ssa tehdään yritys vaikutus arviointi. Sähköisessä tarjouskanavassa ilmoitettujen tarjouspyyntöjen määrä.	Kiinteistöjohtaja

Konsernin kiinteistöhallinnossa on 1,3 henkilötyövuoden panos: kokoaikainen kiinteistöjohtaja sekä toimistosihteerin työpanosta 0,3 htv

Konsernin kiinteistöhallinto					
Henkilöstön määrä (htv1) Konsernin kiinteistöhallinto	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022 euroa %	
Vakituiset	1,3	1,3	1,3	0,0	0,0 %
Sijaiset					
Työllistetyt					
Muut määräaikaiset	1,0	0,0	0,0	0,0	
Oppisopimus					
Yhteensä	2,3	1,3	1,3	0,0	0,0 %
Henkilöstön määrä (htv1) Kiinteistön hallinta, kunnan kiinteistöt ja asuntotoimi	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022 euroa %	
Vakituiset	1,1	1,0	1,0	0,0	0,0 %
Sijaiset		0,1	0,1	0,0	0,0 %
Työllistetyt					
Muut määräaikaiset					
Oppisopimus					
Yhteensä	1,1	1,1	1,1	0,0	0,0 %
Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022 euroa %	
Konsernin kiinteistöhallinto					
Tulot	40	40	40	0	0,0 %
Menot	124	101	118	17	16,8 %
Netto	-84	-61	-78	-17	27,9 %
Asuntotoimi					
Tulot	961	1 022	959	-63	-6,2 %
Menot	835	804	794	-10	-1,2 %
Netto	126	218	165	-53	24,3 %
Pelastustoimi					
Tulot					
Menot	435	442	457	15	3,4 %
Netto	-435	-442	457	899	-203,4 %
Konsernin kiinteistöhallinto yhteensä					
Tulot	1 001	1 062	999	-63	-5,9 %
Menot	1 394	1 346	1 369	23	1,7 %
Netto	-393	-284	-370	-86	30,3 %

Infrapalvelut

Infrapalveluissa huolehditaan kunnan liikenneväylien ja muiden infratoimintojen kunnossapidosta, saneerauksesta ja rakentamisesta turvallisuus ja ympäristö huomioiden. Kuntastrategian linjauksen mukaisesti tie- ja kevyenliikenteen väylät tullaan pitämään turvallisen liikkumisen edellyttämällä tasolla. Katuverkoston saneerausta jatketaan investointiohjelman mukaisesti. Tehtäviä toteutetaan oman henkilöstön työnä sekä ostopalveluna yksityisiltä palveluntuottajilta.

Viheralueiden hoidolla luodaan viihtyisä, toimiva ja turvallinen ympäristö. Kuntastrategian mukaisesti tullaan erityisesti panostamaan kirkonkylän taajaman tiealueen viherkaistojen hoitoon sekä muihin infrapalveluille kuuluvien puisto- ja viheralueiden siisteyteen.

Kaavoituksen avulla luodaan edellytykset hyvälle ja elinvoimaiselle ympäristölle asumisen ja elinkeinojen tarpeisiin sekä palveluiden saatavuudelle ja liikennejärjestelyille. Kaavoituksen puolella jatkuu kaavatietojen vienti paikkatietojärjestelmään.

Jätehuollon palveluajatuksena on viihtyisän, turvallisen ja terveellisen ympäristön turvaaminen tuottamalla kunnan lakisääteiset jätehuollon palvelutehtävät. Kunta on liittynyt Sammakkokangas Oy:n osakkaaksi 1.1.2020 alkaen ja jatkossa Sammakkokangas Oy tuottaa jätehuollon tehtävät kunnan alueella.

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle: Henkilöstöresurssit ovat pienet ja organisaatio on haavoittuvainen. Ennakoimattomat pidemmät poissaolot ja henkilövaihdokset sekoittavat hetkellisesti rutiineja.

Infrapalveluissa on 10,4 henkilötyövuoden panos: kokoaikaiset 3 yhdyskuntarakentajaa ja 2 ympäristöhoitajaa, teknisen päällikön työpanoksesta 0,9 htv, varikon työnjohtajan työajasta 0,5 htv sekä toimistosihteerin ja kanslistin työpanosta yht. 0,4 htv. Viheralueiden kausityöntekijöitä on työllistettyinä 2 htv ja määräaikaisina 1,5 htv.

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Jätehuolto				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuvirkailija
Kattavat jätehuollon palvelut	Estetään roskaantumista ja asiattomasta jätteiden käsittelystä aiheutuvia terveys- ja viihtyisyyshaittoja.	Kattavat jätehuollon palvelut kuntalaisille.	Kotitalouksen jätehuollon laillisuus ja toimivuus: järjestetyn jätehuollon piirissä on >98 % kiinteistöistä.	Tekninen päällikkö
	Vastuullinen omistajuus kunnallisessa jätehuoltoyhtiössä	Osakkuus kunnallisessa jäteyhtiössä.	Jätehuollon toimivuus.	
	Yhteistyö	Tehdään yhteistyötä alan toimijoiden kanssa.	Yhteiset palaverit	
Infrapalvelut				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Viihtyisä ja osallistava Hankasalmi				
Asuinympäristön viihtyisyys	Hyvin hoidetut viheralueet	Erilaisia puisto- ja viheralueita sekä kunnan kiinteistöjen, että kirkonkylän taajaman tiealueen viherkaistoja, hoidetaan niin että ne lisäävät asukasviihtyvyyttä.	Hoitokertojen määrä.	Tekninen päällikkö
	Tie- ja kevyenliikenteen –väylät pidetään turvallisen liikkumisen edellyttämällä tasolla.	Pyritään varmistamaan liikenneturvallisuus teiden hoidon keinoin	Korvaushakemusten määrä.	Tekninen päällikkö
Voimaannuttava Hankasalmi				
Kaavoituksella luodaan puitteet	Pienmäen asuinalue rakentuu Niemisjärvelle.	Pienmäen alueen rakennuspaikkojen markkinointi.	Toteutuneet rakennukset kaava-alueella strategiakauden kuluessa, asukasmäärä	Tekninen päällikkö

Infrapalvelut

Henkilöstön määrä (htv1) Infrapalvelut	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022	
				euroa	%
Vakituiset	7,6	7,2	7,2	0,0	0,0 %
Sijaiset					
Työllistetyt	1,3	2,0	2,0	0,0	0,0 %
Muut määräaikaiset	1,0	1,5	1,5	0,0	0,0 %
Oppisopimus					
Yhteensä	9,9	10,7	10,7	0,0	0,0 %
Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022	
				euroa	%
Infrapalvelut, hallinto					
Tulot					
Menot	37	43	45	2	4,7 %
Netto	-37	-43	-45	-2	4,7 %
Viheralueet					
Tulot					
Menot	99	74	69	-5	-6,8 %
Netto	-77	-62	-59	3	-4,8 %
Kaavoitus					
Tulot					
Menot	44	46	47	1	2,2 %
Netto	-44	-46	47	93	-202,2 %
Hulevesien käsittely					
Tulot					
Menot	18	38	20	-18	-47,4 %
Netto	22	0	0	0	0,0 %
Liikennealueet					
Tulot					
Menot	288	283	287	4	1,4 %
Netto	-284	-283	-287	-4	1,4 %
Varikko					
Tulot					
Menot	208	278	283	5	1,8 %
Netto	-113	-158	-158	0	0,0 %
Infrapalvelut yhteensä					
Tulot					
Menot	694	762	751	-11	-1,4 %
Netto	-533	-592	-596	-4	0,7 %

Vesihuoltolaitos – kirjanpidollisesti eriytetty taseyksikkö

Vesihuoltolain (681/2014) mukaan kunnan tuli kirjanpidossaan eriyttää vesihuolto muista toiminnoista. Hankasalmen kunnan vesi- ja viemärlaitoksesta on muodostettu kirjanpidollisesti eriytetty taseyksikkö 1.1.2015 alkaen, kunnanvaltuuston päätös 14.12.2015 § 46.

Taseyksikön talousarvion laadinnassa ja talousarviokäsittelyssä noudatetaan kuntalain 110 §:n talousarvion ja –suunnitelman laadintaa koskevia säännöksiä. Kirjanpidollisesti eriytetyn vesihuoltolaitoksen talousarvio on sisällytetty ympäristölautakunnan ja koko kunnan talousarvioon.

Vesihuoltolaitoksen talousarvio laaditaan kalenterivuodeksi ja taloussuunnitelma vähintään kolmeksi vuodeksi eteenpäin. Talousarviovuosi on suunnittelukauden ensimmäinen vuosi. Menot budjetoidaan suoriteperusteisesti tai niitä vastaavalla tavalla ja tulot budjetoidaan suunnitteluvuodelle, jolloin niiden saanto on lopullinen.

Hankasalmen kunnan vesihuolto toimittaa asiakkailleen laatuvaatimukset täyttävää talousvettä sekä vastaanottaa ja käsittelee jätevettä.

Vesihuollossa jatketaan etäluettavien vesimittareiden vaihtotyötä sekä otetaan käyttöön uusi verkkotietojärjestelmä, joka jatkossa myös mahdollistaa häiriötiedottamisen asiakkaille.

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle: Verkoston vuototilanteisiin liittyvät saastumisriskit, viemäriverkoston kunto, pitkät välimatkat, veden riittävyys ja veden laatuhäiriöt, onnettomuudet ja ilkvallan uhka. Lisäksi merkittävänä riskinä on henkilöstöressurssien pienuus.

Vesihuollossa on 2,6 henkilötyövuoden panos: kokoaikainen vesihuoltolaitoksen vastaava hoitaja sekä vesihuoltolaitoksen hoitajan työpanosta 0,7 htv, varikon työnjohtajan työpanosta 0,5 htv, teknisen päällikön työpanosta 0,1 htv sekä toimistosihteerin työpanosta 0,3 htv

Kunnan strategian mukaiset tavoitteet

Vesihuolto				
Keskeinen toiminto	Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Vastuuviranhaltija
Toimiva vesihuolto	Toimiva vesihuolto	Pyritään turvaamaan vesihuollon toimintavarmuus kaikissa tilanteissa	Häiriötilanteissa yli 2 tuntia kestäneiden vesikatkojen määrä	Tekninen päällikkö

Henkilöstön määrä (htv1) Vesihuoltolaitos	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022 euroa %	
Vakituiset	2,7	2,7	2,7	0,0	0,0 %
Sijaiset					
Työllistetyt					
Muut määräaikaiset					
Oppisopimus					
Yhteensä	2,7	2,7	2,7	0,0	0,0 %
Käyttötalouden tulot ja menot (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022 euroa %	
Vesilaitos					
Tulot	369	375	373	-2	-0,5 %
Menot	158	172	162	-10	-5,8 %
Netto	211	203	211	8	3,9 %
Viemärlaitos					
Tulot	517	507	505	-2	-0,4 %
Menot	407	412	438	26	6,3 %
Netto	110	95	67	-28	-29,5 %
Vesihuoltolaitos yhteensä					
Tulot	886	882	878	-4	-0,5 %
Menot	565	584	600	16	2,7 %
Netto	321	298	278	-20	-6,7 %
Poistot	251	247	244	-3	-1,2 %
Vesihuoltolaitos (1 000 euroa)	TP 2020	Muutettu TA 2021	TA 2022	Muutos 2021-2022 euroa %	
Toimintatulot	886	882	878	-4	-0,5 %
Toimintamenot	-565	-584	-600	-16	2,7 %
Toimintakate	321	298	278	-20	-6,7 %
Rahoitustulot ja -menot	-27	-16	-13	3	-18,8 %
Korkotulot (sisäiset)					
Muut rahoitustulot ja -menot	-14	-3		3	-100,0 %
Korkomenot (sisäiset)					
Korvaus peruspääomasta	-13	-13	-13	0	0,0 %
Muut rahoitusmenot					
Vuosikate	294	282	265	-17	-6,0 %
Poistot ja arvonalentumiset	251	247	244	-3	-1,2 %
Satunnaiset tulot ja -menot					
Tilikauden tulos	43	35	21	-14	-40,0 %

TULOSLASKELMA JA RAHOITUSLASKELMA

Kunnan tuloslaskelma

Ulkoiset ja sisäiset tulot ja menot (1 000 e)	TP 2019	TP 2020	MUUTETTU TA 2021	TAE 2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
TOIMINTATUOTOT	8 768	8 869	8 004	8 004	7 770	5 859	5 859	5 809
Myyntituotot	3 755	3 741	3 367		3 213			
Maksutuotot	1 719	1 779	1 403		1 308			
Tuet ja avustukset	693	672	739		728			
Muut toimintatuotot	2 601	2 677	2 495		2 521			
TOIMINTAKULUT	-42 627	-40 553	-40 870	-42 295	-41 521	-18 159	-18 209	-18 259
Henkilöstökulut	-15 590	-14 940	-14 451		-14 318			
Palvelujen ostot	-21 098	-19 802	-20 517		-21 077			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 013	-2 043	-1 718		-1 749			
Avustukset	-1 595	-1 486	-1 483		-1 485			
Muut toimintakulut	-2 331	-2 282	-2 701		-2 892			
TOIMINTAKATE	-33 859	-31 684	-32 866	-34 291	-33 751	-12 300	-12 350	-12 450
VEROTULOT	15 412	15 424	15 690	16 190	16 158	9 200	9 100	9 000
Kunnan tulovero	13 140	13 086	13 126	13 344	13 665			
Kiinteistövero	1 323	1 281	1 312	1 404	1 420			
Osuus yhteisöveron tuotosta	949	1 057	1 252	1 442	1 073			
VALTIONOSUUDET	18 486	20 588	19 180	19 286	19 752	5 300	5 200	5 150
Valtionosuudet	18 486	19 918	19 180	19 286	19 752	5 300	5 200	5 150
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus		670						
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	115	130	50	122	76	50	50	50
Korkotuotot								
Muut rahoitustuotot	195	202	111	175	128			
Korkokulut	-61	-59	-43	-40	-36			
Muut rahoituskulut	-19	-13	-18	-13	-16			
VUOSIKATE	154	4 458	2 054	1 307	2 235	2 250	2 000	1 750
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-1 654	-2 667	-1 730	-1 675	-1 750	-1 773	-1 753	-1 723
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 654	-1 539	-1 730	-1 675	-1 750	-1 773	-1 753	-1 723
Kertaluonteiset poistot		-1 128						
SATUNNAISET ERÄT		645						
Satunnaiset tuotot		645						
Satunnaiset menot								
TILIKAUDEN TULOS	-1 500	2 436	324	-368	485	477	247	27
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	22							
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-1 478	2 436	324	-368	485	477	247	27

Kunnan rahoituslaskelma

1000 e	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TAE2021	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
Toiminnan rahavirta	181	4 903	2 054	1 307	2 235	2 250	2 000	1 750
Vuosikate	154	4 458	2 054	1 307	2 235	2 250	2 000	1 750
Satunnaiset erät		645						
Tulorahoituksen korjauserät	27	-200						
Investointien rahavirta	-2 148	2 375	-952	-982	-701	-1 271	-435	-1 360
Investointimenot	-2 173	-2 040	-982	-982	-701	-1 271	-435	-1 360
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	500	30					
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulo	25	3 915						
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 967	7 278	1 102	325	1 534	979	1 565	390
Rahoituksen rahavirta	-1 025	-5 411	-756	-756	419	-581	-581	-388
Antolainauksen muutokset	-57	20						
Antolainasaamisten lisäykset	-57	-31						
Antolainasaamisten vähennykset	0	51						
Lainakannan muutokset	1 274	-5 431	-756	-756	419	-581	-581	-388
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	4 000							
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-726	-931	-756	-756	-581	-581	-581	-588
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 000	-4 500			1 000			200
Oman pääoman muutokset								
Muut maksuvalmuiden muutokset	-2 242							
Rahavarojen muutos	-2 992	1 867	346	-431	1 953	398	984	2
Vaikutus maksuvalmiuteen	-2 992	1 867	346	-431	1 953	398	984	2
Rahavarojen muutos	-2 992	1 867	346	-431	1 953	398	984	2
Rahavarat 31.12.	1 122	2 989	3 335	2 558	4 511	4 909	5 893	5 895
Rahavarat 1.1.	4 114	1 122	2 989	2 989	2 558	4 511	4 909	5 893

Investointisuunnitelma 2022-2026

INVESTOINTISUUNNITELMA 2022-2026

Investointiraja 10.000 euroa (arvonlisäveroton).

Sitovuustaso valtuustoon nähden: rakennukset ja rakennelmat hankekohtainen, liikennealueet yhteensä ja muut investointikohteet lautakunta-kohtainen.

PYSYVÄT VASTAAVAT Investointihankkeet euroa	Kokonais- kustannusarvio	Kokonais- kustannusarvio 2022-2026	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET							
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT							
Muut	50 000	50 000		10 000		40 000	
Kunnanhallitus	40 000	40 000				40 000	
Virtuaaliympäristön uusiminen	40 000	40 000				40 000	
Ympäristölautakunta	10 000	10 000		10 000			
Kameravalvonnan ajanmukaistaminen	10 000	10 000		10 000			
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET							
Tulot							
Menot	50 000	50 000		10 000			
Nettomenot	50 000	50 000		10 000			
RAKENNUKSET JA RAKENNELMAT							
Ympäristölautakunta	127 000	127 000	92 000	35 000			
Monitoimitalon pihan asfaltointi	25 000	25 000	25 000				
Niemisjärven koulun pihan saneeraus	10 000	10 000	10 000				
Metsätähden päiväkodin pihan saneeraus	13 000	13 000	13 000				
Niemisjärven ratamestarin talon katon ja kellarin saneeraus	30 000	30 000	30 000				
Varikon pajan saneeraus	14 000	14 000	14 000				
Niemisjärven venesataman laituri	35 000	35 000		35 000			
RAKENNUKSET JA RAKENNELMAT							
Tulot							
Menot	127 000	127 000	92 000	35 000			
Nettomenot	127 000	127 000	92 000	35 000			

PYSYVÄT VASTAAVAT								
Investointihankkeet	Kokonais-	Kokonais-						
euroa	kustannusarvio	kustannusarvio	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET								
Sivistyslautakunta	499 000	499 000	99 000	400 000		700 000		
<i>Ulkoilu- ja urheilualueet</i>	<i>499 000</i>	<i>499 000</i>	<i>99 000</i>	<i>400 000</i>		<i>700 000</i>		
Niemisjärven kuntoradan perusparannus II-vaihe	20 000	20 000	20 000					
Uimarantojen varustaminen	33 000	33 000	33 000					
Ulkokuntosali	25 000	25 000	25 000					
Skeittaussympäristön luominen	10 000	10 000	10 000					
Uuden yhdysladun tekeminen kk-Revontuli/Häkärinteet	11 000	11 000	11 000					
Kirkonkylän urheilukentän perusparannus	400 000	400 000		400 000				
Tekojää							700 000	
Ympäristölautakunta	2 351 000	2 351 000	405 000	736 000	330 000	565 000	315 000	
<i>Puistot ja yleiset alueet</i>	<i>155 000</i>	<i>155 000</i>	<i>45 000</i>	<i>55 000</i>	<i>55 000</i>			
Puistot ja leikkialueet	60 000	60 000	20 000	20 000	20 000			
Aallonkankaan leikkipuiston kunnostus	15 000	15 000	15 000					
Elsankujan leikkipuiston kunnostus	15 000	15 000		15 000				
Kirkonkylän uimarannan leikkipuiston kunnostus	15 000	15 000			15 000			
Latupohjien perusparannus	30 000	30 000	10 000	10 000	10 000			
Venevalkamien peruskorjaus	20 000	20 000		10 000	10 000			
<i>Liikennealueet</i>	<i>1 146 000</i>	<i>1 146 000</i>	<i>220 000</i>	<i>266 000</i>	<i>210 000</i>	<i>200 000</i>	<i>250 000</i>	
Kaavateiden vuotuinen perusparannus	30 000	30 000	10 000	10 000	10 000			
Kaavateiden päällysteiden uusiminen	30 000	30 000	10 000	10 000	10 000			
Katuvalaistuksen saneerausohjelma	15 000	15 000		15 000				
Kääköntie peruskorjaus (asf.)	20 000	20 000	20 000					
Osuuskuntatien peruskorjaus (280 m)	91 000	91 000	73 000	18 000				
Elsankujan peruskorjaus (115 m)	42 000	42 000	32 000	10 000				
Hankarinteentien peruskorjaus (280 m)	95 000	95 000	75 000	20 000				
Laitalantien päällystäminen (300 m)	60 000	60 000		60 000				
Kivakalliontien peruskorjaus (130 m)	41 000	41 000		31 000	10 000			
Mäkikujan peruskorjaus (100 m)	37 000	37 000		27 000	10 000			
Ruokoniementien peruskorjaus (220 m)	80 000	80 000		65 000	15 000			
Oikotien peruskorjaus (110 m)	32 000	32 000			22 000	10 000		
Kulmatien peruskorjaus (170 m)	52 000	52 000			42 000	10 000		
Tertunkujan peruskorjaus (140 m)	56 000	56 000			46 000	10 000		
Leppäkuja (193 m)	55 000	55 000			45 000	10 000		
Honkatie (116 m)	60 000	60 000				50 000	10 000	
Kaskitie (166 m)	60 000	60 000				50 000	10 000	
Näreikönkujan peruskorjaus (200 m)	75 000	75 000				60 000	15 000	
Mäntyrrannantien peruskorjaus II (260 m)	80 000	80 000					80 000	
Villenkujan peruskorjaus ½ (260 m)	70 000	70 000					70 000	
Riukulantie osa 2 (195 m)	65 000	65 000					65 000	
Vesihuoltolaitos - taseyksikkö	1 050 000	1 050 000	140 000	415 000	65 000	365 000	65 000	
<i>Vesihuoltolaitos</i>	<i>1 050 000</i>	<i>1 050 000</i>	<i>140 000</i>	<i>415 000</i>	<i>65 000</i>	<i>365 000</i>	<i>65 000</i>	
Talojohdot ja uudet linjat	75 000	75 000	15 000	15 000	15 000	15 000		
Viemäriverkosto, vuotovesien vähentäminen	150 000	150 000	30 000	30 000	30 000	30 000		
Viemäripumppaamojen uusiminen	100 000	100 000	20 000	20 000	20 000	20 000		
Pumppujen uusiminen	10 000	10 000	10 000					
Vesimittareiden uusiminen	100 000	100 000	50 000	50 000				
Yhdysvesiputki välille Niemisjärvi-Saarilampi	315 000	315 000	15 000	300 000				
Jätevesilaitoksen hiekkasuodatin ja rakennus	300 000	300 000				300 000		
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET								
Tulot								
Menot	2 850 000	2 850 000	504 000	1 136 000	330 000	1 265 000		
Nettomenot	2 850 000	2 850 000	504 000	1 136 000	330 000	1 265 000		

PYSYVÄT VASTAAVAT							
Investointihankkeet		Kokonais-	Kokonais-				
euroa	kustannusarvio	kustannusarvio	2022-2026	TA 2022	TS 2023	TS 2024	TS 2025
							TS 2026
KONEET JA KALUSTO							
Kunnanhallitus	80 000	80 000	30 000	20 000	30 000		
Runkoverkon kytkinten uusinta	30 000	30 000	30 000				
Palomuurilaitteiston uusinta	20 000	20 000		20 000			
Aseman ja Niemisjärven langattoman verkon uusiminen	30 000	30 000			30 000		
Sivistyslautakunta	170 000	170 000	55 000	45 000	35 000	35 000	
Koulutuspalvelut	80 000	80 000	20 000	20 000	20 000	20 000	
Lukion ykkösten kannettavat tietokoneet	80 000	80 000	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Liikuntapalvelut	80 000	80 000	25 000	25 000	15 000	15 000	
Liikuntapaikkojen varustaminen	60 000	60 000	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
Suunnistuskartat	10 000	10 000		10 000			
Infotaulujen, reittiopasteiden ja viitoitusten suunnittelu, hankinta ja asennus	10 000	10 000	10 000				
Nuorisopalvelut	10 000	10 000	10 000				
Kaksi työskentelypistettä (kaksi konetta varusteineen, ohjelmat ja kalusteet), lämpöprässi tekstiilipainatuksiin	10 000	10 000	10 000				
Ympäristölautakunta	105 000	105 000	20 000	25 000	40 000	20 000	
Konekeskuksen kalustohankinnat	75 000	75 000	20 000	15 000	20 000	20 000	
Ruokapalvelun kalustohankinnat	10 000	10 000		10 000			
Siivoustoimen kone- ja kalustohankinnat	10 000	10 000			10 000		
Kiinteistönhoidon konehankinnat	10 000	10 000			10 000		
KONEET JA KALUSTO							
Tulot							
Menot	355 000	355 000	105 000	90 000	105 000	55 000	
Nettomenot	355 000	355 000	105 000	90 000	105 000	55 000	
INVESTOINNIT YHTEENSÄ							
Tulot	0	0	0				
Menot	3 382 000	3 382 000	701 000	1 271 000	435 000	1 360 000	315 000
Nettomenot	3 382 000	3 382 000	701 000	1 271 000	435 000	1 360 000	315 000

Henkilöstösuunnitelma 2022

KUNNANHALLITUS	TA 2021	TA 2022	MUUTOS	%
Luottamushenkilö- ja henkilöstöhallinto				
Kunnanjohtaja	1	1		
Palvelujohtaja	0,5	0,5		
Päälouottamusmies	0,4	0,4		
Työsuojelupäällikkö	0,16	0,16		
Työsuojeluvaltuutettu	0,24	0,24		
Yhteensä	2,3	2,3		
Kuljetussuunnittelu				
Kuljetussuunnittelija	0,5	0,5		
Yhteensä	0,5	0,5		
Yleis- ja taloushallinto				
Toimistosihteerit	1	1		
Taloussihteerit/ -johtaja	1	1		
Ostolaskusihteerit, tiedottaja	1	1		
Kirjanpitäjä	1	1		
Palkanlaskija	2	2		
Yhteensä	6	6		
Atk-palvelut				
Atk suunnittelija	1	1		
Atk-tukihenkilö	2,5	2	-0,5	-20 %
Yhteensä	3,5	3	-0,5	-14 %
KUNNANHALLITUS	12,3	11,8	-0,5	-4 %
PERUSTURVALAUTAKUNTA	TA 2021	TA 2022	MUUTOS	%
Hallinto ja toimisto				
Palvelujohtaja	0,5	0,5		
Toimistosihteerit	2,0	2		
Yhteensä	2,5	2,5		
Sosiaalipalvelut				
Sosiaalipalvelupäällikkö	1	1		
Sosiaalityöntekijä	2	2		
Asiakasohjaaja, mt/päihde	1	1		
Asiakasohjaaja vpl	1	1		
Työllisyyskoordinaattori	1	1		
Ohjaajat Pollari	1,25	1	-0,25	-20 %
Sosiaalipalvelusihteerit	0,5	0,5		
Ohjaajat toimintakeskus	2	2		
Perhetyöntekijä	2	2		
Psykologi		0,3	0,3	
Yhteensä	11,75	11,8	0,05	0 %

PERUSTURVALAUTAKUNTA	TA 2021	TA 2022	MUUTOS	%
Kotihoito				
Sairaanhoitaja	8	6,5	-1,5	-19 %
Lähihoitaja	19	21	2	11 %
Kodinhoitaja	3	3		
Kotiavustaja	1	1		
Palveluvastaava	1	1		
Asiakasohjaaja	1		-1	-100 %
Optimointiohjaaja	1	1		
Fysioterapeutti	2		-2	-100 %
Seniorikeskus	0,5		-0,5	-100 %
Varahenkilöstö, lähihoitaja	2	1	-1	-50 %
Yhteensä	39	34,5	-4	-10 %
Päiväranta				
Palveluvastaava	0,08		-0,08	-100 %
Sairaanhoitaja	0,33		-0,33	-100 %
Perus/lähihoitaja	3		-3	-100 %
Hoidonapulainen	0,33		-0,33	-100 %
Yhteensä	3,74	0	-3,74	-100 %
Palvelutalo Kotiranta				
Palveluvastaava	1	1		
Sairaanhoitaja	2	1	-1	-50 %
Lähihoitaja	11	12	1	9 %
Hoiva-avustaja		2	2	
Yhteensä	14	16	2	14 %
Palvelutalo Metsätähti				
Palveluvastaava	0,5	1	0,5	100 %
Sairaanhoitaja	1	1		
Lähi/perushoitaja	10	10		
Hoiva-avustaja		2	2	
Yhteensä	11,5	14	2,5	22 %
Tähtelä				
Palveluvastaava	0,5	0,5		
Sairaanhoitaja	1	1		
Toimintaterapeutti	0,5	0,5		
Lähi- ja perushoitaja	6,5	6,5		
Yhteensä	8,5	8,5		
KAAPO				
Palveluvastaava		0,5	0,5	
Sairaanhoitaja		1,5	1,5	
Fysioterapeutti		2	2	
Asiakasohjaaja		1	1	
Toimintaterapeutti /seniorikeskus		0,5	0,5	
Muistikordinaattori/seniorikeskus		1	1	
Yhteensä		6,5	6,5	
Arjen tuen varahenkilöstö	4	4		
YHTEENSÄ PERUSTURVALAUTAKUNTA	94,49	97,8	3	4 %

SIVISTYSLAUTAKUNTA	TA 2021	TA 2022	MUUTOS	%
Sivistystoimen hallinto				
Sivistystoimenjohtaja	0,88	1		14 %
Toimistosihiteeri (hallinto)	0,76	0,76		
Yhteensä	1,64	1,76	0,12	7 %
Koulutuspalvelut				
Peruskoulun rehtori	0,75	0,75		
Apulaisrehtori	0,75	0,75		
Lehtori	10	10		
Luokanopettaja	15	15		
Eriyisluokanopettaja	1	2	1	100 %
Eriyisopettaja	4	4		
Päätoiminen tuntiohjaaja (sis. 3 pt. esiopettajaa)	17	17		
Koulukuraattori	1	1		
Lukion rehtori	0,25	0,25		
Lukion apulaislehtori	0,25	0,25		
Lehtori	6	6		
Koulusihteeri	1	1		
Kasvatusohjaaja	0,5	0,5		
Koulunkäynninohjaaja	9,66	9,69	0,03	0 %
Koulunkäynninohjaaja/-avustaja, ma**	6,6	11,08	4,48	68 %
Perusopet. aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattori	0,14	0,14		
Yhteensä	73,9	79,41	5,51	7 %
Hyvinvointipalvelut				
Kansalaisopiston rehtori	0,12		-0,12	-100 %
Hyvinvointipäällikkö/kansalaisopiston rehtori	0,27	0,65	0,38	141 %
Hyvinvointipäällikkö/apulaisrehtori	0,38		-0,38	-100 %
Suunnittelijaopettaja (kansalaisopisto)	0,65	0,65		
Opistosihiteeri	0,9	0,9		
Kansalaisopiston tuntiohjaajat, ma*	11,6	11,6		
Kulttuurituottaja	0,35	0,35		
Kirjastonjohtaja	1	1		
Kirjastonhoitaja	1	1		
Kirjastovirkailija	1	1		
Kirjastovirkailija/sivukirjastot	1	1		
Liikuntasihteeri	0,35	0,35		
Nuorisotyöntekijä	1,5	1,5		
Koulun nuorisotyöntekijä, ma		0,5	0,5	
Vastaava työpajaohjaaja, ma	1	1		
Työpajaohjaaja, ma	1	1		
Etsivä nuorisotyöntekijä, ma	2	2		
Yhteensä	24,12	24,5	0,38	2 %
Varhaiskasvatuspalvelut				
Varhaiskasvatuspäällikkö	1	1		
Päiväkodin johtaja	1,86	1,86		
Varhaiskasvatuksen kiertävä erityisopettaja	1	1		
Varhaiskasvatuksen opettaja	6,8	8	1,2	18 %
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	13	12	-1	-8 %
Lastenhoitajana toimiva pph	1		-1	-100 %
Perhepäivähoitaja	6	6		
Opistosihiteeri (varhaiskasvatuksen laskutus)	0,1	0,1		
Yhteensä	30,76	29,96	-0,8	-3 %
SIVISTYSLAUTAKUNTA	130,42	135,63	5,21	4 %

*Henkilöstötyövuosien poikkeava laskenta:
Henkilöstötyövuodet on laskettu seuraavasti: kansalaisopiston kokonaisopetusmäärä-suunnittelijaopettajien opetusvelvollisuudet/580 t

**Määräaikaisten, osa-aikaisten koulunkäynninohjaajien/-avustajien määrä laskettu seuraavasti: hlömääräxalkkaus-%x10 kk

YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	TA 2020	TA 2021	MUUTOS	%
Konsernin kiinteistöhallinto				
Kiinteistöjohtaja	1	1		
Kanslisti	1	0,8	-0,2	-20 %
Toimistosihiteeri	1	1		
Asuntosihiteeri	1	1		
Yhteensä	4	3,8	-0,2	-5 %
Infrapalvelut				
Tekninen päällikkö	1	1		
Varikon työnjohtaja	1	1		
Yhdyskuntarakentaja	3	3		
Ympäristöhoitaja	2	2		
Puutarhuri	0,25	0	-0,25	-100 %
Yhteensä	7,25	7	-0,25	-3 %
Vesihuolto				
Vesi- ja viemärlaitoksen vastaava hoitaja	1	1		
Vesi- ja viemärlaitoksen hoitaja	0,7	0,7		
Yhteensä	1,7	1,7	0	0 %
Siivouspalvelut				
Siivoustyönjohtaja	0,5	0,5		
Laitoshuoltaja	15	13,7	-1,3	-9 %
Yhteensä	15,5	14,2	-1,3	-8 %
Kiinteistöhuolto				
Kiinteistöhuollon työnjohtaja	1	1		
Kiinteistöhoitaja	4	3,3	-0,7	-18 %
Maalari, vanhempi	1	1		
Yhteensä	6	5,3	-0,7	-12 %
Ruokapalvelu				
Ravitsemistyönjohtaja	0,5	0,5		
Emäntä	1	1		
Ravitsemistyöntekijä	6	6		
Yhteensä	7,5	7,5	0	0 %
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA YHTEENSÄ	41,95	39,5	-2,45	-6 %
KUNTA YHTEENSÄ	279,16	284,73	5,57	2 %

Kunnan tuki yritystoiminnalle

Muut yritykset

Tuki myönnetään arvonlisäveron sisältäville kustannuksille. Seuraavia tukia voivat saada ne hankasalmelaiset yritykset, jotka toimivat Hankasalmella ja työllistävät työvoimaa Hankasalmen kunnan alueella. Yrityksen kotipaikkakuntamerkintä Hankasalmelle ei siis yksin oikeuta näihin yritystukiin, vaan yrityksen on toimittava ja työllistettävä Hankasalmella, jotta on näihin oikeutettu.

- Koulutustuki
Yrittäjän toimialaan liittyvistä kurssimaksuista korvataan 50 %, enintään 400 €/v.
- Yrityksen kehittämistuki
Konsultointikustannuksista tai niihin rinnastettavista toimista, jotka kohdistuvat yrityksen kehittämiseen, korvataan 50 %, enintään 400€/vuosi, mikäli rahoitusta ei ole mahdollista saada/saatu muista lähteistä.
- Messu/näyttelypaikkatuki
50 % enint. 300 €/näyttelykerta. Tuki voidaan myöntää kahteen tapahtumaan/yritys/vuosi. (Tuki koskee näyttelypaikan vuokraa.)
- Teollisuusmaan myynti
Teollisuusmaata myytäessä peritään valtuuston kulloinkin vahvistama hinta ja vesihuollon liittymismaksu.

Maatilayritykset

Maaseudun yritysکوhtaisen koulutus-, neuvonta- ja suunnittelutuen maksuperusteet vuonna 2021. Tuki myönnetään arvonlisäveron sisältäville kustannuksille.

- Tilakohtaiset suunnitelmat
Salaojitussuunnitelma 50 % enintään 300 €/suunnitelma
- Erikoistuotantosuunnitelma
Perustamis-, tuotanto-, markkinointi-, yms. suunnitelma 70 %, enintään 350 €/tuotannonala
- Tuotantorakennussuunnitelma
50 %, enintään 1500 €/suunnitelma
- Metsätaloussuunnitelma 20 %, enintään 250 € / suunnitelma.
Tuettavaan osuuteen voi sisällyttää neuvojan matkakorvaukset, postimaksut ja vastaavat palvelun saamisen edellytyksenä olevat kustannukset.

Maksatus

Avustuksia on haettava kirjallisesti. Avustus maksetaan jälkikäteen ja hakemukseen on liitettävä kuittijäljennökset suoritetuista maksuista tai muu selvitys toimenpiteen toteutumisesta. Avustuksia laitetaan maksuun kolme kertaa vuodessa: huhtikuussa, elokuussa ja joulukuussa.

Avustukset talousarviossa 2022

	Määräraha	Määräraha	Muutos 2021-2022	
	Ta 2021	Ta 2022	euroa	%
KUNNANHALLITUS	170 900	171 000	100	0 %
<i>Luottamushenkilöhallinto:</i>				
Joukkoliikenteen tukeminen (linja-autolla tehtävä ostoliikenne)	48 000	48 000		
<i>Elinkeinopalvelut:</i>				
Yleisavustus 4H:lle	11 000	11 000		
4H, toimistohuoneen siivous ja vuokra	4 400	4 500	100	2 %
9-luokkalaisten kesätyöllistämiseen 4H:lle	3 000	3 000		
Hankasalmelaisten nuorten työllistämiseen (4H)	15 000	15 000		
Stipendit ensimmäisen tutkinnon suorittaneille hankasalmelaisille	20 000	20 000		
Haja-asutusalueen vesihuolto	27 000	27 000		
Suurtapahtumien tuki (mm. Kihveli Soikoon)	12 500	12 500		
Seuratalojen ylläpitoavustukset	3 500	3 500		
Kotiseutuyhdistys museokylän ylläpito	5 000	5 000		
Tuet yrityksille	12 000	12 000		
Kylätoimikuntien avustukset	500	500		
Tuet maatilayrityksille	2 000	2 000		
Tuettujen maksullisten lomapäivien tuki	7 000	7 000		
PERUSTURVALAUTAKUNTA	169 000	159 000	-10 000	-6 %
<i>Perusturvan hallinto:</i>				
Mielenterveysyhdistys Tuikku	45 000	45 000		
Veteraanien kuntoutus	120 000	110 000	-10 000	-8 %
<i>Kunnallinen työllistäminen:</i>				
Kuntalisä 200 €/kk järjestöille työttömän työllistämistä yritykset/yhdistykset/ järjestöt, jos työllistävät pitkäaikaistyöttömän väh. 60% työajalla	4 000	4 000		
SIVISTYSLAUTAKUNTA	21 000	21 000		
<i>Kulttuuripalvelut:</i>				
Avustukset yhteisöille ja yksityisille	12 000	12 000		
<i>Liikuntapalvelut:</i>				
Avustukset seuroille	6 000	6 000		
<i>Nuorisopalvelut:</i>				
Avustukset nuorisojärjestöille	3 000	3 000		
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	90 000	90 000		
<i>Liikennealueet:</i>				
Yksityisteiden kunnossapito- ja perusparannusavustukset	90 000	90 000		
KAIKKI YHTEENSÄ	450 900	441 000	-9 900	-2 %

Talousarviossa on muitakin avustuksia kuin tässä luettelossa mainitut sekä avustuksia, jotka ovat lakisääteisiä, esim. sosiaalipalvelut/toimeentulotuki.

Kuljetuskustannukset 2022

Kuljetuskustannukset sisältyvät eri hallintokuntien talousarvioihin

Kuljetuskustannukset (euroa)	TA 2019	TA 2020	TA 2021	TA 2022
Joukkoliikenne	80 000	55 000	48 000	48 000
Toimintakeskus	53 000	10 000	13 000	12 000
VPL-kuljetukset (vammaispalvelulaki)	280 000	350 000	325 000	295 000
Sosiaalilainsäädännön mukaiset kuljetukset	57 000	70 000	70 000	53 000
ateriat	42 000	60 000	60 000	45 000
SHL				
Seniorikeskus	15 000	10 000	10 000	8 000
Koulukuljetukset	700 700	700 700	650 000	649 000
11-vuotinen oppivelvollisuus	63 000	63 000	90 000	92 000
perusopetus	613 000	613 000	515 000	532 000
lukio	24 700	24 700	45 000	25 000
yhteensä	1 170 700	1 185 700	1 106 000	1 057 000

Konsernin tytäryhtiöt

Kunnan tytäryhtiöt

	Osakkeiden tuottama määräysvalta:
Kiinteistö Oy Hankasalmen Haka	100 %
Kiinteistö Oy Hankasalmen Somerinkulma	100 %
Kiinteistö Oy Hankasalmen Virastotalo	68,54 %
Kiinteistö Oy Vuokrahanka	58,20 %

Kiinteistö Oy Hankasalmen Haka

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittari
Kiinteistökannan korjausvelan vähentäminen	Kiinteistöjä kunnostetaan erillisen korjausohjelman mukaisesti	Korjausohjelma
Vuokrausasteen nostaminen	Vuokrausastetta nostetaan luopumalla tyhjiksi jääneistä ja merkittävällä vajaakäytöllä olevista rakennuksista.	Vuokrausaste
Vuokrien kohtuullinen hintataso.	Vertailu ympäryskuntien vuokra-asuntotarjonnan hintatasoon	Vertailu aikaisempien vuosien ja ympäristökuntien vuokratasoon

Keskeisimmät riskit tavoitteen toteutumiselle:

- Rahoituksen saamisen ongelmat
- Lainojen korkojen nousu
- Vuokrasaatavien luottoriskit
- Lämmitys- ja sähköenergian hintojen nousu
- Heikko käyttöaste
- Vakavat vahingot ja onnettomuudet

Riskien hallinta, miten riskeihin varaudutaan ja miten ne hallitaan:

- Lainojen ja korkojen hallinta neuvottelujen ja mahdollisten uudelleenjärjestelyjen kautta
- Luottokelpoisuuden tarkastus asuntoa haettaessa ja tehokas perintä varmistamaan vuokrasaatavia
- Kokonaistaloudellisessa tarkastelussa vertaillaan eri energiamuotojen käytön vaikutuksia ja pyritään löytämään edullisin lämmitystapa
- Käyttöastetta nostetaan kiinteistökantaa kunto- ja korjattavuusarvioiden tulosten perusteella muuttamalla, sekä korjausrakentamisella.
- Vakuutukset vahinkojen ja onnettomuuksien varalle

Tehtävä:

Perustehtävänä on tuottaa ja ylläpitää Hankasalmen kunnassa kohtuuhintaista vuokra-asuntotoimintaa. Kiinteistöjä ylläpidetään teknistaloudellisesti järkevällä tavalla. Yhtiön taloudenpidossa noudatetaan omistajan ohjausta.

Toiminnan lyhyt kuvaus (palveluajatus):

Tarjoamme kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja.

Taloudelliset tavoitteet

Vuoden 2022 tavoitteena on nostaa vuokrausastetta, kiinteistökantaa kunto- ja korjattavuusarvioiden tulosten perusteella muuttamalla.

Merkittävimmät investoinnit 2022

- Korjausohjelman mukaista kunnostusta jatketaan niin sisä- kuin ulkopuolisilla toimenpiteillä
- Vuokrausasteen nostaminen poistamalla käytöstä asteittain huoneistoja ja kokonaisia rivitaloja

Tavoitteen määrittely	Mittari	TP 2017	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TS 2022
Vuokrausaste		75 %	76%	76%	74 %	> 80 %	> 85 %

Kiinteistö Oy Hankasalmen Somerinkulma
Toiminnalliset tavoitteet/toiminnan painopistealueet

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittari
Kiinteistön arvo säilyy ja omistaja saa kohtuullisen tuoton	Kiinteistöä ylläpidetään siten, että tavoite täyttyy. Tarvittaessa vuokrasopimukset neuvotellaan uudelleen.	Kiinteistö tuottaa omistajalle kohtuullista voittoa (1 – 5 % vuokratulosta)

Tehtävä:

Omistaa ja hallita Hankasalmen kunnan Hankaveden kylässä sijaitsevaa liikekiinteistöä (077-404-4-24).

Toiminnan lyhyt kuvaus /palveluajatus:

Kiinteistön liike- ja asuintilojen käyttästä pyritään pitämään korkeana, alueellisesti kilpailukykyisillä mutta kannattavilla vuokratasoilla.

Kiinteistö Oy Hankasalmen Virastotalo
Toiminnalliset tavoitteet/toiminnan painopistealueet

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittari
Kiinteistön arvon ylläpito	Suunnitelmallisten ylläpitokorjausten avulla estetään kiinteistön arvon lasku	Hoitovastikkeen taso Kiinteistöarvion tulos

Keskeisimmät riskit tavoitteen toteutumiseksi:

- Lämmitys- ja sähköenergian hintojen nousu
- Lainojen korkojen nousu
- Vakavat vahingot ja onnettomuudet
- Kiinteistön käyttöaste sote uudistuksen jälkeen

Riskien hallinta, miten riskeihin varaudutaan ja miten ne hallitaan:

- Lainojen ja korkojen hallinta neuvottelujen ja mahdollisten uudelleenjärjestelyjen kautta
- Käyttöaste pyritään pitämään korkeana
- Kiinteistön vetovoimaisuus ylläpidetään
- Vakuutukset vahinkojen ja onnettomuuksien varalle

Merkittävimmät Investoinnit 2018-2021

- Ei tehtyjä investointeja.

Merkittävimmät Investoinnit 2022

- Hallituksen/yhtiökokouksen korjaussuunnitelmassa ei ole esitetty investointeja 2018-2022.

Tehtävä:

Tarjota nykyaikaiset ja tarpeenmukaiset toimitilat kiinteistön käyttäjille, ja täyttää kiinteistön omistajien tuotto-odotukset.

Toiminnan kuvaus/palveluajatus:

- Tarjotaan käyttäjille terveelliset ja toimivat tilat
- Järjestetään käyttäjille toimitilapalvelut sopimusten mukaisesti

Taloudelliset tavoitteet

- Tiloja ylläpitämällä säilytetään kilpailukyky, vetovoimaisuus, käyttäjille kohtuulliset menot ja omistajille odotusten mukainen tuotto.

Tavoitteen määrittely	Mittari	TP 2018	TP 2019	TP 2020	TS 2021	TS 2022	TS 2023
Hoitovastike	€/osake	4,58	4,58	4,62	5,53	4,85	4,75
Rahoitusvastike	€/osake	3,08	3,08	1,62/1,42	1,52/1,32	1,52/1,32	1,52/1,32

Kiinteistö Oy Vuokrahanka

Toiminnalliset tavoitteet/toiminnan painopistealueet

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittari
Käyttöaste	Huoneistojen käyttöaste 97 %	%
Asukastyytyväisyys	Huoneistojen kunnossapito	Kysely

Yhtiö pidetään itsenäisenä, ellei sen myynti onnistu taloudellisesti järkevästi.

Riskit

Keskeisimmät riskit tavoitteen toteutumiselle:

- Lämmitys- ja sähköenergian hintojen nousu
- Vakavat vahingot ja onnettomuudet

Riskien hallinta, miten riskeihin varaudutaan ja miten ne hallitaan:

- Yhtiön maineen ylläpitäminen kohtuuhintaisena ja huoneistojen kunnosta huolehdittavana yhtiönä
- Luottokelpoisuuden ja elämäntapojen tarkastus asuntoa haettaessa
- Vakuutukset vahinkojen ja onnettomuuksien varalle

Tehtävä:

- Omistaa ja hallita vuokra-asuntoja

Toiminnan kuvaus/palveluajatus:

- Vuokra-asuntojen vuokraus ja ylläpito

Merkittävimmät Investoinnit 2022

- Huoneistojen saneeraus aloitetaan suunnitelmallisesti.

Taloudelliset tavoitteet

Tavoitteen määrittely	Mittari	TP 2020	TA 2021	TA 2022
Käyttöaste	%	97,0	97,0	97,0